

Hamvas Béla: Mágia szutra

A kezdetek kezdetén kísérlet történt arra, hogy a szellemi erők magukat függetlenítsék és önmagukat korlátlan birtokukba vegyék. Olyan autokratikus és egocentrikus életrendet akartak megvalósítani, amely mindenki mást kizár. A létezés önmagában való leélésének e kísérletét nevezik sátáni atrocitásnak. Az út járhatatlannak bizonyult. Kiderült, az élet úgy van megszerkesztve, hogy aki meg akarja tartani, elveszti. A sátáni fiaskó következménye, hogy életemet nem bezárni ajánlatos, hanem kinyitni. Annak a kérdésnek felvetése tehát, hogy az élet magántulajdon, vagy sem, értelmetlen. Mihelyt kezemet életem bármely mozzanatára teszem, azonnal visszafordul és elmerül, de oly módon, hogy az a semmi, amiben nyomtalanul eltűnik, az emberbe visszacsap, és az áhított birtok helyét foglalja el. Ezért, ha az életet magántulajdonná lehetne tenni, azt jelentené, hogy az élet zárt lenne ugyan, de tökéletesen üres.

Még semmit sem kell cselekednem ahhoz, hogy más embertől bármit is igényeljek. Pusztá létezésemmel máris az igények egész seregét támasztom, és pusztá létezésükkel mások is reám igényt tartanak. Az elzárkózhatatlanság, vagyis az élet megérinthezőségének és megérintettségének ténye a szó. Szükségem van arra, hogy más embernek életemre való jogait biztosítsam. Ennek jele: a megszólíthatóság.

Életem olyan tulajdon, amelyet egészen sohasem vehetek birtokba, vagyis az sohasem lehet teljesen az enyém. Én nem vagyok a magamé. S önmagam birtoklásához minél inkább ragaszkodom, annál kevésbé vagyok a magamé. Magántulajdon SZABÓ LAJOS szerint az, amit elvehetnek. Az életet elvehetik? Igen. Mi az, amit nem vehetnek el? Az üdv.

Az emberi élet szerkezete olyan, hogy amit tulajdonba veszek, azért helyt kell állnom. Már a tényből egymagából kitűnik, hogy bármit is hiába veszek birtokba, nem lehet az enyém, mert elszámolással tartozom. Aszerint, hogy helyesen, vagy hamisan számolok el, vagyok részes a jóban és a rosszban.

Teremtésekor az ember e kérdéseket nem ismerte. Nem is volt felelős. Élete nyílt volt, nem volt semmije, amit elvehettek volna, csak üdve, de azt sajátmaga játszotta el. Az élet megtartásának és odaadásának választásában elbukott. Meg akarta tartani, ezért elvesztette. Azóta kell mindenért, amit megtart, helytállnia és elszámolnia.

Ezt így a kinyilatkoztatás mondja, s mindenki tudja. A tudással úgy látszik nincs is baj. A nehézség éppen ez: nagyon jól tudom, hogy magamról, saját érdekemben le kellene mondanom, de sejtelmem sincs arról, hogy ezt miképpen tegyem meg. Miképpen tudok kinyílni, és hogyan tudom magam más rendelkezésére bocsátani. Ha az egésztest meg akarom nyerni, mert mindenki vel együtt én is ezt akarom, és ez így rendben is van, miképpen tudom az egésztestet elveszteni. Isten önmagából önmagának semmit sem tart meg, és öröklétének és mindenhatóságának titka éppen ez az önmagáról való mértéktelen lemondás. És Istenen kívül mindenféle más példa érvénytelen.

Az ember abban a csávában van, hogy tudja mit kell és kellene tennie, de sejtelve sincs arról, azt, amit tud, miképpen kell megtennie. Azt, hogy mit kell csinálni, a kinyilatkoztatás megmondja. Hogyan kell megtenni? Nem tudja senki. A szó adva van. A nehézség a megvalósítás.

Természetes, hogy a szó és a tett nem kettő. Ha így lenne, a célt az eszközöktől el lehetne választani. De tudjuk, hogy aljas tettet semmiféle magas cél nem igazolhat. Ahol a tett alacsony, a cél se magasabb. A létezés alkalmat ilyen kellemes szofizmákra nem nyújt. Ahol tehát a kinyilatkoztatás szavainak megvalósítása körül nehézség merül fel, ott a bajt nemcsak a realizáló képesség benutságában kell keresni. Ott baj van a kinyilatkoztatás felé való megszólíthatósággal is. Nem lehet valamit maradéktalanul tudni, csak éppen a megvalósítás képessége fölött nem rendelkezni. Aki a szót nem tudja megvalósítani, tulajdonképpen nem is érti miről van szó. De fordítva is. Az eszköz mindig jelzi azt a nívót, amelyen a cselekvő célja mozog. A tett pedig a cselekvő eszméit jelzi.

Az áttörés ezúttal nem a szóból a tett felé történik. Meg kell kísérelni, mi lenne, ha az ember a megvalósításból indulna ki. Ez a módszer a ritkább, sőt az egészen ritka. A kinyilatkoztatás felé való megszólíthatóság elmélyítésére sok, már megszokott lehetőséget ismerünk. Az exegézis, az ígéhirdetés, a kommentár, az elmélkedés, az értekezés. Hatásukról nem sok biztatót lehet mondani. Később ki fog derülni, hogy miért. Most az áttörésnek a megvalósításból kell a szó felé történnie. Ahogy BAADER mondja, a helyeset előbb tenni kell. Éspedig tekintet nélkül arra, hogy spontán, vagy sem. Ha az ember a helyeset megteszi, a szót is érteni kezdi, amely a tettben él. Elkezdi érteni, hogy a tett nem egyéb, mint a szó aktivitása.

1. A fontos nem a tanítás hirdetése, hanem a sors átalakítása

A sorrendet ezúttal tehát a következőképpen kell felállítani: az első a szó, a második a gondolat, a harmadik tett. A szót azért is az első helyre kell venni, mert tudvalevően gondolat szó nélkül nincs. De főként azért, mert a szó (kinyilatkoztatás) van, még mielőtt én vagyok. A szót minden esetben a kinyilatkoztatás adja meg. Afelől, hogy mi az, amit megad, nem lehet kétség. De ha a gondolat a szót csupán befogadja és megtartja, csak gond és gondolkozás. A szót, hogy tett legyen, be kell váltani (válság, átváltás). Itt van a nehézség. Azt, hogy mit kell tenni, tudjuk, de a beváltás ereje fölött nem rendelkezünk. A szó és a tett között a közvetlen kapcsolat megszakadt és életünket kettészeli. A gondolat oldalán vannak a beválthatatlan ideológiák, amelyek az ember teljesítőképeségével, ha akarnának se tudnának számolni. A tett oldalán pedig a hisztériás cselekvők, akik tetteiknek jelentőségét, még ha azt akarnák is, nem tudják felismerni.

(Jegyzet: Amit cselekszem, mondja PÁL apostol, nem értem. Mert nem azt teszem, amit akarok, hanem, amit gyűlölök... az akarás megvan bennem, de a jó véghezvitele nincs. Mert nem a jót teszem... Én nyomorult ember! Mi szabadít meg engem a halál testéből?)

Kezdetben van a szó; a szónak tetté kell lennie. A szó és a tett között áll a gondolat, amelyben a szónak elhatározássá kell válnia. Így tehát kezdetben van a szó, amely a gondolatban elhatározássá lesz és a tettben kitör. Ez a "Legyen" (Fiat). Az elhatározás elszántságát külön meg kell tanulni.

Arra a kérdésre, hogy mit kell tenni, ha a szavak nagyobbak, és a gondolatok számosabbak, semhogy azokat be lehessen váltani, a válasz ez: látszólag tényleg sokkal több gondolat van,

mint amennyi realizálható, és a szavak számosabbak semhogy azok beválthatóak lennének, de ezt a látszatot csak az kelti, hogy a szó és a tett között lévő szakadék (az elhatározás erőtlensége) miatt tartozásban vagyunk (gond), és a be nem váltott szavak (gondolatok) száma megnőtt. Ez a tartozás ledolgozható. Ha valaki gondolatait elszánt elhatározással rendszeresen beváltja, adósságától egy idő múlva meg fog szabadulni. Egy biztos: előnyt nem szerezhetsz, és sohasem fog többet megvalósítani, mint amennyit a szó igényel. Ez már csak azért sem lehetséges, mert a helyes életrendben a szó, a gondolat és a tett egymástól nem válik el.

2. Nem a háttérből a módszer által hatni, hanem a módszert mindenki kezébe adni

A háttérből való hatás erőtlen. A pap az ígét hirdeti, aztán hazamegy ebédelni. Ezt teszi a politikus és a filozófus és a moralista is. Hazamegy legfeljebb, ha módja van rá, szavának érvényt szerez és erőszakot alkalmaz. Mit jelent ez? Először hogy aki az ígehirdetést hallotta, nem tehet mást, szintén hazamegy és ebédel. A hirdetés, mintha meg se történt volna. És valóban, ami történt, egészen más. - Valaki száját jártatta.

Olyan módszerre van szükség, amely az ige hatalmát a gondolat válságán keresztül a tett erejébe tudja átvitetni. A szót a gondolatban fel tudja hevíteni. Amikor a szó felrobban, az a tett. Csak, akinek a szó birtokában van, az cselekszik - mondja BAADER.

3. A cél a tudatosan megtisztított életrend

- Vagyis a cél nincs alacsonyra szabva. Nem az egyéni és nem a közösség külön. Mindkettő együtt. Az életrendet többféleképpen tisztítják; szertartással, fegyelmezővel, önmehtagadással, törvényekkel, szokásokkal. Ezek közül egy vagy több néha beválik, néha nem. A gondolkodást kedvezően befolyásolja, de az elhatározás forróját nem éri el. Az egyetlen cél a kinyilatkoztatás igéjének beváltása.

4. Az alap az életszentség

Ez az egyetlen, amiben előzőleg meg kell egyezni. Olyasvalaki számára, aki az emberéletem nem tekinti szakrális ténynek, vagyis ha bármely ember iránt hazudozást, csalást, erőszakot megengedhetőnek tart, semmiféle mondanivalóm nincs. Csak ha az életszentségben megegyeztünk beszélhetünk tovább.

5. Lételem alapítani

BENGEL azt mondja, hogy alapítani több, mint építeni. Erről az alapításról van szó. Nem mintha az alap nem lenne meg. A kinyilatkoztatásban megvan, esetleg a gondolatban is, de az elhatározásból még nem tört ki, és nem valósult meg. Ezért az Egyház (amit a kinyilatkoztatás Isten országának nevez) gondolat (gond), de nem életrend. Ou gar en logou hé baszileia tou theou, all en dünamei, az Egyház nem a gondolatban, hanem a hatalomban van, mondja PÁL. Alapítani, és nem építeni, mert alapítani több, és mindig a többet kell választani. Az alap az életszentség. Ezen nyugszik a tudatosan megtisztított életrend.

A kérdés, mit jelent alapítani. A keleti módszerek közül a legtisztább, a tao, azt mondja, hogy az egyetlen, amit az ember tehet, önmagát a tökéletes tisztaság állapotába emeli. A tökéletesen tiszta embernek olyan kisugárzó ereje van, hogy maga körül a homályt átvilágítja. Ha az ország uralkodója taoban él, az egész birodalomra kisugárzik. Megvalósul a béke és a jólét. De ha a magányos remete barlangjában a taot eléri, a fény sok ezer mérföldre sugárzik.

BUDDHA hívei is ezt tanítják, és az élő BUDDHA (a Tökéletesen Felébredett) a tiszta lét fényét sugározza. A földön legalább egy felébredt álmodónak mindig kell lenni, különben a világ az éjszakában elmerülne.

A hagyomány többet nem mond. A keresztény emberiség a lét alapítását vagy a hittől, vagy a jócselekedettől teszi függővé. Azzal, hogy a hitet és a jócselekedetet egymástól elválasztotta, el is tévedt. Aki úgy véli, hogy az alapítás feltétele a hit, a gondolatot erősíti, tanít. De a tanítás egymagában be nem váltott gondolat (gond). Aki viszont az alapítást a jócselekedettől teszi függővé a cselekvést a gondolatról leszakítja.

Így vált lehetővé, hogy oly roppant számú gondolat és oly roppant arányúra puffadt szavak támadhassanak, amelyeket már senkinek esze ágában sincs beváltani, sőt azokat beváltani nem is lehet. Ezekből a megdagadt és belül üres és realizálhatatlan szavakból egész nyelv keletkezett, és ez a nyelv az úgynevezett idealizmusban kulminált. Az idealizmus nyelve olyan nyelv, amelynek szavai a megvalósítás lehetőségének köréből kiléptek, sőt amelyeknek megvalósulása nem az ember létezésének, hanem az ember nemlétezésének megalapítását jelentené. Miért? Mert az idealizmus az eszmét megvalósulásának lehetőségére való tekintet nélkül, sőt az emberi lét természetének ellenére fenn akarja tartani. Mint kiderült, az, idealizmus életellenes gondolkodás. Ki kellett derülnie, amikor az eszmét rémuralommal akarták - mert csak azzal tudták - nem megvalósítani, hanem a megvalósítást kötelezően elrendelni. De mégse ment. Az úgynevezett pozitívizmusban és pragmatizmusban pedig így vált lehetővé a gondolattalan és ideátlan cselekvő rovárember, aki csak tevékeny, de semmi más. Ez az ember a hajóból a gondolatot hajította ki, akár az élet tökéletes elszegényedése árán is.

Mindkettő khiméra. S a mai emberiség létét két oldalról ez a két khiméra rágja, hogy milyen eredménnyel, azt látjuk.

A tao kétségkívül fenn kell tartani. Lét alapítását az meg se kísérelheti, aki életét legalább részben nem oldotta meg. El nem intézett személyes problémákkal közös kérdésekhez nyúlni? Szennyes vízzel ruhát mosni. A tao azonban nem elég. Miért?

Mert a személyes üdv nem elég. Az ige megvalósításának elhatározásában kell élni.

Az Egyház (az igazak közössége) hirdeti az igét, és a cselekvés számára teret nyújt. Az Egyház azért, mert a létezés megalapítása, nem valamely nép vagy osztály vagy vallás vagy nemzet előjoga. Az Egyház az egyetemes emberiség közössége. Már csak azért is, mert egyetlen valóságos közösség van, és ez az emberiség. A közösség alapja pedig a nyelv. A nyelv gátat vet a szabad közösség felbomlásának (Die Sprache tilgt die Tilgung der freien Gemeinschaft - BAADER). Aki beszél, az közösségbe tartozik. A lét alapítása Isten országának megvalósításától el nem választható. Isten országát pedig nem lehet úgy berendezni, mint a nemzeti parkot.

Az elhatározás mindig személyes feladat, az is volt, az is lesz. A lét alapítása azonban az Egyháztól nincs külön. Minden létezés az Egyházon kívül vagy beválthatatlanul megdagadt szavakhoz, vagy cselekvéshóborthoz vezet.

6. A létezés minden emberben állandóan és teljes egészében esedékes

Az ember, szól BAADER, nem mikrokozmosz, hanem mikrotheosz. Az ember létében az ásványok és a kövek és a fémek és az elemek léte kényelmesen elfér. Hogyan kell ezt érteni? Úgy, hogy az ember az ásványokat és a köveket és a fémeket és az elemeket megismeri és megérti, és azokat használja, és azok fölött uralkodik. De az ember létében a növények és az állatok léte is kényelmesen elfér. Még ennél is több, az ember létében az egész emberiség minden nyelvével szokásaival és törvényével és egész történetével elfér. Ha nem így lenne, nem tudnánk megtanulni a nyelveket, nem értenénk a törvényeket, és nem tudnánk átélni a történetet. De még ennél is több, az ember létében az egész kozmosz is kényelmesen elfér. Ha nem így lenne, nem lenne csillagászatunk és kozmológiánk. Az ember létében azonban a keletkezés és elmúlás, a kezdet és a vég, az értékek és javak és mítoszok és számok is elférnek, és elfér a lélek és a szellem egész birodalma, és az egész hierarchia. Vagyis az ember létében az egész teremtett világ elfér, és pedig a látható kozmosz és az érzékfeletti lélek és szellem. Ezért van az embernek morálja és metafizikája és vallása. És ezért az ember nem kis világ (mikrokozmosz), hanem a kis Isten (mikrotheosz).

Ezzel tulajdonképpen mindenki, azt a tételt, hogy az emberben a lét teljes egészében esedékes, már meg is értette. Most, ha a létezés lefokozott állapotában (amit BERGYAJEV szociális hétköznapiak hív) egymást és önmagunkat képességeink és tulajdonságaink és egyoldalúságaink és tört-voltunk szerint is ítéljük meg úgy, hogy e törtek a létezésnek csak bizonyos részében élnek és csak bizonyos szelvényeket látnak - a létezés hevében mégis tudjuk, e törtek kiegészülnek, észre nem vett tulajdonságok felbukkannak, képességeink meghatározódnak, és egyoldalúságunk egyetemessé lesz.

Az embernek nem környezete van, hanem világa.

Az ember világa nem valamely földrajzi hely vagy nép vagy osztály vagy faj vagy vallás vagy világszemlélet, hanem az egész teremtett kozmosz, és pedig lélek- és szellemvilágával együtt vagyis az egész természet.

Az ember mindig egész.

A szociális hétköznapon az életfenntartás, a becsvágy, a siker, a szenvedélyek, az ösztönök, a raj-eszmék, a kényszerek, a megalkuvás, az alkalmazkodás temperatúrájában ennek az egésznek kibontakozására nincs se mód, sem alkalom.

De: a létezés hevében (alkotás) minden ember olyan egészként viselkedik és gondolkodik és ítél és értékel és beszél és cselekszik, amely egésznek birtokában van az egész egyén, vagyis nem a tulajdonságoktól határolt környezet, hanem a világ.

S amikor az ember élettervét alkotja, tekintet nélkül a képességre, a műveltségre, a tudásra, a fajra a nemre a korra a vallásra, a helyre, az egész bázisára épít.

Az emberben a létezés egészének jelenléte nem kivételes és nem kivételezett, és semmiféle kívülről adott körülménytől nem függ. A körülmény legfeljebb arra lehet és van befolyással, hogy az egész jelenlétéről való tudat igen vagy nem, hogyan és mikor bontakozik ki. Az egész állandóan jelen van, és pedig szüntelenül és minden pillanatban. Ezt az embernek nem tehetsége és nem műveltsége növeli, és nem kivételesek birtoka, és nem tudás kérdése. Az emberi létezés annyi, mint az egész létezés állandó jelenlétében és esedékességében lenni.

7. A valóságot a maga teljességében el kell ismerni.

Ez az előbbi szutra feltétele és következménye. Feltétele azért, mert semmi sem ismerhető meg önmagában, az összes többi megismerése nélkül. A részletismeret az egész ismeretét feltételezi. Minden noétikus mozzanat a részlet közvetítő tárgyán keresztül az egészre vonatkozik. A részletek megismerésében az egyik részlet feltételezi (kiegészíti) a másikat, s az ismét a másikat. A részletek összefüggése azonban a részletekből nem olvasható ki.

Hogy egy részlet a másikhoz miképpen tartozik, és egyáltalán hozzátartozik-e, a részletből magából nem állapítható meg. Az összefüggésnek már előzőleg jelen kell lennie. Az embernek nincs olyan szava, gondolata, tette, amelyben ne lenne megismerés-törekvés. Ha a gondolkodás (tudomány) ez a megismerés, nem jelenti azt, hogy a művészet, a vallás, a morál stb. ne lenne noétikus aktusokkal szaturálva. A létezés közönyt nem tűr, hanem az a valami, amiben feltétlenül állást kell foglalni úgy, hogy abban a nemállásfogalásnak is állásfogalás jellege van.

Következménye pedig azért, mert ha a létezés jelen van, meg is kell ismerni, el kell ismerni. A részletek megismerésében természetesen sohasem állhatok meg. Ezt a kérdést újabban a természettudománynak a részletismeretre törekvésével többször és többen is feszegették, és a végső eredmény a következőkben foglalható egybe: minden részletismeretre vonatkozó erőfeszítés valamely az egészre vonatkozó ismeret feltételezéséből indul ki.

Minden konkrét kutatás bázisa okvetlenül valamely egyetemesre vonatkozó ismeret feltételezése. A modern természettudománynak a részletekre (fizika, kémia, élettan stb.) vonatkozó ismeretei láthatóan kivétel nélkül az egésznek egyetemes bázison való megismerésén nyugszanak. Végül is minden részletkutatásnak ontológiai fundamentuma van, amelyből kiindul, és amelyet előzőleg el kell ismernie, és csak azután foghat a megismeréshez.

A szutrában azonban új szó szerepel. Ez az új szó a valóság. Ezúttal tehát nem a létezőről, ha nem a valóságról van szó. Lehet a létezőt és a valóságot egymással azonosítani? Nem lehet. A létező állandóan, teljes egészében jelen van, és a létező valóságát a maga teljességében el kell ismerni.

Ezt a gondolatot az európai hagyomány alapján nem is lehet megérteni. Európában a metafizikai készültség (kivéve BÖHMÉT és tanítványait) soha sem állt olyan színvonalon, hogy a létező és a valóság összefüggésének minden további lépést eldöntő ismeretelméleti kérdéséhez komolyan hozzá tudjon nyúlni. A hindu metafizikához kell fordulni. Amivel tehát mi szemben állunk, nem a valódi, hanem a megzavart létező. Nem a lét, hanem a káprázat (májá). Sokan azon a véleményen vannak, hogy a hindu metafizika (mint az európai idealizmus) a természet világának valóságát (és valódiságát) vonja kétségbe, és a természet létezőt tagadva azt mondja: ez a világ minden porszemével és sejtjével együtt májá. Ilyesmit csak az tételez fel, aki az idealizmus téveszméiből és a félreértett metafizikából (PLATÓN) indul ki. A hindu hagyomány nem azt mondja, hogy tapasztalataink és érzékelésünk és értelmünk a nemlétezőről azt hiszi, hogy létező, hanem azt, hogy elhomályosodott éberségünk következtében látásunk és értelmünk és érzékelésünk is megzavarodott és a létezőt nem a maga valódiságában, hanem azt homályosan és eltorzulva és álmokszerűen látjuk.

Az ember jelen állapotában nem a létező valódiságában él. Amiben él, az a káprázat (májá) egy különös neme, amely szerint valóságát egyfajta varázslatnak észleljük. Meg vagyunk zavarodva. Kábulatban élünk. Félálomban és különös derengő állapotban és lefokozott látásban, amelyet a hindu hagyomány avidjának nevez. Az avidjá nem tudatlanság, hanem

tompult éberség. Abhimána, vagyis örületszerű megzavarodás. A bennünk feldúlt és összerombolt létezés következtében démoni erők és szenvedélyek és alacsony ösztönök és botor vágyak és kívánságok szálltak meg, amelyek a tiszta látásban (éberség, vidja) megakadályoznak. Értelmünk és kedélyünk, ítéletünk és akaratunk, ízlésünk és erkölcsünk megrongálódása következtében a létezés mi nem a maga valóságában éljük és látjuk és ismerjük meg, hanem saját káprázatunktól megzavarva és a világot pont olyan hamisnak látjuk, amilyen mértékben bennünk az eredeti tiszta látás elhomályosult.

Nem a világ káprázat, hanem az, ahogyan mi azt derengő állapotunkban (avidja) látjuk.

Ha pedig most és ezúttal arról van szó, hogy a valóságot a maga teljességében el kell ismerni, akkor amiből ki kell indulni, az sem az érzékek számára adott tapasztalati valóság, sem az úgynevezett szellemi valóság. Miért? Azért, mert a káprázat itt is jelen van, éppen úgy, mint ott. Amiből ki kell indulni, az, hogy mi avidjában (káprázat, lefokozott éberség) élünk, és a valóságot nem látjuk, ezért nekünk mindenekelőtt és fölött az éberséget (vidjá) kell megszereznünk.

A dolog persze, amint majd azonnal ki fog derülni, távolról sem ilyen egyszerű. A hindu hagyomány a kérdést csaknem ismeretelméleti kérdésnek fogja fel, és azt mondja, hogy értelmünk épségét kell helyreállítanunk. A héber hagyomány azonban azt állítja, hogy létezésünk megzavarodásának nem értelmi, hanem erkölcsi oka van. Létünk rongált. De az eredendő bűn következtében rongálódott meg. A modern tudomány viszont abban a hiszemben van, hogy értelmünk és erkölcsünk is azért rongált, mert testi egészségünkkel van baj, és a korrekurát a testen kell kezdeni. A probléma nem hogy a megoldás csomópontját jelenti, hanem éppen az egész kérdésvilágot megnyitja.

A tisztázás még elég messze van.

8. Az összes lehetőséget birtokba kell venni.

Újabb bonyodalom és újabb nehézség. A létezés teljes egészének, minden emberben való, állandó jelenlétét konstatáltuk.

Tudjuk azt is, hogy a valóságot teljes egészében el kell ismerni. Hogyan történik ez az elismerés? Úgy, hogy értelmemmel át gondolom és elismerem? Semmiképpen. Elsősorban úgy, hogy cselekvésemben abból indulok ki. Vagyis az összes lehetőséget birtokba veszem.

A modern világ egyik címszava a világnézet. Világnézet lehet spiritualista, idealista, materialista, realista, misztikus, szkeptikus, nihilista, vallásos, ateista, hisztorista, abszolútista, egzisztencialista, és aki valamennyire kíváncsi, vegye elő a filozófiai szótárt. Kétségtelen azonban, hogy a világnézetekben - többnyire nem is egészen jóhiszeműen - valaki valamely részt az egészszel azonosít. Mert az ember valódi létezésében (a teljes egész jelenlétében) spiritualista is, szkeptikus is, abszolútista is és realista is, és pedig valamennyi egyszerre, és az ember nem akkor tanúsít helyes magatartást, ha valamely világnézet búvóhelyét elfoglalja, hanem ha valamennyi számára megnyílik, és valamennyinek lehetőségeit birtokba veszi.

Ugyanez a magatartás egyéb területeken is érvényes. Önmagam (és mindenki mást) az egész vonalon minden lehetőségben fel kell szabadítanom, hogy az egész valóságot ténylegesen és aktívan elismerhessem, és így az egész létezés jelenlevővé tegyem. A bennem (a világban) levő abszolút aktivitást tökéletesen és minden momentumával mozgósítanom kell. A dolog

megismerésének feltétele, mondja VICO, hogy azt megteszem. Scio quae facio - szól BAADER - csak azt tudhatom, amit megteszek.

9. Létezés - megismerés - megvalósítás.

Az egyetemes ember. A három axióma, amelyre a Mágia szutra felépül, a következő:

- * a létezés minden emberben állandóan és teljes egészében esedékes,
- * a valóságot a maga teljességében el kell ismerni,
- * az összes lehetőséget birtokba kell venni.

Az, első a létezésre, a második a megismerésre, a harmadik a megvalósításra vonatkozik.

Az első természete ontológiai, a másodiké ismeretelméleti, a harmadiké morális (gyakorlati).

Egyik a másiktól és harmadiktól nincs külön. A létezés egésze csak akkor van jelen, ha minden lehetőséget aktívan birtokba veszek. A jelenlét cselekvésben van. De cselekvésem a valóság elismerésében van, és az elismerés (megismerés) a cselekvésben, és mindkettő az egész jelenlétében. Cselekvés a megismeréstől és az egész esedékességétől nem választható el. Ontológia, ismeretelmélet és morál egy.

Amit a Mágia szutra kezdeményez, hogy megpróbál a megvalósításból kiindulni, de nem úgy hogy azt önkényesen kezdetnek teszi meg, hanem úgy, ahogy BAADER gondolja, amikor kijelenti, hogy a tett mint merő külső megnyilatkozás sohasem érthető. Miért? Mert nem egyéb, mint a létezésben jelenlevő és a valóságot megismerő személy aktivitása. A tettek minden esetben teremtő jellege van. Valamit megvalósít. De ugyanakkor csak azt tudom gondolni és mondani, amit megteszek, és amit állandóan teszek. De viszont csak azt tudom tenni és mondani, aminek jelenléte bennem esedékes.

10. Kiindulás.

Az első kilenc szutra a bevezető alapvetés volt. Maga a dolog most következik. Miről is van tulajdonképpen szó? Azt a helyet kell megkeresni amelyen az ember a szót realizálni képes. A kiindulás az, hogy az emberben a szándék megvan. Mint ahogy a legtöbb esetben tényleg meg is van. De nem a szándékon múlik.

11. Az egész állandó jelenléte.

Vagyis ez az, amit szüntelenül ébren kell tartani. Az ember létezése egyetemes létezés. Minden teremtett lény között egyedül az ember az, akinek a létezése egyetemes. Nemcsak az egész emberiség, hanem minden idők emberisége. Jelen van benne nemcsak az emberi világ, hanem az állati és a növényi és az ásványvilág is. Az egész világegyetem, az angyali és a szellemi hierarchiák is. Az ember nem mikrokozmosz, hanem mikrotheosz. Az egész teremtett világ (természet) jelenléte.

(Jegyzet: Az emberre a mikrokozmosz kifejezését BÖHME is használja de BAADER nyomán főként az oroszok (SZOLOVJEV, BERGYAJEV, BULGAKOV) a mikrotheosz kifejezésre tértek át, és ezen a bázison a theandria alapjait fejtették ki. A theandria gondolatain nyugszik a

tulajdonképpen antropológia. Az ember lénye, mint kozmosz analógia nem érthető. "A világ elmúlik." És a kozmosz elmúlásával számolni kell. Az ember azonban tovább él. Az ember létezése közvetlenül nem a kozmoszsal, hanem Istennel kapcsolódik. Ez minden antropológia fundamentuma. Ezért az ember nem a kis világ, hanem a kis Isten.)

12. Következménye a partialobjektíváció.

Mit jelent a létezés egészének állandó jelenléte? Hogy mindaz, amit észlelhetek, ennek az egésznek részleges tárgyiasodása. Paradoxul hangzik de nem paradox. Amit az ember láthat, kivétel nélkül minden egymástól külön álló határolt objektum. Nem is észlelhet mást, mint ilyen objektumot, amely minden más objektumtól el- és leválasztható. Ez az objektum ugyanakkor, amikor a szemlélő szubjektummal szemben áll, bele van ágyazva valamibe, amibe a szubjektum is bele van ágyazva és amibe minden objektum és minden szubjektum bele van ágyazva. Ez a valami amibe bele van ágyazva, az alap, éspedig a közös alap. Ez az egész. Ez az egész pedig egy. Ez az egész az, amit úgy hívunk, hogy létezés, és ennek az egy létezésnek minden, amit az ember észlelhet, részleges objektíválódása. Persze nemcsak tárgyakról van szó, mint amilyenek a kövek, fák, az égitestek, a használati eszközök, vagy az élőlények testi alakja. Ilyen részleges tárgyiasulás valamely szó vagy gondolat vagy élmény vagy kép vagy tapasztalat vagy álom is. Egyik sem egész olyan értelemben, ahogy a mindenség egész. Az ember minden egésznek mindössze partialobjektívációjával áll szemben. És egyáltalán el sem képzelhető sem olyan gondolat, sem olyan kép, vagy élmény, eszme, vagy fogalom, amely ne okvetlenül részleges tárgyiasodás lenne. Az egész amelyben minden együtt van és egy, vagyis a létezés maga nem részlegesen tárgyiasult, hanem a maga teljességében van jelen, éspedig állandóan, éspedig minden emberben.

Nem tartozik ugyan szorosan a gondolat kifejtéséhez, de megértéséhez hozzájárul, ha az ember az Egy, az Egész és a Minden kifejezéseit közelebbről szemügyre veszi. Az aritmológia szerint az, Egyet minden esetben az 1-gyel jelöljük. Az Egész jele azonban nem az 1, hanem a 3. Mert amikor az Egy egészzé lesz, először résszé válik (2) és csak azután lehet újra egész (3). A Minden jele pedig 10, mert ahhoz, hogy az Egy Mindenné legyen, előbb mindent (2-3-4-5-6-7-8-9) át kell szenvednie, és csak így lehet Minden (10), vagyis minden szám együtt. E műveletet már csak az utolsó követi, s ez az Összes. Az Összes jele a 12. Az Összest nem szabad összetéveszteni a Mindennel. Mert a Mindenben ugyan minden szám együtt van, és ami ezután elképzelhető az semmi egyéb, mint e mindenben belül levő számok variációja és haladványa. Valahol azonban e variációknak és haladványoknak is be kell fejeződniük. Ahol befejeződné, ott az összes számok együtt vannak, és ez az, összes a 12. ezért az Összes az idő száma.

13. Így érthető a szabadság

A szabadság nem társadalmi és nem morális és nem pszichológiai és nem tudományos, hanem létezés-fogalom. Az ember nem a társadalomban, nem erkölcsi alkatában, lelki életének irányításában, fizikailag, vagyis nem az egész (minden, összes) létezés valamely részleges tárgyiasodásában szabad, hanem az egész létezésben. Részleges objektíváció területére a szabadságot alkalmazni hiba. Ha az ember szabadságát például a társadalomban akarja érvényesíteni, a mértékeket összezavarja. A szabadság alkalmazása partialobjektíváció területén kivihetetlen. A szabadság csak a létezés egészének állandó jelenlétéből érthető, és a szabadság csak a létezés egészére alkalmazható. Nem, mint fizikai test, mint erkölcsi személy, mint a társadalom tagja, mint gondolkozó, érző stb. lény vagyok szabad, hanem mint a létezés egyetemességében élő ember. A szabadság nem egyéb, mint az a mérték, amelyen létezőm

távlatát, vagyis az Egész, a Minden és az Összes jelenlétét le tudom mérni. Aki önmagát leszűkíti, távlatát lezárja, az Egész egy részét lezárja, önmagát szabadságától megfosztja. Aki a távlatot kinyitja, az Egészet megismeri és birtokba, szabad. A szabadság ontológiai fogalom.

A realizálás legfontosabb feladata a szabadság megszerzése és tevékeny alkalmazása.

14. A rongáltság

A rongált létezés kifejezését először és ilyen értelmezésben FERDINAND EBNER használja (Daseingebrochenheit).

Az első kérdés, természetesen, amely itt felmerül, ha a létezés rongált, akkor mihez képest rongált? A válasz pedig a következő:

- ha az ember azt mondaná, hogy az első és eredeti ember létéhez képest rongált, nem kielégítő módon felelne. Az első és eredeti ember létének esetleg más emberre kötelező érvénye nincs;

- tehát nem az eredeti, hanem a normális emberhez képest rongált. Mert a normális ember normális voltáról való biztos tudatot mindenki magában őrzi. Mindenki tudja, hogy e normális embertől hol tér el, vagyis mindenkinek tudomása van arról, hogy létezésünk a normális ember létezéséhez képest töredék és tört és homályos és elrajzolt és elrontott, végül is megrongált lét. Az ember a lét teljességének és épségének és normális voltának képét magában hordja. Tudja, hogy érzékei és gondolatai és erői és képességei és tulajdonságai e normális emberéhez hasonlóan gyengültek és tompák és elcsorbultak és célszerűtlenek és nem kielégítőek.

15. Mindhárom körre kiterjed

Más szóval a rongáltság ontológiai defektus. Nem valamely részlet rossz. Az egész meg van törve.

Persze itt most fontos megjegyzést kell tenni. Újabban (de régen is megtették) sokan azt hirdették, hogy a lét megtörtségének legelső következménye az egyénekre való felmorzsolódás. Ez a nézet rossz. Az egyéni lét és az általános lét összetartozik. Ezért vagyunk egyetlen és egyszeri és meg nem ismételt emberek, amikor és ugyanakkor bele vagyunk ágyazva népbe és nemzetbe és osztályba és fajba, végül pedig az emberiségbe. Az egyetlenség és az egyetemesség összetartozik, és ez a kettő az Egyház alapja.

A rongáltság ténye azonnal világossá lesz, mihelyt az ember abban a három körben nézi, ahol az megnyilatkozik.

16. A szellem bűne,

- miért? Mert a bűn sajátos területe a szellemvilág. Ez a felfogás a közhiedelemmel szemben áll. Általában, főként a félreértett keresztény dogma alapján mindenki a bűnös testről beszél. Az ilyesmi teljesen hibás. A testnek bűnt elkövetni nincs is módja, mert létezése nem morális, hanem élettani körben folyik le. A test rongáltságát betegségnek hívjuk. A bűn morális defektus. Elkövetésére csak a szellem képes. Az első bűnt kezdetben a szellemvilágban a fény

angyala követte el, és a bűn azóta is mindig csak a szellem színvonalán érthető. A bűn a szellemvilág szentségének beszennyezése.

17. A lélek örülete

Ugyanaz a megtörtség, ami a szellemvilágban a bűn, a lélek világában az örület. Az örület a lélek normális voltának megbomlása és megzavarodása. A hindu hagyomány azt mondja, hogy a megtört lét legmélyebb sebe ez, az, a vidja, a lélek éberségének és érzékenységének és világos látásának elvesztése, a megvakulás és a süketség és az eltompulás. A lélek örülete a lélek homálya. Aluszékonnyá válik, kába, irányt és célt vesz, tévelyeg, rögeszmék szállják meg, képzeleg, valóság érzéke elvész, a másik lélekkel való kapcsolata meglazul és meg is szakad. Ha a bűn a szellemvilág megzavarodását idézte, az örület a humánus világot bontotta fel. Az örült nem tud közösségekben élni. Amióta a lélekben az örület uralkodik, az államok és a népek és a nemzetek és a fajok és a rendek viszályban élnek. Az Egyház megvalósítására nincs lehetőség.

18. A test betegsége,

vagyis ugyanaz a rongáltság, ami a szellemvilágban a bűn, a lélekvilágban az örület, a testi világban a betegség. Bűnökkel születünk és örülteknek születünk és nyomorékokként születünk. A betegség csíráját nem minden esetben lehet a szellemben, vagy a lélekben keresni. Gyakran az örület, vagyis a bűn csírája a testben van. De, ami a testet megtöri, az sohasem bűn és sohasem örület, hanem mindig a betegség.

19. De a három egy,

ami most már csaknem magától értetődik, és e hármat egymástól elválasztani e perctől fogva nem ajánlatos. A héber hagyomány a bűn jegyében állt, és a kereszténység (dogmatika) is, bár az Evangéliumban a bűnnek szerepe elenyésző, és csak PÁL apostolnál lép előtérbe. A héber hagyományból vette át. Szükségképpen át kellett vennie. A mulasztás az volt, hogy amikor a szellem megrongálódásának oly különös figyelmet szentel, ugyanakkor a lélek megtörtségével nem foglalkozik. Ezzel a többi között azt az évezredek zavart támasztotta, hogy az ember azt se tudta, a bűn gyökerét hol, a szellemben, vagy a lélekben, esetleg még a testben is kell keresnie. Amikor a korai kereszténység a héber hagyomány befolyására a bűnt, mint fundamentális rongáltságot, a középpontba helyezte, megfeledezett a héber hagyomány rejtettebb tanításairól, a Kabaláról, amely a gnózzsal együtt nem a szellemből, hanem a lélekből indul ki, és azt vallja, hogy a lélek megtörése az örületben jelentkezik. A Kabala és a gnózis a kereszténységben néha-néha megtört, de többnyire eretnek tevékenységet fejtett ki, főként azokban a misztikusokban, akik nagyon jól látták, hogy a szellem megzavarodását (bűnt) a lélek megzavarodásától (örület) elválasztani lehetetlen. De még a misztikusok sem látták a létezés megrongáltságát a maga teljes egészében. Ezt csak az alkimisták (PARACELTUS) vették észre. A megrongált létezés kérdésvilágát a maga teljességében először BÖHME fejtette ki. BÖHME-nél a bűn, az örület és a betegség egymást abban a hierarchikus rendben fedi, amely rendet azóta elfogadottnak lehet és kell tekinteni azért, mert kielégítőbbet e tárgyról eddig mondani senki sem tudott.

A kérdés tisztázásához, újabban két körülményre volt szükség. Az első a modern materialista természettudomány kutatása, amely éppen olyan apodiktikusan, ahogy a korai keresztény dogmatika a létezés rongáltságát a bűnből vezette le, a középpontba a testet helyezte, és azt állította, hogy minden zavar első oka a test betegsége. A második körülmény a hindu (görög

orfikus, iráni, kínai, egyiptomi stb.) hagyomány térhódítása, amely különleges hangsúllyal a Kabala, a gnózis és a misztika igazát emelte ki, és lélek rongáltságát (őrületet) hangsúlyozta.

20. Amire a példák száza van.

Íme mindjárt az egész úgynevezett filozófia története, amely SZENT ÁGOSTONTól kezdve csaknem teljes egészében, amilyen komoly szándékú, éppen olyan hitelesség nélkül való. SZENT ÁGOSTON erejének igen nagy részét arra összpontosította, hogy a héber hagyomány mellett kiálljon (a gnózis ellen küzdjön) és a létezés rongáltságának minden kérdését a szellemi megtörtségre, vagyis a bűnre vezesse vissza. Ezzel az egész európai legitim és hivatalos gondolkozás útja meg volt szabva. A filozófia oly rossz és főként egyoldalú értelemben vett spirituális gondolkozás lett amelynek végül a teljesen létüres idealizmushoz kellett vezetnie, az idealizmusra természetesen az éppen olyan létüres materializmus válaszolt, és a két doktrína küzdelme közepette mégis az egész vonalon a legnagyobb zavar és tájékozatlanság lett úrrá. Az ember akármelyik európai gondolkozót, akár valamelyik skolasztikust, vagy platonistát, vagy arisztoteliánust, később úgynevezett realistát, vagy szkeptikust, vagy misztikust, vagy racionalistát vegye is elő, mindjárt az első lapon azt fogja tapasztalni, hogy az egész filozófia jellegét arra kérdésre adott válasz dönti el, vajon a létezés rongáltságának primordiális oka szellemi (bűn), lelki (őrület), vagy testi (betegség). A bűn határozza meg az őrületet és a betegséget; vagy a betegség a bűnt és az őrületet; vagy az őrület a betegséget és a bűnt. A legmesszebbre még KANT jutott, amikor azt állította, hogy a lélek megzavarodása következtében a végső dolgokról (szellemről) ismeretet ugyan nem szerezhethünk (őrület), de azért a szellemet mégis ajánlatos komolyan venni. A végső következményeket HEGEL vonta le, akinél a szellem zsákjában a lélek és a test világa teljesen felszívódott és nyomtalanul eltűnt. Utána már igazán csak azok következtek, akik a lélek és a szellem világát testi funkciónak tartották, sőt a lelki és szellemi funkciókat a betegség (lét megzavarodása) egy nemének tulajdonították.

21. Az összes határok érvénytelenek,

kell mondani ezek után, és pedig a következő indokolással:

- a létezés rongáltságának hármas természetéről tudni lényegbevágó tudás. Miért? Mert a primordiális egészség helyreállítása (reintegráció) is hármas, és pedig: esztétikai, logikai és morális feladat.

E hármas párhuzamos tevékenység más szinten fedti az érzéki (testi), az értelmi (lelki), és az erkölcsi (szellemi) tevékenységet. Senki sem lehet szellemében büntelen, aki lelki világában nem értelmes, és testében nem egészséges. A szövevényen belül a létezés-szférák megkülönböztetésének csak azért van helye, nehogy a létezés hármas összetettségéről egy pillanatra is megfeledkezzünk. Határt vonni azonban, különösen oly értelemben, ahogy azt az európai filozófia (tudomány, vallás) alapján megszokták, nem lehet és nem is szabad, mert végül is a szellem világa a lélek és a test világát is átsugározza; a lélek a szellemet és a testet is minősíti és formálja; a test a lélek és a szellem világát is megalapozza.

(Jegyzet: A reintegráció műveletét, a lét eredeti egészségének újra való helyreállítását a hindu hagyomány a különböző jóga-módszerekkel kívánta végrehajtani. A jóga ilyen értelemben tulajdonképpen a megvalósítás és a megvalósulás (realizáció) művelete volt. A hindu hagyomány a jógának három faj táját különböztette meg:

1. karma-jógát
2. dnyána-jógát
3. hatha-jógát.

E három jóga módszert a rádza jóga egyesítette. A karma jóga nem egyéb mint az ember morális (szellemi) önfegyelme és a sors erőin való erkölcsi (morális) hatalom megszerzése. Ilyen karma-jógának tekinthető a görög-római sztoikus iskola is. A dnyána-jóga nem egyéb, mint az ember értelmi (lelki) önfegyelme és a lélek (tudás - látás - ismeretek) világának megtisztítása. A dnyána-jóga megfelelője a mediterrán világban gnószisz (dnyána szó a gnószisz azonos indogermán tőszó). Ez az értelmi megtisztulás (felébredés) folyamata. A hatha-jóga nem egyéb, mint a test fizikai (biológiai) erőin való hatalom, vagyis a testi egészség helyreállítása. A görög-római világban a jóga-gyakorlat jelenlétét igazolja a testedzés (modern világunkban a sport). A három jóga-módszert a rádza jóga egyesíti. A rádza jóga természetéről alant az imaginációval kapcsolatban lesz részletesen szó.)

22. mert az egyetlen morál a szabadság.

Ezt a tételt BAADER nyomán kell kimondani és fenntartani. A gondolatmenet a következő: a magasabb az alacsonyabb törvénye (morálja), az alacsonyabb a magasabb bázisa. Ezért:

A lélek a test morálja, de

a test a lélek bázisa.

A szellem a lélek morálja, de

a lélek a szellem bázisa.

A szabadság a szellem morálja, de

a szellem a szabadság bázisa.

Így jut el BAADER ahhoz a gondolathoz, hogy a legmagasabb (egyetlen) morál a szabadság.

Ha most valaki a megtett útra visszatekint, nehézség nélkül belátja, hogy az összes határok valóban érvénytelenek. Lehetetlen a létezés bármely szféráját elkülöníteni anélkül, hogy az ember egyúttal azt ne fosztaná meg először is moráljától, másodsor is bázisától. Ugyanaz a kapcsolat és viszony, amely a test és a lélek között fennáll, áll fenn a lélek és a szellem között is (a lélek a szellem bázisa, vagyis teste). De ugyanaz a viszony áll fenn a szellem és a szabadság között is (a szellem a szabadság bázisa, vagyis teste). Ezért, ha a test törvénye a lélekben van és a lélek törvénye a szellemben van, a szellem törvénye a szabadságban van.

23. BÖHME érdeme volt

BÖHMÉről már éppen eleget volt szó ahhoz hogy a helyzet gondolkozói jelentőségének kiemelésére megérjen. Ez elől most már nem lehet kitérni. BÖHME volt Európában az egyetlen gondolkozó, aki a létezés egységéből (az összes határok érvénytelenségéből) indult ki. BÖHME azt mondja: a létezés rongáltsága ontológiai defektus s így nemcsak az helytelen (egyszersmind egészségtelen és immorális), hogy az ember a totális törést egyoldalúan a bűnből vagy az örületből vagy a betegségből magyarázza. Mert ha valaki a bűnből indul ki, a

reintegráció súlyát a szellem területére helyezi; ha valaki az örületből indul ki, a reintegráció súlyát a lélek területére helyezi; ha pedig a betegségből indul ki, a reintegráció súlyát a test területére helyezi. A reintegrációnak mindhárom esetben tökéletlennek kell lennie. Senki sem válhat a szellem területén éppé, aki ugyanakkor az épség helyreállítása érdekében a lélek és a test területén is ne tenne erőfeszítést. A határok érvénytelenek. Azzal, hogy az ember a rongáltság természetét félreismeri, az épség helyreállításaért folytatott művét is a legnagyobb mértékben veszélyezteti. Tudomásul kell tehát venni, hogy ontológiai defektusról van szó, és a defektus totális létünket érintette és érinti. Részletek helyreállításának művelete tökéletesen céltalan. A reintegráció munkájának arra a pontra kell irányulnia amely ponton a defektus történt. Ez a pont nem a szellemben és nem a lélekben és nem a testben van, hanem a létezés középpontjában. E közép pontról csak akkor van módom tudomást szerezni, ha a három részre tagolt létezést ismét össze rakom és a három rész között levő határvonalat eltörlöm.

Ezúttal az alkímiára ismét, ha csak néhány szóval is, utalni kell. Az alkímia három princípiumból indul ki. A három princípium (három kezdet és pedig három örök kezdet: ewiger Anfang, mint BÖHME mondja) a sal, a sulphur és a merkur. E három kezdet, az európai test-lélek-szellem egységének nem pontosan felel meg. De nem felel meg pontosan a hindu hagyomány három princípiumának, a tamasz-radzsasz-szattva egységnek sem. Nem felel meg, főként azért, mert az alkímista koncepcióban (princípiumokban) a sal karakterisztikuma éppoly testi, mint amilyen lelki és szellemi; a sulphur karakterisztikuma szintén lelki-szellemi-testi, és ilyen a merkur karakterisztikuma is. Kár lenne most azon vitatkozni, hogy mely princípiumok helyesebbek. Amit e percben különös hangsúllyal ki kell emelni, az, hogy BÖHME a test-lélek-szellem egységét az alkímistáktól erősen befolyásolva olyan ontológiai totális összefüggésben látja, hogy az embernek a doktrínák test-lélek-szellem megkülönböztetését nincs is alkalma megvonni.

BÖHME gondolkozási nagysága egyebek között abban is megnyilatkozott, hogy a létezés egészében gondolkozik, s ezzel minden úgynevezett filozófián túl ahhoz az eredeti gondolathoz csatlakozik, amely csak a szent könyvekben (a kinyilatkoztatásban) jut kifejezésre, sehol másutt.

24. az univerzumban rendet teremteni,

mert számára már magának a kiindulásnak döntő jelentősége van. BÖHME szerint a helyzetet nyugodtan ilyen módon is meg lehet fogalmazni:

- aki a létezés rongáltságát a bűnből akarja levezetni, és így a szellem-princípiumból indul ki, nemcsak örületben él, hanem beteg és bűnt is követ el,
- aki a létezés rongáltságát az örületből akarja levezetni, és így a lélek-princípiumból indul ki, örületben él, és beteg és bűnt követ el,
- aki a létezés rongáltságát a betegségből akarja levezetni, és így a test-princípiumból indul ki, örületben él, és beteg és bűnt követ el.

Miért? Mert bűn, örület és betegség egymástól nem választható el. A bűn azonnal kihat a lélek világára is, és a lélekben örületet teremt, de kihat a test világára is, és a testben betegséget teremt. A kezdet szempontjából egyik sem előzi meg a másikat. Mi volt az első defektus? A bűn? Az örület? A betegség? Egyik sem. A principális defektus a szellem területén mint bűn (a szellem megromlása), a lélek területén mint örület (a lélek megromlása), a test területén

mint betegség (a test megromlása) jelentkezett. Ha most a létezés eredeti építését helyre akarom állítani, a rossz kezdetből hiába indulok ki, eredményt nem fogok tudni elérni, erőfeszitésem hiábavaló és munkám kárba vész. Reintegráció (PÁL apostol metanoianak mondja, BÖHME és az alkímia transzmutációnak nevezi) ilyen módon nem hajtható végre. Ezen az úton a realizálás (realizálódás, megvalósulás, megvalósítás) lehetetlen.

BÖHME érdeme volt, hogy ebben a zűrzavarban rendet teremtett.

Miből kell kiindulni?

A kinyilatkoztatásból. Miért? Mert ha az ember nem a kinyilatkoztatásból indul ki, okvetlenül már valamely rongáltságból kell kiindulnia. A kinyilatkoztatás szava létezésünkben az egyetlen valóság, amelyet a törés nem érintett, vagyis, amelyet sem a bűn (szellemi törés), sem az örület (lelki törés), sem a betegség (testi törés) nem ért el. A kinyilatkoztatás a szellem és a lélek és a test megzavarodása fölött áll, s amikor az ember a realizálás (transzmutáció, metanoia) módját és lehetőségét keresi, bázisnak és fundamentumnak csakis a defektusmentes szót tekintheti. Helytelenül járok el, ha a héber hagyományt fogadom el, és a realizálást a bűn likvidálásával kezdem. A kezdet rossz. Helytelenül járok el, ha a hindu hagyományt fogadom el, és a lélek területéről indulok el, és a realizálást az örület (a lélek megzavarodásának) kiirtásával kezdem. A kezdet rossz. Helytelenül járok el, ha a görög testedzőket, vagy a modern tudományt fogadom el, és a test területéről indulok el, és a realizálást a betegség likvidálásával kezdem. A kezdet rossz.

25. A középen kell kezdeni.

Efelől kétségek voltak és állandóan kétségek vannak. A gondolkozók egy része a szellemi kezdetet hirdeti. Kezdetben van az idea. A gondolkozók más része az anyagi kezdetre esküszik. Kezdetben van a matéria. De tudjuk, hogy a zűrzavarban BÖHME rendet teremtett.

A spiritualizmus a szellem világának, a materializmus az anyag világának felel meg. Mi azonban abban a világban élünk, amelyben a szellem és az anyag egybeolvadt. Ennek a világnak neve természet. Vagyis középhely. Teremtmény. Vagyis: lény. Szelleme is van, lelke is van, anyaga is van, de ő maga sem nem szellem, sem nem anyag. Megnyilatkozik a szellemvilágban, megnyilatkozik a lélekvilágban is, megnyilatkozik az anyagvilágban, de valódi helye a természet.

Végül is le kell számolni azzal a botor balhittel, hogy

először: a fontos az élet - mert a fontos nem az élet, hanem az üdv;

másodszor: az élettervet (üdvtervet) az ember készen kapja, - mert az élettervet (üdvtervet) mindenkinek magának kell megcsinálnia;

harmadszor: az életterv (üdvterv) elkészítése észszerű munka - mert az élettervet (üdvtervet) az imagináció teremti.

Nem lenne helyes ezt az alkalmat a princípiumokról (kezdetekről) szóló metafizikai fejtegetésre felhasználni. Aki eziránt érdeklődik, BÖHME műveiben úgyis mindent, ami lényeges, megtalál. Ezúttal csak ennyit:

A szellemnek hatalma van
az anyagnak tömege van,
a léleknek értelme van;
a szellemnek ereje van,
az anyagnak súlya van,
a léleknek alakja van,
a szellem tevékenysége a hatás,
az anyagé a tehetetlenség,
a léleké a szemlélet;
a közép: az imagináció.

26. A lélek és látomása

Az imagináció szó kimondásával a Mágia szutra döntő helyére értünk. Az imagináció a szutra középponti szava. A siker attól függ, hogy az ember e szót milyen mértékben érti meg.

Arról már volt szó, hogy a vallás, vagyis a szellem területe, a szellem rongáltságát kívánja megjavítani. A megrongált szellem a bűnös szellem;

- arról is volt szó, hogy a természettudomány, vagyis az anyag területe, a test megrongáltságát kívánja megjavítani. A megrongált test a beteg test;

- arról is volt szó, hogy a metafizika és a művészet, vagyis a lélek területe, a lélek megrongáltságát kívánja megjavítani. A megrongált lélek az örült lélek.

Szellem, anyag, lélek nincs külön. Mint ahogy nincsen külön értelem, érzelem és akarat, és nincsen külön bűn, betegség és örület. De éppen mert nincs külön, a három világnak van közepe.

Az imagináció szó annyit jelent, hogy: élet-képzelet. Az élet-képzelet az, ami az ember élettervét készíti. A terv minden esetben üdvterv. Ezért a Mágia szutra nem az életből indul ki (amit elvehetnek), hanem az üdvből (amit nem vehetnek el). Hiszen nem az üdv áll az élet, hanem az élet az üdv szolgálatában. Üdvöm fontosabb, mint életem.

Az imagináció életterve (üdvterve) minden esetben látomás. E látomás az emberre visszahat, és a visszahatás bűvölete az érzület (kedély), amelyet üdv-testnek hívnak, mert az üdvlátvány, és pedig női alakban, ebben a testben (alakban) lakik. A megromlott és összetört üdvlátomás testét boszorkány, a tisztult és átvilágított üdvlátomás testét szűzleány alakjában ábrázolják. E megszemélyesítésben az a tudás nyilatkozik meg, hogy az ember üdvtervével azonosul és látomásának alakját fölveszi. Mert az ember azzá válik ami látomásának gyújtópontjában áll. Anima est ubi amat. A régiek nagy könyvei, főképpen az egyiptomi Pert em heru és a tibeti

Bardo Tödol az embernek ezt a határtalan látványérzékenységét és átváltozó képességét alapvetően tárják fel.

Az imagináció az a hely, ahol az emberi lélek üdvtervét látomásában őrzi, és erre a látomásra építi fel életét, vagyis önmagát életterve szerint formálja meg. Az életterv elkészítés tehát nem a szellem műve, más szóval nem ésszerű, spiritualizmusnak helye nincs. De az életterv elkészítése nem is a test műve, más szóval nem ösztönös, materializmusnak helye nincs. Az élettervet az ember létezési középpontjával teremti, és pedig imaginációjával (életképzetével). Ez az imagináció nem külön értelem és külön érzélem és külön akarat, hanem a három egysége és középpontja, vizionárius mámor és a kép felrobbanó villáma végül is elementáris és primordiális teremtő aktus.

BÖHME a szellem világát mágikus világnak nevezi. Ez az érzékfölötti hatalmak (akaratok, erők, dünameisz, ahogy PÁL apostol mondja) helye. A szellem világa érzékfölötti, a tiszta hatások, az ábrák világa ez, amit KEATS viewless wings-nek nevez, a láthatatlan szárnyalás. Az anyag világa, BÖHME szerint, a varázs (csoda) világa. Ez az ájult tehetetlenség és alaktalanság. A természet pedig a mágia és a varázs között a közép, ahol a mágia tiszta hatalma és a varázs tehetetlen passzivitása találkozik, de nem egyenlítődik ki semlegességben, hanem explodál (BÖHME villámnak nevezi). Külön a mágia is, a varázs is néma. A kettő együtt az explózió. A villám, vagyis a szó, vagyis a mennydörgés. Ez a mennydörgés a kezdet: "Kezdetben vala a szó... "

Nem gondolat, nem tett, hanem kép = szó.

Szó - kép - (látvány, látomás) - képzel - képez - képes - képesség - képzet- képzett.

Önmagát képességével képére képezi.

Az imagináció ez a képzelet (képesség, képzés). Az élet az imaginációban készül.

E helyen azonban azt a felvilágosító megjegyzést kell tenni, hogy senki se higgyen abban a primordiális paradicsomi (édenkerti) helyzetnek helyreállításában, amelyből az első ember lehullott, és amelyről a vallások oly sokat szeretnek beszélni. Aki élettervét (üdvtervét) ilyen szolgálatba állítja, hibát követ el. A kinyilatkoztatás a paradicsom (amely a kezdetek kezdetén volt) helyreállításáról soha sem beszél, ellenben igenis beszél Isten országáról, amely ha a világ száma betelik, az idők végén elkövetkezik. Ez az Apokalipszis Új Jeruzsálemje. A két üdv között a különbség az, ami a kezdet és a vég, vagyis a Kert és a Város, ami az Egyén és az Emberiség között van. A paradicsomi üdv az emberi lét megtörésében elveszett, és visszahozhatatlan, és mögöttünk fekszik, és a romlás helyrehozhatatlan. Isten országának üdve (az Evangélium) a megváltásban a feltárt kapu, amely előttünk fekszik és ennek megvalósításában az édenkerti üdv meghatványozódik. A paradicsom és Isten országa egymással olyan viszonyban áll, mint a Teremtés és a Megváltás világa. A megváltásban pedig, mint BAADER mondja, Istennek önmaga erőit mélyebben kellett megragadnia, mint a teremtésben. Az üdvtervnek a megváltás jegyében kell állnia.

27. Tehát: nem élet,

Azt mondják, hogy a tizennyolcadik század középponti szava a természet. Az a szó, amely az összes többit megette. A természet volt az izgalom és az érdekesség és a mélység és az utolsó értelem.

A tizenkilencedik század középponti szava az élet. A tudomány szava és a költészet szava. Minden lényeges gondolat és minden nagy gondolkozó szava. A kutatás és a szenvedélyek célja. A jelszó: élni.

A huszadik század megkísérelte, hogy az életet továbbra is a középpontban tartsa, de visszavonhatatlan csődbe került. Az élet elhasználódott és félelmetesen ellaposodott. Értelmét elvesztette. A létezés elvékonyodása a felszínen merő olajfolt lett az óceánon. Az élet szó már semmit sem tudott megmagyarázni. Kihűlt és elszegényedett. Élet mint bázis belülről felemészte és eltűnt. A merő élet ma nem egyéb, mint az ájultság egy neme. Aki csak él, annak arcán üres és csalódott szomorúság, hiába van része fiatalságban és gazdagságban, gyönyörökben és kényelemben, kiváltságokban és kitüntetésekben, dicsőségben és diadalokban. Aki csak él, álmodik. Az a hit, hogy az abszolút jó az élet, elborzasztó következményekre vezetett. Tudjuk, hogy aki életét megmenti, elveszthet valamit, ami ennél fontosabb. Az emberi létezés határait a világi életre leszűkíteni nem lehet, s ha valaki mégis megteszi, csődbe kerül. Az utolsó betűig így került csődbe a múlt század egész életdicsőítése, és követte a merő élethöz való tökéletes kiábrándulás. Ha az ember érvényüket a maira is ki akarja terjeszteni, a költők és gondolkodók, mint GOETHE és NIETZSCHE érdektelenek, a tudósok, mint DARWIN és SPENCER, nevetségesek. A merő evilágiságról, ami az élet, kiderült, hogy keret, amelyen belül nincs semmi. Élet addig van ténylegesen jelen, amíg az embernek hiánya van. Sehnsucht, das größte Glück des Menschen - ahogy GOETHE mondja, az élet lényege a sóvárgás, mert önmaga üres. Leben ist kein Wesen, sondern Begierde des Wesens - az élet nem szubsztancia, hanem a szubsztanciára való éhség, írja BAADER. Élettel nem lehet jóllakni. Életet nem lehet befejezni. Életet nem lehet kielégíteni. A merő élet hiányérzet és szomjúság valamire, ami nem élet, hanem táplálék és ital és tartalom és szubsztancia. Az élet izgalom és nyugtalanság és kívánság, amely éhséget eszik és szomjúságot iszik és álomról álmodik. Ami csak élet és semmi más, a szenzációk ájultsága, ez azoknak az élete akik csak élnek.

A mohóság megkísérelte felkorbácsolni, de nem ment. Mindig szegényebb lett, és üresebb és tartalmatlanabb és ájultabb. Végül következett az élet nagy inflációja. Az élet a tömegben. Mesterségesen kitenyészett és álomvilágban tartott rovar. Az élet dicsőítése odavezetett, hogy nincsen olcsóbb, mint éppen az élet.

28. hanem üdv,

már csak azért is, mert nem az élet mozgatja és irányítja az üdvöt, hanem az üdv az életet. Az üdv az élet értelme. Az üdv az élet szubsztanciája. És feltéve, ha biztosak lennénk abban, hogy túlvilág és ítélet és öröklét nincs, mert a lélek és a szellem a testtel együtt feloszlik, az üdv gondolatát már csak felelősségérzetből, feltétlenül, csupán tisztességből is kötelezővé kellene tenni, nehogy bárkinek is eszébe jusson az embert csibésznek tartani, aki fizetés nélkül akar távozni.

Ezen a helyen nyer az ember választ olyan kérdésekre egész seregére, amelyek egyébként soha megoldhatók nem lennének. Tudjuk, hogy a tragédia az élet csődje és bukása és összetörése. De tudjuk azt is, hogy a tragédiában az élet hiába tört össze, az ember felmagasztosult. Mert az élet csődjéből diadal és a bukásból győzelem lehet. Az élet elvész? Nem baj. Csak az üdv legyen megmentve. És tudjuk, hogy van élet, amely látszólag sikerült, valójában meg van gyalázva. Miért? Mert az ember üdvét eljátszotta. A teljesült és sikerült élet még nem megszerzett üdv. A tragédia mélysége éppen az, hogy a hős az üdvért az életet dobja oda.

Ezért van szegénységnek, önmegtagadásnak, aszkézisnek, lemondásnak, szenvedésnek üdvértéke.

29. Az életerv nincs készen,

az életervet úgy kell felépíteni, hogy az az üdvöt szerezzé meg. Az ember önmagát ezen a ponton nyeri meg, vagy veszti el. Aki életének sikeréért küzd, üdvét csaknem minden esetben eljuttatja, akár felelőtlenégből, akár könnyelműségből, gyengeségből, élvágyból, jellemhibából, léhaságból, tudatlanságból, vagy mert magát becsapta és elhitte, hogy a fontos az élet.

Még egyszer: az életervnek úgy kell felépülnie hogy az ember üdvét elérje. A tervet mindenkinek magának kell elkészítenie. Üdvömet senki más helyettem nem szerzi meg. Megszerzésében pedig teljesen szabad vagyok.

Minden időben voltak olyan általános irányelvek, amelyek programokat nyújtottak és generális üdvterveket hirdettek. Egyetlen ilyen üdvterv sem volt botorabb, mint a közelmúlt haladáselve. A haladás azt tanította, hogy az embernek semmi dolga, csak hagyja magát haladtatni. A világ önmagától amúgy is egyre tökéletesedik. A tökéletesedére bizonyító példák a világháborúk a munkatáborok és a tömegmészárlások. A haladás csak az életet ismeri s az üdvről sejtelve sincs, vagyis a haladás nem egyéb, mint az élet korszakából való rekvizitum.

Az életerv nincs készen. Amit az ember részben készen kap, az a terv felépítésének bizonyos szabályzata, nagyjából igen rejtett helyeken mert ami a nyilvánosság számára hozzáférhető, többnyire kellemes, lapos moralizmus. Az alkímia az életerv készítését Ars magnának (magas művészet), a kész életervet pedig Opus magnum-nak (nagy mű) hívja. Az alkímia (PARACELsus, BASILIUS VALENTINUS, FLUDD, HELMONT, LAW és mások, de mindenekelőtt és fölötte BÖHME, LOUIS CLAUDE SAINT-MARTIN és BAADER, részben SZOLOVJEV, BULGAKOV és BERGYAJEV) módszerére az életerv készítésében jellegzetes először az, hogy az életervnek az üdvtervet maradéktalanul fednie kell, másodsor, hogy a terv építésében tovább egyetlen lépést sem lehet tenni, amíg az ember a már elért gondolatot meg nem valósította. Ez minden alkímia ismertetőjele. Az életerv felépítése annak megvalósításával lépést kell tartson és mialatt a terv elkészül, az emberben és az emberen annak realizálódnia kell. Éppen ezért a magas művészet művelése és a nagy mű megalkotása egybeesik. Mai ismeretünk szerint az alkímia az egyetlen tudás, amely az üdvterv kiépítésére kielégítő elméleti alappal rendelkezik.

A keletről származó jóga-rendszerekről vagy a középkori misztikáról ugyanez nem mondható el.

A mozlim fatalizmus, a kálvinista predestináció és a múlt század szcientifikus determinizmusa azt tanítja, hogy az életervet az ember számára a magasabb hatalmak világában elkészítették, és az embernek ezen változtatni, sajnos, módjában nincs. A mozlim és a kálvinista hiedelem spirituális, a szcientifizmus determinizmusa materiális természetű. Tudjuk, hogy a kezdet mindkét esetben rossz. A középben kell kezdeni. Aki a középben indul ki, azonnal látja, hogy sem fátum, sem predestináció, sem determinizmus nincs. A dolog nehezebb és egyszerűbb. Szabadság van. Vagyis kockázat van és áldozat van és mérlegelés van és lélekjelenlét van és tudás van és akarat van. És az életbe bevetett kockázatnak és áldozatnak és mérlegelésnek és tudásnak és akaratnak üdvértéke van.

30. Az imagináció teremti

A realizálásnak (metanoia, reintegráció, transzmutáció) ugyanarról a pontról kell kiindulnia ahol a létezés primordiális defektusa bekövetkezett. Már régen tudjuk, hogy ez a defektus nem a szellemben és nem a lélekben és nem a testben történt, hanem ott, ahol az emberben az egész, létezés állandóan esedékes, ahol az ember a valóságot a maga teljességében elismeri, s ahol az összes lehetőségeket birtokába veszi. Ez a bűn és az örület és a betegség pontja, de ugyanakkor ez a tisztaság és az éberség és az egészség pontja is vagyis ez az átváltó pont, ahol a létezés vagy megzavarodik, vagy megtisztul, aszerint, hogy önmagába milyen kép fényét, vagy sötéttségét helyezte.

Az életterv nincsen készen. De az élettervet nem az ész teremti. Abban az esetben, ha csak életünk lenne és üdvünk nem, az ész teremtené, mert az élet berendezéséhez az ész, elég. De az ész az üdvöt meg sem tudja érteni. Amilyen viszonyban áll az élet és az ész, ugyanolyan viszonyban áll az üdv és az imagináció. És tudjuk, hogy ma századunkban az élet fogalma kielégített, és ami ma bennünket mozgat, az az üdv. Az üdvtervet (és a szorosan hozzátartozó élettervet) az imagináció teremti, és pedig teremti azzal a képpel, amelyet önmagába fogadott és amelyet realizálni elhatározott és amelyet szüntelenül megvalósít.

Ezzel a szóval persze, hogy kép, határtalanul óvatosnak kell lenni. Mert az imagináció ugyanakkor, amikor szem, amely a képet látja, kép is, amely a látványt magára veszi, és maga a látvánnyá alakul és változik. Az imagináció ugyanis a metanoia (megfordulás, fordulat) és a transzmutáció (változás, átlényegülés) helye. Amit az ember imaginációjába helyez, azzá alakul. BÖHME azt mondja, hogy az ember a kezdetek kezdetén az állati párzást megbámulta (a képet magába vette), s ezért kellett az állati létezésbe süllyednie. De az imagináció nemcsak szem, amely lát, és nemcsak kép, amelyet a szem lát, hanem a hozzájárulás (azonosítás) helye. Mindenképpen az akarat mágikus pontja és az elhatározás (választás, válság) helye. Távolról sem tudattalan, bár az emberek Nagy többségében az, de nem azért, mert az imaginációnak tudattalannak kell lennie, hanem azért, mert az imagináció tudatosítása (felébresztése, napfényre hozatala) igazán nem egyszerű és könnyű feladat.

Ha az imént le kellett számolni azzal a balhittel hogy a fontos az élet és nem az üdv, akkor most elérkezett az ideje annak, hogy az ember leszámoljon azzal a balhittel, hogy az, embert tevékenységében (gondolkozásában, munkájában, alkotásában) az ész vezeti. Az embert az imagináció vezeti, és ezt fokozott mértékben hangsúlyozni kell, amikor felmerül a kérdés, mi az, ami az élet(üdv)-tervet készíti. Az üdvtervet minden esetben és kivétel nélkül és mindenkinél az imagináció teremti, és pedig arra a képre alakítja, amely képet magába fogadott és amely kép mágikus bűvöletében magát átengedte, hogy akaratát e kép megvalósításának szolgálatába állítsa.

A lét megzavarodása az imaginációban következett el, amikor az ember a megzavarodást megkívánta és e megzavart képet önmagára mágikusan alkalmazta (realizálta) és magát a zavarral azonosította. A reintegrálásnak a fordított utat kell követni. Ebben kivétel nélkül minden szentkönyv és minden kinyilatkoztatásból kiinduló gondolkozó megegyezik. Élet megfordítása (metanoia). Imagináció nem bent, nem kint, hanem az életcentrumban van; a teremtő szó teremtő tevékenységének helyén.

31. Vigyázat, nem összetéveszteni sem az álommal,

Ez a figyelmeztetés az előbbieket után már fölösleges is lenne, ha az imagináció szóval annyi visszaélés nem történt volna. Hozzánemértők e szót mindannyiszor alkalmazták, amikor mással már kudarcot vallottak. Azt tudjuk, hogy amit álmoknak nevezünk, teljes egészében az élet körébe tartozik és az, üdvöt nem érinti még akkor sem ha mint igen sok esetben és sok embernél, az álom okosabb, mint az ébrenlét tudat, vagyis az ember álmában tudja, hogy amiért él az az üdv, de ébrenlétében erről megfeledkezik.

32. sem a fantáziával,

BÖHME azt mondja, hogy a fantázia (mint az ész) merőben az asztrál-kozmosz erőinek felfogására, és ezek szerint a fantázia (és az ész) merőben a kozmoszban folytatott életben való tájékozódásra alkalmas.

33. mert teremtő tevékenység.

Más szóval az imagináció kulcsszava a valóság. Végül is a kulcsszó: a megvalósítás. Az életképzelet az a hely, ahol az ember a pneumatikus világból induló ösztönzéseket fogja fel és azokat a természet világába átviszi. Ezt a műveletet hívjuk azzal az egyszerű szóval, hogy realizálás.

Az európai gondolkodás terminológiájában az életképzelet csinál a teóriából praxist, vagyis elméletből gyakorlatot. Ezek szerint az imagináció olyan transzformátor (transmutator), amely két valóság (a pneumatikus és a természeti) között pontosan a határon áll, és a pneumatikus természetévé váltja át, vagyis a pneumatikus a természetben alkalmazza. A baj soha sem az volt, hogy nem pneumatikus hatalom volt az, amit megvalósított és alkalmazott. A baj az volt, hogy nem a világosság, hanem a sötétség (bukott pneuma, sátán, ördög, megzavart, megtört, bűnbeesett, nem éber, nyomorék létezés) világából imaginált. Az imagináció teremtő tevékenység. Teremtésnek nevezzük azt a tevékenységet, amely valamely pneumatikus világból való vitalitást megteremt (a természetben), megvalósít. Ezért az imagináció kulcsszava a valóság.

(Jegyzet: Amit az ember imaginációjába helyez, azzá alakul.

Ez nemcsak arra a közismert tényre utal, hogy valódi varázssereje csak a példának és nem az elvnek van, hanem utal főként arra, hogy milyen határtalanul óvatosnak kell lenni, nehogy az ember életképzeletében olyan bűvös erejű képet hordozzon, amely üdvét megronthatja. Mert ha a kép az életképzeletben helyét elfoglalta, mindaddig imaginálni fog (az élet minden mozzanatában befolyását addig érvényesíti), amíg ezt onnan az ember nem emeli ki. A kiemelés és más képnek az imaginációba helyezése pedig az emberi élet legnehezebb műve. Ismét és hangsúlyozottan a legnehezebb műve. A művelet technikájáról később igen részletesen szó lesz. Az életképzelet ténylegesen életet képző (teremtő) képesség. Ezért nem a szándék fontos és nem az elv, hanem egyedül az imaginációba helyezett kép

34. Ez a mágikus aktus

Soha egy pillanatra sem szabad elfelejteni, hogy a realizálásról van szó. Nehogy az ember egész serege igen magas és szép eszme birtokának káprázatában legyen, amelyek közül egyet sem vált be és nem is tud, talán nem is akar beváltani s ezért végül is fájdalmasan üres maradjon. Az élet nem önmagáért adatott, hanem, hogy az ember életével üdvét megszerezze. Persze nem a magáét. Az egyéni és a közös üdv nincs külön. Aki meg nem valósított eszmék

káprázatában él, a maga számára botrányosan hazug, más számára botrányosan nevetséges. Ez az emberi létezésben a dupla skandalum, ha valaki száját járhatja és papol és tanít és oktat és dorgál és büntet és a nagy ígéretet hirdeti és semmit nem teljesít. És ez a skandalum az első ok, amiért a föld nem Egyház, hanem kórház és fegyház és örültekháza. Az embernek, mondja BÖHME, hatalma van arra, hogy az egész természetet megváltoztassa, de előbb önmagát kell megváltoztatnia, másképp nem megy. Tudjuk, hogy életünk uralkodó ereje nem a bőség és a gazdagság és a tudás, hanem éppen ellenkezőleg az ínség és a szegénység és a tudatlanság. Létezésünk rongált létezés. Nincs értelme annak, hogy magunkat kívülről magas eszmék képeivel mázoljuk be. Egyetlen, még oly kicsiny megvalósított eszme is több, mint egész színpadra való legmagasabb realizálatlan gondolat. Az üdv a megvalósított igében van. Csak az életbe beépített és tevékeny gondolat lehet az életterv aktív része. Miért? Mert az üdvre csak ennek van hatása.

Most pedig, legalább egy percre, hogy az ember a megvalósulás mozzanatát megértse, minden egyebet félre kell tenni. Hogy az ember megértse és megtanulja, ami csak más szó arra, hogy önmagára alkalmazza. Félre kell tenni az élet és az üdv szavakat; a létezés rongáltságát; a betegséget és a bűnt és örületet; a mágiát és a varázst. És ha az ember magáról a mozzanatról mindezt lefejtette, egyetlen valami marad: az imagináció. Az életképzet. A határtalanul érzékeny hely, ahol a láthatatlan és ellenőrizhetetlen mágikus világból valami, ami maga is láthatatlan és ellenőrizhetetlen, önmaga által kezdeményezett, és irányított érintésre felbukkan és megjelenik és alakot ölt. Ez az alak (a kép) ugyanakkor hang és szó és látvány. BÖHME is így írja le (Schall, Wort, Bild). Éneklő látomás. De ez így még nem teljes. Mert ennek az éneklő látomásnak heve van, és pedig szenvedélye van és mánora van és ez a mánor felrobban. Villámban kicsapó mánoros éneklő látomás. De ez a látomás ugyanakkor aktív hatalom. Akarat. Abban a pillanatban, amikor a láthatatlan és ellenőrizhetetlen mágikus világból ez a bizonyos valami kipattan és a látható és manifeszt varázs világába átszap, olyan helyet érint, amely tulajdonképpen a láthatatlan és a látható világ között a középben fekszik, s ez a hely nem az átváltás pontja, hanem ennél sokkal több; ez a kezdemény vagyis a kezdet, végül is az eredet pontja. Ahol az egész együtt van. Az egész, vagyis: kép és látvány és látomás, de énekel, és éneke értelmes szó, ige, beszéd, és ez a beszéd szenvedély és mánor és villám és aktivitás.

A legfontosabb azonban csak most következik. Amikor a villámban fellángoló beszélő látomás megjelenik, nem áll meg, hanem ugyanabban az ívben máris visszafordul (de nem is vissza, hanem előre és nem is előre, hanem elárad és sugárzik és a teret birtokába veszi), vagyis a látomás vizionárius heve azt, aki látja, a maga képére átönti. Ez benne a mágia. A látó személy és a látott kép összeolvad. Alany és tárgy egyesül. Ez benne a varázs. Ezért mondja BADER, hogy az imaginációban a szubjektum és az objektum kettőssége megszűnik; az ember saját imaginációjának víziójává lesz, vagyis a látomás visszahatva az embert transzmutálja (átváltja) és átlényegesíti.

A látomás kép. Olyan kép, amit az ember képzeletével képez. De ez a képzelt és kiképzett kép tulajdonképpen nemcsak képesség eredménye hanem maga is képesség, és visszahatva új képességet teremt, és a kép az embert a maga képére átképezi. Így válik az ember saját képeinek képévé. Vagyis így képezi az embert saját képessége. Ebben a leírásban egyetlen elhanyagolható mozzanat sincs: a látomás éppen olyan lényeges, mint az, hogy ez énekel, és az ének értelem (szó), de éppen olyan lényeges, mint az, hogy az, hogy ez mánor és szenvedély és az, hogy ez aktív hatalom, vagyis akarat. A legfontosabb azonban az, hogy ez a kezdemény, és az, hogy e látomásban az ember önmaga képének alanya és tárgya egyszerre. A látomás hevében az ember megolvad és a látomás (éneklő ige) alakját (értelmét) veszi fel.

Az imagináció mágikus aktus és varázslat. Az vagyok, amit (akit) imaginációm varázsol, vagyis amit (akit) életképzeletemmel magamnak szánok és amire magamat méltónak találok.

(Jegyzet: Fentebb a hindu hagyomány jóga-módszereivel kapcsolatban a karma-, a dnyána-, és a hatha-jógára oldalpillantást kellett vetni. Most a három módszer tulajdonképpeni egységéről, a rádza-jógáról kell, hogy szó legyen. A karma-jóga a cselekvés szellemi gimnasztikája, a dnyána-jóga értelmi lelki gimnasztika, a hatha-jóga testi gimnasztika. A három jóga egysége a rádza-jóga, az imagináció gimnasztikája. A rádza-jóga azt az eljárást gyakorolja hogy az ember imaginációját miképpen tudja minden kártékony és zavaros és sötét erőtől tökéletesen megtisztítani. A rádza-jóga tehát tudatos életrend (élet képzelet) tisztítás. BÖHME szavával élve a rádza-jóga exorcizmus (ördögűzés).

35. A beváltás helye

Ez most már magától értetődik. Éppen ezért az imaginációban a kinyilatkoztatás szavain kívül semmi másnak helye nincs. Amennyiben az ember életképzeletébe a kinyilatkoztatáson kívül más látomást (szót) is beereszt, életképzeletét megrontja és üdvét aláássa.

Az ember azzá válik, amit életképzeletével varázsol. Mert ez a beváltás helye.

Az életképzeletről nem mondhatom, hogy érzelem vagy értelem, vagy akarat külön, mert érzelem is, értelem is, akarat is;

- nem mondhatom, hogy ez a betegség, vagy a bűn, vagy az örület székhelye, mert székhelye és középpontja a betegségnek is, a bűnnek is, az örületnek is, hiszen az ember itt képzi, vagy itt nem képzi üdvét;

- nem mondhatom, hogy az ember az igazság, vagy a jóság, vagy a szépség eszméihez magát és művét és tetteit itt méri, mert az ember itt valamennyi eszmét számon tart.

Az imaginációban válik az egész létezés állandóan esedékessé

- a valóságnak a maga teljességében való elismerése is az imaginációban történik és

- az ember az összes lehetőséget az imaginációban veszi birtokba.

- az imaginációban a létezés, a megismerés és a megvalósítás egybeesik.

36. A mágikus ige a kinyilatkoztatás

Kinyilatkoztatás tágabb értelemben véve minden szentkönyv, az Upanisádok, a Tao-te king, a Lun jü, a tibeti és egyiptomi halottak könyve, Zarathustra gathái, a Védák, az Ótestamentum, szűkebb értelemben véve a kinyilatkoztatás az Evangélium. Ez a mágikus ige, az alkímisták elnevezésében az arkanum. A bűnbeesés betegségében az orvosság.

Látomás és mámor összetartozik.

Az előbbieken alapján ez most már nyilvánvaló. Sőt, az imagináció tevékenységét csak oly módon lehet világosan áttekinteni, ha az ember tudja, hogy itt nem egyszerű képről, hanem varázserejű, vagyis magas hőfokú, szenvedélyében élő képről van szó. BÖHME

szóhasználatában a Begierde önmagától tiszta helyzetet teremt. E szóban együtt van a sóvár kívánság és hírvágy és mohóság (Gier), a birtoklás mámore a vizionárius erővel. Az imagináció látomásai sohasem langyosak. Az életképeket az olyan képeket, amelyekből a képzés heve (hatalma) hiányzik, önmagából kilöki. Az imagináció olyan, mint az asszony, aki önmagát csak a szenvedélynek engedi át, mert csak a szenvedélytől tud megtermékenyülni. Viszont az imagináció maga sem a langymeleg helye. Szendély, s azért sóvárog, mert önmaga szüntelen mámorban él. A kép és a tűz összetartozik. A látomás és a mámor egy.

37. amely a mélységeken uralkodik

Itt benne vagyunk a nehézségekben. És ezúttal még hangsúlyozottabb mértékben, mint bármikor, meg kell vallani, ha a kérdést BÖHME nem világította volna meg, e ponton az ember kénytelen lenne mélyen hallgatni. BÖHME azonban nehézséget nem ismert, sőt előtérbe különös előszeretettel minden esetben olyan nehézségeket állított, amelyeket rajta kívül mindenki vagy elhallgatott, vagy ami még rosszabb, észre sem vett.

A kinyilatkoztatás természetére fentebb már egyszer történt utalás, és pedig olyan formában, hogy a következőket kellett mondani:

- a létezés megrongálódásáról mindenkinek, bármilyen homályos, érzületszerű, vagy még ennél is bizonytalanabb tudomása van. A bűn, az örület és a betegség ténye minden embert kényszerítően figyelmeztet arra, hogy a szellem, a lélek és a test megzavarodott. Éppen ezért nincsen természetesebb, mint e zavart helyrehozni (reintegrálódni), s ezért lehetőleg a morál, az értelmi világosság és az egészség szabályai szerint élni: az üdv (az épség) csak így szerezhető vissza. A reintegrálódás (realizálódás) azonban teljes reménytelen vállalkozás lenne, ha a földön ne akadt légyen olyan mérték, amely szerint azt végre tudom hajtani. Az egész emberi világ éppen olyan rongált, mint amilyen én magam vagyok. Emberi példát nem választhatok. Tanácsot sem kaphatok. Sem irányt, sem ösztönzést. Még helyzetemet sem látom tisztán, mert nincs tekintély, akiben bízhatok. Tévelyegnem kellene és el kellene vesznem és épségem helyreállítására vonatkozó erőfeszítemnek hiábavalónak kellene lenni, ha a mértéket a kinyilatkoztatás mindenek előtt és fölött a testet öltött igében nem adta volna meg. Ez volt az, amit a kinyilatkoztatás természetéről már egy alkalommal hangsúlyozni kellett. Az értelmezésről egyébként általában tudni szokás, legalább is illik.

Mindazok azonban, akik ezen az egészen közkeletű gondolatmeneten csak egy lépéssel is túl akartak menni és az egész kérdésvilág mélyebb belátására áhítoztak, a rongáltság (lét megtörése) tényének értelmébe ütköztek. Más szóval: nem abba, hogy a megzavarodás miképpen keletkezhetett. Miképpen keletkezhetett akkor, amikor minden gondolkozó és hagyomány és metafizika és filozófia és vallás egyhangúan megegyezik abban, hogy a Teremtő (Isten) lényében ilyesmi, hogy bűn és örület és betegség nincs, vagyis, hogy az ő létezése szellemileg és lelkileg és testileg is intakt. Ha benne nem volt és nincs, hogyan kerülhet akkor abba, amit sajátmagából teremtett? BÖHME volt, nemcsak Európában, hanem amennyire a rendelkezésre álló irodalomból megállapítható, az egész emberiségben az egyetlen gondolkozó, aki erre a leglényegesebb kérdésre magát rávetette.

Amikor BÖHME a megzavart létezés értelmének kérdését fölvetette, ismét a kinyilatkoztatásra utalt, de a kinyilatkoztatásnak az előbbinél mélyebb értelmét tárta fel. Nem rettent vissza attól, hogy a természetben dolgozó infernális erők eredetét a Teremtőben keresse és azokat kivétel nélkül mind meg is találta. Szendély, harag, düh, méreg, sötét izzás, keserű marcangolás, vak erő, tomboló indulat, mind jelen van. Ezt a világhört BÖHME

a sötét jeges tűz körének nevezi (höllisch kalt Finsterfeuer). Az Ótestamentum azt mondja, hogy az Isten haragja. Ez a sötét tűz azonban nincsen külön a sugárzó meleg fénytől, a gazdag virágzásától és tenyészettől és a szeretet jóságától és az örömtől. Annyira nincs külön, hogy ami a meleg fényt (Lichtwelt) táplálja, az a sötét tűz, s ami a szeretet örömét táplálja, az a haragvó és emésztő düh, úgy, hogy a kettő szüntelenül egybejárva (inqualieren) mágiájával a teremtést (Wunderwelt) létrehozza.

Értsük meg jól. A harag és indulat és sötét szenvedély a Teremtőben (és az első teremtésben, vagyis az első természetben) egyáltalában nem negatív, mert semmi sem negatív, ami helyén van. A sötétség minden pontja átvilágítva, - a harag az utolsó mozzanatáig szelídséggé változtatva, - az indulat türelem, - a fagy sugárzó meleg, - a kietlenség gazdag virágzás, - a mélység fény. BÖHME igazán nem pietista, és nem ijed meg attól, hogy a Teremtőt nem kenetteljes hajbókolással hirdeti meg, esetleg meg fogja sérteni és még üdvét is kockáztatja. Nagyon jól tudja, hogy a valósággal való szembenézésben mélyebb tisztelet és hódolat van, mint a nyálás és gyáva kenetben. Az embernek van szelleme. A szellem pedig, mondja PÁL, mindent felkutat, még Isten örvényeit is (to gar pneuma panta hereuna kai ta bathé tou theou). És végül is Isten a teremtést nem csinálta titokban, és nincs takargatnivalója. Nézze meg mindenki, ha tudja.

A létezés az emberben akkor tört meg, amikor a katasztrófában az ember a teremtésben kapott helyét elvesztette és a sötétség világába zuhant. A teremtésben az embernek kijelölt a helye, a természet (teremtett világ) ura (mikrotheosz - kis Isten) volt. Az ember azonban (szabadságát félreértelmezve) azzal nem elégedett meg. A Teremtőtől megkívánta azt az egyedül a teremtői hatalom számára lehetséges feladatot, hogy a sötét mélységek világát a fény világával összevesse, és a kettőt egybejárva mágiájával, teremtést (Wunderwelt) hozzon létre. Más szóval és röviden: Isten akart lenni. Azok az erők azonban, amelyekkel csak az isteni hatalom bírt, nem engedelmeskedtek, de nem is engedelmeskedhettek neki, mert az ember magában nem volt képes a sötétség emésztő szenvedélyeivel szemben önmagában szüntelenül a sugárzó szeretet fényes melegét fölkelteni és ébren tartani. Ezért az embert a sötét hatalom lerohanta. A létezés az emberben ekkor tört meg, a teremtésben helyét elvesztette és a sötétség világába zuhant.

Most következik BÖHME legnagyobb lépése. Felteszi a kérdést, hogy miben és hol volt és van a Teremtőnek az a hatalma, amellyel a sötét harag világát markában tartva, azt örökké s minden pillanatban a sugárzó szeretet varázsvilágává tudja tenni? A válasz: ez a hatalom a mágikus Igében (Logosz), a testet öltött fényben, a szóban, Isten fiában van. Az Ige (szó, Logosz, szeretet, Krisztus) az, akivel a Teremtő a mélységeken uralkodik. Az egyetlen hatalom, akinek az abyssus engedelmeskedik, mert engedelmeskednie kell, mert a létezés legmagasabb hatalma az Igében van. Ez az, amit az Evangélium (főként MÁRK és PÁL) exousziának (főhatalomnak) nevez.

A kinyilatkoztatás pedig nem egyéb, mint ennek az igének kinyilatkoztatása. Annak az Igének, a kinyilatkoztatása, amely a sötétségen és a haragon és a mérgeken és az indulatokon és a dermedt fagyos sivárságon és keserű önmérsztésen és a szenvedélyes dühön és a tomboló örvényeken főhatalmával uralkodik. Ezért a mágikus Ige a kinyilatkoztatás (és ezen kívül semmi más) amely a mélységeken uralkodik.

38. Miért kell elfogadni?

Mint az imént erről szó volt, már csak értelmes józanságból is. Mert ez a hasznos. Az emberiség roppant erőt fejtett ki, hogy olyan életterveket készítsen, amelyek komoly eredménnyel kecsegtetnek. Ezek mellett nem is lehet olyan közönnyel elmenni, mint amilyennel ezt általában teszik. De nincsen emberi származású szó, amely a rongáltság nyomait valamely alakban magán ne hordaná. Ami természetes is, hiszen a megzavarodott létezésből fakadt. És ha az eredeti létezésről (a normális emberről) imaginációnkban örzünk is valamely ősképet, ennek nincs meg az a szakrális jelleg (hatalma), amely minden segítség nélkül át tud törni. Ehhez még valami kell. Aki ebben kételkedik, vegye sorra az őskori hagyomány monumentális életterveit, vizsgálja meg a taot, KUNG CE tanítását, a Zarathusztrákat, ORPHEUSZt, a szánkhját, az Upanisádokat és az Ótestamentum törvényeit, MANUt, HÉRAKLEITOSZt. De megvizsgálhatja a gnóvizst, a skolasztikát, a misztikusokat, a humanistákat, a felvilágosodást és a természettudományt is. Azokat minden esetben a nem kielégítő érzületével fogja letenni.

A kinyilatkoztatás szava az, amely nem bírálható, mert az bírálja az embert. Ugyanez más szavakkal: a kinyilatkoztatás szava az, egyetlen amely minden bírálatot kibír, és végül is az egyetlen, amelynek meggyőző hatalma (értelme) minden időben és helyen érintetlenül fennáll, mert a kinyilatkoztatás az eredeti és ép létezést számunkra jelenvalóvá teszi, leírja, ábrázolja, megmutatja, fenntartja, sőt azt az utat, amelyen ez az eredeti és ép (szellemben büntelen - tiszta, lélekben örületmentes - éber, testben nem beteg - egészséges) létezés számunkra elérhető, feltárja és megnyitja. De még ennél is több. Ami az emberi eredetű élettervekből oly sajnálatosan, de természetszerűleg hiányzik, az a szakrális jelleg (hatalom, exouszia). És mivel ez belőle hiányzik, nincsen meg benne a mánornak az a hőfoka, amelyre az imaginációnak szüksége van, hogy magába fogadja és fogadhassa. Nincs meg benne az a csábító gyönyör, és elragadó önkívület, szépség és bűvölet, ragyogás és boldogság (üdv-íz), nincs üdv-íze, melyet az imagináció keres, és amelynek jelenlétéről az imagináció tudja, hogy az, amit oly szenvedélyesen, a szó igazi értelmében halált megvetően keres, itt van, itt, és sehol másutt.

Különösen régebben, még az első keresztények idejében a kinyilatkoztatás e különös jellegéről sokat beszéltek. PÁL azt mondja, hogy az evilági (rongált) ember számára a kinyilatkoztatás botrány és bolondság. SEBASTIAN FRANCK azt írja, hogy e földi (megzavarodott) létezésből úgy látszik, mintha Isten az ördög lenne, és az üdv a kárhozat. Mindenképpen Isten sokkalta veszélyesebb, mint az ördög, és az üdv nehezebb, mint a kárhozat. De éppen ez az izgalom az, amit az imagináció keres, ez a forrás és kockázat és ez a mánor, és ez az erőpróba.

Végül pedig, amivel szemben állunk, az az emberi bukás által megrontott létezés, a fejetetejére állított természet (a test van fenn és a szellem lent), amelyben az eredeti rendben levő erők felkavarodtak és fordított tevékenységet fejtenek ki. Ebben a felfordulásban semmiféle hatalom a rendet nem állítja helyre, csak a kinyilatkoztatás mágikus (szakrális) szava. A kinyilatkoztatás szavában van meg a megfordítás hatalma (metanoia), amely a rendetlenséget megváltoztatja (transzmutáció) és az eredeti (autentikus) létezést megvalósítja (realizálja).

39. Szophia miatt,

- a kinyilatkoztatást azonban mindenképp Szophia miatt kell elfogadni. A héber hagyomány a tudásnak két módját tanítja: az egyik a tapasztalati ismeret, a Binah, a másik a centrális bölcsesség, a Hohma. A két mód megfelel a görögöknél a logosz gnószosznak és a

logosz szophiasznak. A megkülönböztetést a hinduknál is (vidvan-vidja), a tibetieknél is (rtogszpa-rtogpasz), de egyebütt (még a toltékoknál is) ellenőrizni lehet, PLATÓNnál ez az episztémé és a doxa. Később a középkorban a megkülönböztetés állandóan visszatér és BÖHMÉnél is sokat szerepel. SEBASTIAN FRANCK paradoxonjaiban éppen az a paradox, hogy e két tudást egymással élesen szembeállítja.

Szophia eredetileg alexandrinus kép, és úgy tudjuk, hogy először PHILÓN használta. Ma azonban BÖHME értelmezésében L. C. SAINT-MARTIN, BAADER, SZOLOVJEV, BERGYAJEV és a modern antropológia vezető képe lett.

Szophia nem a tapasztalati ismeret, hanem a centrális bölcsesség. Nem a tudás, hanem az éberség. Nem a megismerés, hanem a bölcsesség szava. A Szophia nem fogalom, hanem vizionárius kép, és ezek szerint nem az értelemhez, hanem az imaginációhoz szól. A Szophiát BÖHME alkimista módon nem férfinak és nem nőnek, hanem androgünnek látja és írja le azért, mert amint mondja, az ember eredeti és ép létezésében a férfi és a nő nem vált ketté, hanem egy volt, szűzies, ifjú, a két nem kettős hatalmát magában egyesítve, a tűz és a víz elemeit kiegyenlítve, a nemzés és a megformálás művét egyben. Szophiának nevezi tehát BÖHME a normális ember valódi lényét. Ez az a lény, akit a Teremtő a maga hasonmására teremtett. Ez az autentikus ember, akit a Teremtő megteremtett, hogy tükre (hasonmása) legyen. Szophia pedig az imagináció ősképe. Az a kép, amely az imaginációban a legmélyebben nyugszik. A legforróbb, a legszenvedélyesebb. Szophia látványa az, amely az imaginációban a leghevesebb gyönyört és elragadtatást ébreszti fel. Szophia látomása az imagináció számára a legmagasabb boldogság és bűvölet és szépség és mámor és varázs. Szophia látomásának megvalósítása az imagináció számára az üdv.

(Jegyzet: BÖHME tanításának modern hajtása (SZOLOVJEV, BULGAKOV, BERGYAJEV) a gondolkozás középpontjába az antropológiát, az antropológia középpontjába pedig Szophiát tette. Ez a theandria tanítása (az androgün). Jelentősége igen nagy. A természettudomány az ember imaginációjának középpontjába az ember animális származásának elméletével az állatot helyezte, és ezzel természetesen nem idézhetett mást, mint amit valóban idézett, vagyis az emberiségnek a történet folyamán még nem tapasztalt elállatiasodását. Az a baromi horda, amely ma imaginációjában az állat ősképet tartja, s amely nem tesz egyebet, mint ösztöneinek korlátlan kielésére mentségeket keres, kizárólag a természettudomány (élettan, származástan, pszichoanalízis stb.) által az imaginációba helyezett látomás egyenes következménye és eredménye. A természettudomány logoszának hatása azonban, ha kimondhatatlan válságot idézett is, nem tartós. Miért? Mert ez úgynevezett logosz gnoszeosz (Binah), vagyis a tapasztalati ismeret, nem pedig logosz szophiasz (Hohma), vagyis nem centrális bölcsesség. A tapasztalati ismeretek hatása mindig időleges és efemer jellegű, mivel ezek az imaginációt nem tudják mélyen megindítani. A BÖHMEi antropológia a természettudománnyal szemben újra az antropológiai alapállásra utalt. Az ember nem animális lény, nem valamely faj a többi között. De az ember nem is természeti lény, s ezért hazája nem a kozmosz. Ezért az embert nem lehet és nem szabad mikrokozmosznak tartani. Az ember mikrotheosz. Az antropológiai alapállás a theandria (istenemberség). Az ember származásáról autentikus felvilágosítást nem a tudomány ad, hanem a kinyilatkoztatás, és a kinyilatkoztatásnak olyan kommentátorai, mint BÖHME. A theandriát másként szophiatikának (szophológiának) is nevezik, hogy a benne élő és tevékeny logosz természetére ilyen módon is utaljanak: a szophológia szava nem a logosz gnoszeosz (tapasztalati ismeret, binah, vidvan), hanem a logosz szophiasz (centrális bölcsesség, Hohma, vidja).

40. aki a tükör

Ezt a gondolatot már akkor meg kellett szokni amikor az imagináció természetéről volt szó. Hogyan lehet valaki egyszerre látvány és lény? Hogyan lehetséges az, hogy az imagináció saját látomásává alakul át és saját magába fogadott képnek nem mása, hanem maga a kép lesz? Úgy lehetséges, hogy van tükör, vagyis van az eredeti létezés teremtő főhatalom (a szó), és ennek van visszhangja, vagyis az eredeti lénynek van mása a tükörben. Szophia ez a tükör, akiben az ő Lény (BÖHME úgy hívja, hogy Wesen aller Wesen) önmagát látja.

A könnyebb érthetőség kedvéért azt lehetne mondani, hogy az, amit ma tudatnak nevezünk, kétoldalú tükör. Mindaz, ami akár az emberen kívül, akár az emberen belül a látás körében létezik, az a tudat elváltozásán észlelhető. Életünket e tudaton megjelent tapasztalatok szerint igazítjuk. Létünk semmiképpen sem önálló létezés. Ami bennünket fenntart, az máshonnan kapott táplálék (külső és belső), és ami bennünket irányít, az kívülről és belülről kapott szó (kép, látomás, látvány). A tudat ez az irányító. De a tudat ha tükör is, homályos tükör. Ezért mondják a hinduk, hogy avidjában (lefokozott éberségben) élünk. A normális emberről őrzött ösképben őrizzük azt a tudást (centrális bölcsességet, vidját, logosz szophiaszt, Hohmát), hogy az ép létezés tudata világosabb, egzaktabb, érzékenyebb, megbízhatóbb, autentikusabb, reálisabb, vagyis ez a tudat a meg nem tört fényű tükör. Ez a tükör a Szophia.

(Jegyzet: A tükör BÖHME egyik alapszava. Teljes magyarázatát a Psychologia Verában adja. A modern szerzők közül a tükör RUDOLF KASSNER gondolkozásának középpontjában áll. Sajnos KASSNER a tükröt és az imaginációt (Einbildungskraft) nem helyezi szophiatikus távlatba, és így igen magasrendű tudást esztétikai síkon kénytelen alkalmazni.)

41. és akiben az egész látható

Ez Szophiáról a legfontosabb, amit egyáltalán mondani lehet. A tudat és Szophia között a különbség az, hogy a tudat a megtört létezés tükre vagyis maga is darabokra tört. Ezért a tudat részleteket, különvált dolgokat és tárgyakat lát. A tudat e természete az oka annak, hogy partialobjektívációk közepette élünk. Az egészről csak Szophiának van képe (tudata). Az egészről mi tudjuk, hogy ez nemcsak az emberi világ, a társadalom, a történet, a tudomány, a gondolkodás, a művészet, a vallás. De az egész nem az ásványi és növényi és az állatvilág, hozzászámítva az asztrálkozmoszt is. Az egész a teremtés egész, világa. Az ember nem mikrokozmosz, hanem mikrotheosz, és otthona nem földrajzi hely, hanem az egész. Szophiában ez az egész látható. Oly tükör mely az egészre érzékeny, minden részletével, de a maga egészében, vagyis az, összes és a teljes.

Ami azonban számunkra e percben a legfontosabb, hogy Szophia nemcsak jelenti, hanem mutatja is a következőket:

Szophia a normális ember, az ép létezés, a tiszta (bűntelen) szellem, az éber (nem megzavarodott) lélek, az egészséges (nem megrongált) test. Szophia nemcsak az autentikus (normális) ember képe és látványa, hanem maga ez az ember. De Szophia nemcsak ez az ember, hanem annak a tudásnak (centrális bölcsesség) birtokosa is, aki a normalitás helyreállítását az emberben segíti és intézi. A látomás az embert magához vonzza. Ezt tudjuk. Az imagináció a látványra tapad és önmagát e látvány képére és hasonlatosságára átalakítja (transzmutálja), vagyis a látomást megvalósítja (realizálja). Szophia az a lény és látvány (tükör), aki az emberi imagináció számára a gyönyör, az akarat célja és mámora. Az üdv. Annak, ami van, meg kell nyilatkoznia (das Wesen muß erscheinen). Szophia a megnyilatkozott kép (üdvterv), a megnyilatkozás művelete (realizálás), de önmaga lény, létező életlény, aki tükör (a teremtő centrálbölcsességének, éberségének tükre), akiben az

egész egyszerre látható. Az imagináció Szophiában és Szophia segítségével teheti önmagában az egész, látomást állandóan esedékessé. Szophiában ismerheti fel a valóságot a maga teljességében, és Szophiában vehet minden lehetőséget birtokába.

(Jegyzet: OETINGER BÖHME-tanulmányában Szophiát úgy határozza meg, hogy: Isten láthatatlanságának képe (Das Bild der Unsichtbarkeiten Gottes). A meghatározás paradoxonnak hangzik, de csak az ész számára. Az imagináció tudja, hogy a mágikus vízió in actu (a megnyilatkozás mámorában) jelenség (manifeszt) és láthatatlan (okkult) egyszerre, és minden megjelenés okvetlen elrejtéssel és minden elrejtés megjelenéssel jár együtt, és a manifesztáció és az okkultáció egybeesik. Ezért mondja BÖHME, hogy a valóság szemünk előtt álló nyilvánvaló titok (am alleroffenbarlichsten und doch heimlich), vagyis a valóság a Mysterium Magnum. Ez persze szintén csak az imagináció számára érthető.)

42. és a turba miatt

A kinyilatkoztatás mágikus igéjét azonban nemcsak Szophia miatt kell elfogadni. Tudjuk, hogy Szophiát elvesztettük, és megzavart és darabokra tört létezésben élünk. A létezés megzavarodását BÖHME turbának hívja. A turba a megzavart szellem (bűnös), a megzavart lélek (aluszékony, nem éber) és a megzavart test (beteg, nyomorék), de mindene előtt és elsősorban az imagináció megzavarodása.

Az imént szóba került a modern természettudomány látomása, amely az ember imaginációjába az állati eredet képét helyezte. A kép az emberiség életében azt a félelmetes válságot teremtette, amelynek tanúi vagyunk, vagyis amely az imaginációban az összes elrejtett sötét ösztönöket, vérengzést, rablást, erőszakot, hazudozást felkeltette, és az emberiségben valóban az állati lét egy nemét valósította meg. Az imagináció e vízió befolyása alatt turbába került. Feldúlt és rendetlen állapotba, amelyben az emberi lét értékei ha nem is vesztek el, de ideiglenesen vezető kezdeményüket kezükből kénytelenek voltak kiadni. Ez a turba az apokaliptikus idő jellemvonása, s addig tart, amíg az Antikrisztus hatalma megtörik.

A valódi turba azonban az ilyen részleges kormegnyilatkozáson kevésbé érthető. Az igazi turba a kezdetek kezdetén (bűnbeesés, az éberség elvesztése, megbetegedés) történt, amikor az ember imaginációjának középpontjából Szophiát (saját ösképét, a mikrotheoszt) kítaszította, s éppen ezért az imaginációban a mélység erőinek betörési lehetőséget nyújtott. BÖHME turbája nem morális és nem ismeretelméleti és nem fizikai szó. Az ilyen partial-fogalomtól BÖHME-nél mindig tatrózkodni kell. A turba nem a cselekvést és nem a megismerést és nem a testi épséget zavarta meg, hanem a létezést, és ennek következménye lett a szellemben a bűn, a lélekben az éberség elvesztése, a testben a megbetegedés. A turba a sötét és megzavart létezés (sátáni) képe és látomása amely az imaginációt megfertőzte és megmérgezte. Tudjuk, hogy e fertőzés és mérge ellen egyetlen gyógyszer és ellenmérge van: az imagináció középpontjába Szophiát, az autentikus embert ismét visszahelyezni. Ezért mondják az alkimisták hogy a kinyilatkoztatás szava az egyetlen arkanum. Az ember az imaginációban szabad. Seholy másutt, sem értelmében, sem eszében, sem tehetségeiben, sem cselekvésében, sem akaratában. Csak imaginációjában, mert senki és semmi nem kényszeríti és nem kényszerítheti, hogy imaginációjának középpontjába kit és mit helyez. Ezért mondja BÖHME, hogy: nincs semmi, az égvilágon semmi, ami az embert meg tudja érinteni, se tűz, se kard, csak az a varázslátvány, ami imaginációjában tevékenyen él, ez az ő halálos mérge, mert a kezdetek kezdetén az imaginációból született és helye ez marad örökre. Eszem befolyásolható, értelmem meggyőzhető, érzelmeimet el lehet kábítani és félrevezetni,

akaratomat delejzeni lehet. Imaginációmban minden pillanatban szabad vagyok és azt imaginálok, amit magamba fogadtam.

Ezért van olyan minden egyebet eldöntő jelentősége annak a képnek (szónak), amit az ember imaginációjába fogad, vagyis amiből imaginál, ami csak más szó arra, hogy sorsát vezeti, vagyis aminek alapján élettervét (üdvtervét) építi.

A turba a megzavarodás következtében darabokra tört létezés sötét, bűnös, kába és beteg állapota. A kezdetek kezdetén a sátán az ember imaginációjába lépett, és helyzetét azóta is tartja. Kiűzni másképpen, mint a kinyilatkoztatás mágikus igéjével, nem lehet.

43. amelyben az egész megzavarodott

- mert a turbában nem külön valamely rész (partialis objektum) tört meg, hanem az egész. Itt keletkezik a szophiatikus gondolkozásnak az a lépése, amely azt mondja: a normális létezés helyreállítását azon a ponton kell kezdeni, ahol ez a létezés abnormissá vált. Hol? Az imagináción. Hogyan tudom a hiteles és ép létezést megvalósítani? Úgy, hogy imaginációmba egész szenvedélyemmel és akaratommal, mámorommal és gyönyörömmel és üdvsóvárgásommal a normális (hiteles) ember képét helyezem.

A hagyomány és a megváltás világa között a különbség az, hogy a hagyomány számára a normális (hiteles) ember a paradicsomi (aranykori, édenkerti) ember, a kezdet embere, Ádám. A megváltást kereső tudja, hogy az aranykori lét nem helyreállítható (reintegráció ebben az értelemben jelentőségét elvesztette), hanem a megváltás világát kell megvalósítani (realizálni), és a megváltás világának embere nem a kezdeté, hanem a végé, ez pedig az istenember (Krisztus).

44. Ezek után

Az első rész befejeződött. A kiindulás az volt, hogy a létezés teljes egészében minden emberben állandóan jelen van. Persze nem szellemünkben és nem a lélek világában és nem a testben, hanem az életképzeletben, mágikus látomás és bűvölet és teremtően tevékeny akarat (szó) alakjában.

45. következik az életképzelet alkalmazása.

A legelső szutrák egyike azt mondja, hogy a realizálás nehézsége a következő: gondolataink és tetteink között szakadék van. Az ember tudja, mit kell tennie, de sejtelve sincs róla, miképpen kell megtennie azt, amit tud. Ezen már túlvagyunk. Kiderült, hogy a gondolat és a tett között a kép (szó, látomás, ige) áll, és pedig az imaginációban. A megvalósítás nem azért nehéz, mert akár gondolatban, akár tettben erőtlene vagyunk (bár azok vagyunk), hanem azért, mert életképzeletünk középpontjában tulajdonképpen nem is az a kép (szó) áll, mint amelyikről azt hisszük, hogy ott áll. Mindnyájan, amikor önmagunk felől oly kitűnő véleményt táplálunk, azt hisszük, hogy imaginációnk középpontját a kinyilatkoztatás szava foglalja el. Tévedés. Imaginációnk életteremtő hatalma homályos zűrzavar, és ebből nem üdv realizálódik, hanem bűn, örület és betegség. A feladat tehát az életképzeletet a homályos zűrzavartól megtisztítani. Hogyan történik ez? Semmiképpen sem olyan módon, hogy a homályos zavart az ember, mint számára oly kellemetlent, valamely alkalmas, lehetőleg tetszetős képpel letakarja, vagy akár aszkétikus erőszakkal elnyomja, és aztán nemcsak a

zavarról, hanem az eltakarás műveletéről sem vesz tudomást. Ebben az esetben az eljárás éppen olyan könnyű lenne, mint amilyen nehéz a valóságban.

Az elnyomás, vagy átöltöztetés, mint azt a modern pszichológiából is tudjuk, pontosan az ellenkező eredményt éri el, mint amilyet óhajt. Nincs is veszélyesebb, mint a zavart maszkirozni. Így eshet meg, hogy az emberben például valamely csinosan felöltöztetett úgynevezett erény egy egész bűnös életvezetés középpontja. Miért? Mert nem erény, hanem maszkirozott bűn. Tevékenységét éppen ezért nem is maszolja, hanem természete szerint fogja kifejteni. Az emberiség hasonlíthatatlanul nagyobb részének életképzetén ilyen erénnyé változtatott bűn nehezedik, s ezek az emberek nemcsak azt hiszik, hogy náluk minden a lehető legnagyobb rendben van, hanem ha valaki életvezetésük helyességét kétségbe vonja, még tiltakoznak is, sőt meg is vannak sértve. E tiltakozás és sértődés (harag, méreg, bosszú, visszautasítás) kivétel nélkül és minden esetben biztos jele annak, hogy az álarcos bűnök kormányoznak. Mert csak a bűn tiltakozik, sértődik, dühös, és utasít vissza. Nem tűri, hogy leleplezzék. Ezért fejt ki oly erélyes, de negatív agressziót. Ha erényt bírálják, az arcát vidáman megmutatja. Nincs szükség arra, hogy elrejtőzzék. A legelső feladat tehát mi lehet?

46. Mindenekelőtt az éberség,

vagyis annak, amit a hindu hagyomány vidjának nevez, az egész vonalon való alkalmazása. A világosság (Lichtwelt), amelynek BÖHME oly nagy jelentőséget tulajdonít. Az éberség és világosság jelképe az őskori népek számára a Nap volt (Ozirisz, Apollón, Ahura mazda). A legesleges feladat: látni. Beatrice DANTÉnak a mennyország legfelsőbb szféráiban az mondja: "...a látást kell tartanunk alapnak a boldogságra, nem a szerelmet, mely csupán a látásból fakadhat". Az üdv alapja a látás. Az éberség a látásból él, mint ahogy az örület a látszattól (májá, káprázat). Az emberi élet nagy diadalmai sohasem azok a sikerek, amikor valaki létének rongáltságait jól elrejtette és felismerhetetlenné tette; ez az aktus éppen nyílegyenesen az elromlott élethez és csődbe vezet. A nagy diadalok azok, amikor valamely bűnt (betegséget, homályt) sikerül torkon ragadni. Az örületet felszámolni csak abban az esetben tudom, ha az éberséget minden vonalon és következetesen alkalmazom. Az éberség tevékenységének leállítása bármely ponton, bármely gondolat tett, személy iránt annyit jelent, hogy a valóság kérdését nem teszem fel. Az embernek szüntelenül vadászatot kell lennie. Napot, napot. Az üdv alapja a látás.

47. Azonosítás és összetévesztés

- ami csak más szó arra, hogy látás és látszat.

Vajon üdvképes lehet-e az olyan életterv, amely kifogástalan erényeknek öltözött bűnökből áll, s amelyeknek alapjaiban elnyomva és elrejtve, felismerhetetlenné téve és eldugdosva homály és betegség és bűn és el nem intézett kérdések serege és komizság, álnokság, indulat, irigység, féltékenység, kapzsiság, alatomosság bujkál? Aki ilyen élettervben él, és különösen ezenfelül abban a hiszemben, hogy ez így jól is van, az örület egy nemét táplálja, amelyet a hindu hagyomány abhimánának, BÖHME turbának nevez. Tisztátalanság, amelyből csak bűn, örület és betegség fakadhat. Ez a káprázat (látszat) világa. Nem valódi, üres és hiábavaló, hiú és értelmetlen. Csupa összetévesztés. Az ember a pozitív üdvértéket (örületében) a negatívumokkal összetéveszti. Az ilyesmire az ember élete rámegegy, s ez elég baj, de rámegegy az üdve is, és ez helyrehozhatatlan.

Az éberség tevékeny alkalmazásában meg kell tanulnom először magamat valamely látszattal nem összetéveszteni, másodsor: magamat a valósággal azonosítani.

A két tevékenység egymástól sohasem válik el.

Hogyan tudom a valóságot a látszattól megkülönböztetni?

A címszó:

48. mámor és ájultság

Mindenképpen odaadom magam. De a mámorban pozitív szenvedéllyel adom magam, az ájultságban mindössze nem tudok védekezni.

Ha magamat azonosítom, akkor éberem látok és magamat pozitívan tudom adni.

Ha magamat összetévesztem éberségem lefokozott és az összetévesztés ellen nem tudok védekezni.

Az első esetben a helyzet ura vagyok és maradok, a második esetben eszméletem és öntudatom homályban marad. Aki e megfogalmazás ellen kifogást emel, gondolja meg azt, amit BAADER mond: élni csak az odaadás emelkedett hőfokán lehet, és, aki nem akar entuziaszta lenni, okvetlenül fantaszta marad.

(Jegyzet: A modern lélektan igen gyakran a tudattalan azonosítás kifejezésével él. E kifejezés nem szerencsés. De főként nem logikus. Aki tudattalanul adja magát, az tudta és beleegyezése nélkül, mindössze erőtlenségből, (mert nem tud védekezni) összezavarodik, és magát tévedésből (ájultságból) összetéveszti. Az ilyen zűrzavaros összekeveredésből sohasem lehet azonosság

49. Vajon eredetileg

Eredet alatt a hagyomány szerint az ember megzavarodás (bűnbeesés) előtti állapotát kell érteni. Ez az Édenkert, vagy a Paradicsom, vagy az Aranykor. Ez az a hiteles (autentikus) létezés, amelyről az első részben annyi szó esett. Eredet és Szophia azonos. Ezért kell az antropológiának nem a mikrokozmoszból, hanem a mikrotheoszból kiindulnia. Az eredetet BÖHME Urstandnak nevezi, s e szót SZABÓ LAJOS alapállásnak fordítja.

Ami e kérdés megértését oly nehézé teszi, az, hogy a hagyományon kívül még egy eredet van. Ez pedig az, amelyre a Megváltás utal. És mivel Isten a Megváltásban erőit mélyebben és mélyebbről ragadta meg, mint a teremtésben, ez az, eredet is mélyebb. Mert a megváltásban az ember nem a teremtés eredeti emberéhez (Ádám) tér vissza, és nem az aranykori létezését állítja helyre. Ilyesmi elgondolhatatlan, már csak azért sem, mert akkor mindent, ami a teremtés megromlása és a megváltás teljesülése között volt és van, meg nem történte kellene tenni és el kellene törölni, ami nonsens. Az első részben, amikor a Kert és a Város, a Paradicsom és Új Jeruzsálem között levő különbségről volt szó, ezt a nehézséget külön ki kellett emelni. BÖHME tanításának egyik hiánya, hogy mivel igen erősen az Ótestamentum világának befolyása alatt állott (főként a Kabala, a héber misztika és a gnózis nyomán), a különbségnek nem szentelt figyelmet és minden esetben PÁL apostolt fogadja el, aki szerint a megváltás embere az Új Ádám. Ami azt jelenti, hogy a megváltás kezdete és a teremtés

kezdete azonos. De ha tudjuk, hogy a megváltás mélyebb mű, mint a teremtés volt, a megváltás kezdetét is mélyebről kell eredeztetnünk, vagyis azt kell mondani: a megváltás embere nem Ádához tér vissza, hanem Krisztushoz megy előre úgy, hogy a végcél egy Ádámnál primordiálisabb kezdet. Ha nem így lenne, a többi között például az egész történet abban a pillanatban értelmetlenné válna. Mert a történet nem egyéb, mint a szó legszorosabb értelmében vett apokalipszis, vagyis reveláció, vagyis a Megváltás létezésének (emberének) megnyilatkozása. Ez viszont nem egyéb, mint az ember életképzetében levő primordiális őskép kibontakozása és megvalósulása.

A két kezdetet tehát egymástól el kell választani oly módon, hogy a hagyomány által hirdetett aranykori kezdet ősképét a megváltás pillanatától kezdve érvénytelennek kell tekinteni. Valójában ez az őskép már érvénytelen is. Amennyiben az emberiség történetben (apokalipszisben) él, a megváltás felé megy, ami azt jelenti, hogy a megváltás kezdetét valósítja meg. E ténynek lehet ugyan ellentmondani, de sok értelme nincs. Ezért következett be az a helyzet, hogy a történet folyamán, különösen az apokalipszis e kései stádiumában, ma, a kereszténységen kívül más vallás fenntartásának nincs jelentősége. A kereszténység által mélyebb kezdetből újrateremtett világban élünk, és itt a hagyomány (héber, buddhista, taoista, mohamedán stb.) minden alakjában anakronizmus.

50. az imagináció üres

Most annak a döntő kérdésnek felvetése következik, hogy az ember életképelete primordiális természetében üres lap, vagy pedig az ősszó (kép) bele van-e írva? Ez a kérdés ugyanaz, hogy az ember primordiális természetében rendelkezik-e és rendelkezhetik-e minősítetlen látással? Vagyis van-e és elérhető-e az ember számára minősítetlen éberség?

A hagyomány a kérdésre igennel válaszol. Az ember életképelete eredetileg üres. Ez az üresség helyreállítható. A tökéletes éberség elérhető. Az abszolút látás megvalósítható. Ezt az Upanisádok éppen úgy tanítják, mint a tao, éppen úgy, mint a Kabala és az egyiptomi és a tibeti szentkönyvek. A hagyománytól ezt a tanítást DIONÜSZIOSZ AREOPAGITA közvetítésével az európai keresztény gondolkodás is átvette, és főként a misztikában hirdette. Az eredeti üresség (abszolút látás tökéletes éberség) helyreállítására a jógák (rádzsa-jóga), a tao, az egyiptomi és tibeti és héber beavatások többféle módszert dolgoztak ki.

Egészen természetes, ha az ember életképelete eredetileg üres lenne, akkor és abban az esetben az ember primordiális létezése minősítetlen létezés lenne. Mint BAADER mondja, ez esetben az emberben a lét és jelenlét (Sein-Dasein) elválasztható és megkülönböztethető lenne oly módon hogy a lét minősítetlen (kvalitás nélküli), míg az ittlét (élet) minősített (kvalifikált) lenne. BAADER, BÖHME alapján, azonban azt mondja, hogy számunkra a lét mindig mint jelenlét van adva. A merő lét (Sein) számunkra a semmi (Nichts, Ungrund). Létezésünk okvetlenül már minősített létezés.

Éppen ezért imaginációnk eredetileg nem üres. Nem üres lap. Nem minőségtelen. Az emberi létezés összava bele van írva. És látás csak ebben a minősített látásban lehetséges. Az éberség legmagasabb fokán is emberi éberség.

Ami egyáltalán nem jelenti azt, hogy éberségünk kezdettől fogva megzavart és lefokozott és látásunk homályos. Ez csak azt jelenti, erőfeszítésünknek nem arra kell összpontosulnia, hogy életképeletünket teljesen kiürítsük, mert ez lehetetlen, hanem arra, hogy abban az eredeti- és

ősképek főhatalmát visszaállítsuk. Minősítetlen létezés számunkra nincs. Az emberi létezésnek igenis van alapminősége, őseredeti érdekeltsége és elfogultsága.

51. vagy nem?

A minősítetlen létezés gondolatát, amelyből az úgynevezett vegyileg tiszta szellem khimérajá támadt, el kell utasítani. És ezzel természetesen el kell utasítani a hagyománynak és a középkori misztikának azt a törekvését is, hogy az ember önmagában a minősítetlen (vegytiszt) létezését megvalósítsa. Ez, amit a hagyomány és a középkori misztika különböző módszerekkel realizálni kívánt, és amit semminek, feneketlennek, minőségtelennek, szemléletlennek nevezett, végeredményben nem minősítetlen, hanem kozmosz mentes létezés. Mit kell érteni ezalatt? Azt, hogy az ember átlássa és megértse és felfogja a következőt: az ember nem a kozmosz gyermeke, hanem kozmosz fölötti lény. Nem a mikrokozmosz, hanem a mikrotheosz. Az ember nem természet hanem eredetileg a természet ura volt, és ismét az lesz. Az emberi létezés a kozmosz nem szükségképpen minősíti, és látása és ébersége a kozmosztól tulajdonképpen független. Az ember számára a kozmosz nem az utolsó valóság. Az utolsó valóság Isten. És az első. És az egyetlen. The divine is the only real, mondja COVENRY PATMORE. Nem minősítetlen, hanem a kozmosz által nem minősített létezésről van szó.

Nézzük csak közelebbről az éberségnek a hindu jóga-gyakorlatok által elérhető legmagasabb fokozatát, az úgynevezett nirvikalpa szamadhit. Szamadhi az entuziazmus felső fokát jelenti. A meditációnak azt az állapotát, amikor az ember a számára elérhető legmélyebb látás birtokába kerül. Az ősképet a lehető legközvetlenebbül, szemtől szemben látja. Amint a szanszkrit szó mondja itt az ember a kalpákon túl levő szamadhiban van, kalpa pedig a világekorszakok körforgását jelenti. Aki a kalpákból kilép, a körforgásból lép ki. Nem válik üressé. Nem minősítetlen és minőségtelen. Kozmosztalan: Hémeisz de ou to pneuma tou koszmou élabomen alla tou pneuma to ek tou Theou, mondja PÁL: szellemünket nem a kozmosztól kaptuk, hanem Istentől (nem a kozmosztól vagyunk fölkenve). Kilépett az asztrávilágokból ahol a valóságot anyagi testekben való élet minősíti. Kilépett a mentávilágokból, ahol a valóságot az ideák (idea-testek) minősítik. Vagyis kilépett minden olyan körből, ahol a világekorszakok körforgásának érvénye van. Ez azonban még nem jelenti azt, hogy üres. Sőt. Ez a minőség minden egyéb minőségnél mélyebb és primordiálisabb. Az ember, mint RICHARD ST. VICTOR mondja, megérti, hogy amit lát, nem a külső kozmosz képe, hanem a külső kozmosz ennek elsápadt képe. Vagy ahogy a tao paradoxul tanítja: a világ és a valódi létezés viszonya nem az, hogy a nagy-nagy valamiben van az a kis semmi, hanem, hogy ebben a nagy-nagy semmiben van az a kis valami. És az ember ezt az állapotot a szociális hétköznapon nem azért nem éri el, mert az számára dermesztően absztrakt és távoli és élettelen és üres, hanem azért, mert ez a dermesztő tisztaság túl forró és mély, ez a távolság túl közeli, és ez az élettelen túl szenvedélyes, és ez az absztrakt túl konkrét és tündöklő.

52. és ha nem, az ősképet

- természetesen a primordiális kezdet létezésének ősképet, amelyről már tudjuk, hogy

1. nem azonos az aranykori (édenkerti) léttel mert ez a megváltásban újrateremtett létezés (Új Jeruzsálem),

2. nem üres és nem szemléletlen és nem minősítetlen, hanem azt a megváltás által újra teremtett létezés ősképe minősíti.

Ezek szerint az imagináció középpontjában ez az őskép él.

53. ki helyezte bele?

E kérdés feltevését részben túlzott lelkiismeretességnek kell tartani. Amennyiben pedig nem az, utalni kell arra a szutrára, amely a szabadság gondolatát fejti ki. Az ember nem akaratában, nem cselekvésében, nem gondolkodásában szabad, hanem életképzetében, vagyis abban, hogy mit imaginál. Kezdetben az imagináció ősképe az édenkerti létezés volt, de az ember életképzetének középpontjába fogadta azt, amivel a sötétség hatalmai megbűvölték. Ezzel magára vette az állati létezés szükségszerűségét. A megváltás e szükségszerűség alól felmentette és új ősképet teremtett. Az ember szabadságában áll, hogy a materializált kozmosz szükségszerűségében éljen tovább, vagy a megváltást válassza. Az ősképet a kinyilatkoztatás szava mondja ki, de a szót az életképzetbe az embernek kell helyezni. Ezt a sokak által annyira félreértett (nem értett) helyzetet PÁL apostol (Róm. 9:11) a következőképpen fogalmazza meg: hogy Istennek szabad választáson alapuló előre elrendelése fennmaradjon, nem a tettektől, hanem a hívó szó döntésétől függ (ouk ex ergón all' ek tou kalountosz).

Természetesen itt egyaránt fontos, hogy

1. az előre elrendelés (determináció, szükségszerűség, ananké) érvényes mindenkire, aki üdvét a materializált kozmoszra építi, de a szükség azonnal érvényét veszti, ha

2. az ember szabadon üdvét a létezés teljességébe helyezi és itt

3. döntő ereje nem a tettnek van, hanem annak, hogy

4. az ember a hívó szót magába fogadja, vagyis, hogy azt életképzetének középpontjába helyezi. Ez BÖHME Gnadenwahljának alapgondolata is. Lényeges ebben az, hogy az üdv megszerzésében a tettnek (jócselekedetnek) egymagában és üresen (minősítetlenül) jelentősége nincs, legyen akár begyakorolt, akár erőszakolt, akár kultikus aktus, (ouk ex ergón), de annál döntőbb az, hogy az ember a hívó szót imaginációjába fogadja (all' ek tou kalountosz). A befogadás aktusa szabad. Ezért az üdvhívásra az ember üdvválasztása (Gnadenwahl) a szabadságon nyugszik, és az ember üdvét nem az előre elrendelés (predesztináció), hanem szabadsága alapján szerzi meg. A kinyilatkoztatás egyébként a szabadságra is és az, üdvözültre is ugyanazt a szót (eleutherosz) használja, mert aki magát felszabadította, az szabad, vagyis üdvét elnyerte. S ezért mondja BAADER (22. szutra), hogy a létezés legmagasabb értelme (egyetlen morálja) a szabadság. S ezért kellett a 13. szutra magyarázatában azt állítani, hogy a realizálás legfontosabb feladata a szabadság megszerzése és tevékeny alkalmazása.

54. A normális ember

Fentebb, a 38. szutra magyarázatával kapcsolatban, a normális embert az eredeti létezéssel azonosítani kellett. Az ember életképzetében az eredeti létezés ősképe a normális ember alakjában és lényében él. Ezt az azonosítást akkor azért kellett megtenni, hogy az eredeti és ép létezést a megromlottól (bűn, örület, betegség) el lehessen választani. A normális ember nem a rongált, hanem az ép (tisztá, éber, egészséges) ember. A kinyilatkoztatás szava ennek a normális létezésnek és embernek nevét mondja ki.

Azóta megtudtuk már azt is, hogy ez a normális ember nem minősítetlen és nem minőségtelen és nem üres; kvalitás nélkül való, vegyileg tiszta szellem nincs. A hagyomány e hibás kiindulása később igen sok zavart támasztott és támaszt ma is. Újabb főként az idealizmusnak a vegyileg tiszta (minőségtelen) szellemről szóló tanítása alapján, egész sereg üdvterv (például az egzisztencializmus és pszichoanalízis) abban a hiszemben van, hogy a normális ember az az üres lény, akiről a középkori misztika is oly sokat beszélt (ECKEHART, TAULER, RUYSBROEK). Újabb a minőségtelen ember látomását nagy arányokban és egész népekre kötelezően érvényesítendő kényszerként alkalmazzák. Ezt az embert tömegesen megkísérlik realizálni. Oly művészetet, irodalmat, sajtót, propagandát, de főként oly pedagógiát építenek ki, amely az ember életképzetében rendszeresen mindennemű minősítést semlegesít. Általában azon a véleményen vannak, hogy ilyen módon az úgynevezett osztálytalan embert sikerült megvalósítani. Amit azonban az osztálytalan ember képének az imaginációba való helyezésével sikerült elérni, nem a minősítetlen, hanem a szintelen és jellegtelen és jelentéktelen és érdektelen ember realizálása lett. Ezt a létezési képet nullapont-egzisztenciának lehet nevezni, azért, mert távolról sem minőségtelen, ellenben annál kibelezettebb és annál sterilebb. De mindjárt meg kell állapítani, az ember életképzetét azért belezik ki és azért sterilizálják, hogy ebbe az életképzetbe aztán tetszés szerint bármely képet elhelyezhessenek. Ebben a szándékban az rejlik: a politikai hatalom rájött arra, hogy a kormányzás legkényelmesebb módja, ha mindenkire érvényes tömeg-élettervet (üdvtervet) kötelezővé tud tenni.

Az eljárás, amint első pillanatban is megállapítható, fekete mágikus aktus, nagy arányokban, de eddig legalább is kudarccal végződött. Sehol a nullapont-egzisztenciát előállítani nem sikerült. Ami sikerült, az a rongáltságnak hallatlan mértékben való fokozása, vagyis a bűnnek, az örületnek és a betegségnek eddig nem tapasztalt elterjedése és elmérgeződése. Azok, akik az emberiségre a nullapont-egzisztencia realizálását kényszerítették, alkímiailag nem voltak elég informáltak és

1. bár tudták, ha valamit realizálni kívánnak, az imaginációból kell kiindulniok, de nem vették figyelembe, hogy
2. a minősítetlen (üres) létezés nem megvalósítható, és főként, hogy
3. ha a nullapont-egzisztenciáról van szó, az embert nem realizálni, hanem derealizálni kell, ami pedig nem egyéb, mint a normális ember ösképétől egyre jobban eltávolítani, és benne a bűn, az örület és a betegség hatalmait megerősíteni.

A sterilizált (kibelezett) ember képét az emberi életképzet nem fogadta be, és valószínű, hogy ezt a képet, mivel nem kép (nem szó) nem is tudja befogadni. Az űr nem realizálható. A semmi megvalósíthatatlan. Aminek egyenes és magától értetődő következménye, hogy a megsemmisülés az ember számára lehetetlen vállalkozás. Ami viszont azt jelenti, hogy a létezésből hiába akar el tűnni, nem tud. Nem a megsemmisülés van, ha nem a létezés. És fizetés nélkül távozni nem lehet.

55. alapállása útba igazít.

Az alapállás a normális, ez pedig a büntelen, éber és egészséges ember.

56. Aki az alapállásról leválik,

- minek következtében válik le? Azért válik le, mert életképzetében nem a normális ember ösképét valósítja meg. Az öskép megzavarodott. Az életképzetet örületében önmagára oly képet alkalmazott (azzal téveszti magát össze), amelyből bűn és betegség fakad. Az eltorzult kép alapján az imagináció csak eltorzult élettervet tud meg valósítani.

57. szörnyeteggé lesz.

Ez az eltorzult lény szörnyeteg. A teremtés szám, súly és mérték szerint képződött. E rendről és arányról és összhangról szóló őseredeti tudás, amelyet a történet előtt az emberiség ismert, ma úgyszólván feledésbe merült. A kínai és hindu és tibeti szentkönyvek, a Kabala, a toltékok, és főként az orfika, különböző aritmológiákban e nagy tudás töredékeit őrzik. Annyit mindenesetre tudunk, hogy az, eredeti ember lényében az, arány és összhang érvényesült. Normális tehát ebben az esetben annyit is jelent, hogy normatív, törvényes és szabályos. Amihez magát mindenkinek tartani kell. Az eltorzult és megzavarodott (beteg, bűnbeesett) ember ezek szerint arány- és összhangtalan, szabálytalan és törvénytelen. Az eredeti arány megzavarodott, egyes tagok és részek mértéktelenül összezsugorodtak és elkorcsosultak, mások megdagadtak, egyesek eltűntek, mások uralkodók lettek. Az eredeti rend felbomlott. Ez a lét, amelyben ma élünk, szabálytalan és törvénytelen.

Ez a hely itt most kiválóan alkalmas arra, hogy a szutra magyarázatára vonatkozólag régebben sürgető felvilágosító megjegyzést meg lehessen tenni. A főtéma a megvalósítás. A megvalósítás kifejezésben a valóság szó használata azonban állandóan kettős értelemben szerepel. Vonatkozik

1. a primordiális

2. az összetört (megromlott) valóságra,

vagyis az eredeti világ, mint eredeti valóság, a jelenlevő világtól (valóságtól) nincsen pontosan elválasztva. A két valóságot egymástól elválasztani nem is lehet és nem is szabad. Ha az ember megtenné, okvetlenül vagy

1. az idealisták csávjába kerülne, amennyiben az eredeti világ érdekében a jelenlevőt kénytelen lenne megtagadni, szélső esetben azt állítani, hogy a jelenlevő valóság nemlétező (PLATÓN), vagy

2. a realisták csávjába kerülne, amennyiben az eredeti valóságot kellene megtagadnia és azt állítania, hogy a primordiális (bűntelen, éber, egészséges) valóság nemlétező (pozitivizmus, materializmus).

Mindkét valóság érvényes. Miért? Mert a létezés teljes egészében adva van és esedékes. És mert az egészet meg kell ismerni. Ahelyett tehát, hogy az ember akár az egyiket, akár a másikat megtagadja, ajánlatosabb a két valóság között levő viszonyt megállapítani. A két valóság viszonya az, amit a kinyilatkoztatás úgy mond, hogy:

"Ha az égbe felszállok, az egész világot magammal emelem". Ez egyszersmind a megvalósulás tevékenysége is.

Mit jelent ez a mondat? Nem azt, hogy a jelenlevő (megtört) valóságot eltüntettem. Hanem, hogy ez a valóság itt az időben és térben az első és eredeti valóságnak derivált alakja és azt itt

a primordiális valóság tartja és az eredeti valóság nélkül ez elképzelhetetlen. De mégsem eltüntetni és nem elpusztítani, mert a valóság itt és most, ha megromlott (összetört) alakban is, nem egyéb, mint az első valóság. Nem a szám, mérték és súly szerint, hanem aránytalan, rendetlen, összhangtalan, szabálytalan és törvénytelen. Ezt a valóságot nekem nem szabad az ablakon kidobnom, hanem az eredeti valósággá kell tennem (transzmutálni). Ahogy a kinyilatkoztatás mondja, fölemelni. Éspedig oly módon, hogy a másodrendű valóságot ismét elsőrendűvé kell tennem, az időből (rongáltságból) kiemelni, és romolhatatlanná (valóságossá) kell tennem. Megvalósítani tehát annyit tesz, mint a megromlott, inaktív, kába, zűrzavaros, bűnös, zavaros és beteg, arány- és összhangtalan és törvénytelen valóságban a primordiális valóságot jelenlevő és effektív és aktív tevékeny hatalommá kell tennem.

Két, már említett útbaigazítást nem szabad figyelmen kívül hagyni:

1. a primordiális valóság, amelynek hatalmát érvényesítenem kell, nem a hagyomány aranykori valósága, hanem a kereszténységé, vagyis nem a teremtés, hanem a megváltás valósága;

2. a megvalósítás mindenkor egybeesik a megvalósulással, mert magam lényében csak azzá válhatok, amit más számára kötelezőnek tartok. Csak azt az üdvöt érhetem el (valósíthatom meg), amelynek elnyeréséhez mást hozzá akarok segíteni. Ezért az egyéni üdv nonszensz. Az üdvöt azokkal együtt érem el, akiknek üdvét magamra vettem, hogy a magamét az általuk elért üdvben elnyerjem.

58. Ilyen a tehetség,

A tehetség az eltorzulásnak az a jellegzetes módja, amit a szutra az imént szörnyetegnek nevezett.

59. amely a nagy orr,

- vagyis az emberben a hiányok és ürességek közepette a beteges daganat. A púp. A tehetséget a megzavarodott realitás világában pozitívként tartják számon. A többi tulajdonság mellett tényleg pozitív, mert tevékeny és effektív realizáló erők fölött rendelkezik. És ez benne a fontos. Tehetség az a tulajdonság, amely aktívan realizál. De tudjuk, hogy a tehetség távolról sem a büntelen, az éber és az egészséges élet jele. A tehetségeknek éppen ellenkezőleg, többnyire lefokozott éberség-jellegük van, inkább betegségek, s majdnem minden esetben bűnök, vagy legalább is bűnök realizálói. Ez a következőkből mindjárt kiderül.

60. főként a zseni.

A zsenit a hindu hagyomány nagy magatartásnak (mahamudra) nevezi. A zseni a jellegzetes szörnyeteg, aki semmi egyéb, mint kolosszális púp. Aránytalan lett ember, akin egyetlen tehetség abszolutisztikusan és terrorisztikusan uralkodik, s az egész ember a zsenialitás örületének (bűnének, betegségének) szolgája. Ez a tény a történet zseniális emberein tapasztalatilag ellenőrizhető. A zseninek persze más értelme is van és erről mindjárt szó lesz. Itt most csak azt kell hangsúlyozni, hogy a közhelyszerűen zseninek nevezett nagy magatartásnak üdvértéke negatív.

61. Paraziták.

A tehetségesek. Az emberi létezés tápláló nedveit magukba szívják, minden egyéb tulajdonság elől a táplálékot elzabálják, maguk meghízhatnak és megpuffadhatnak, és az emberi lét arányos (szám, mérték, súly) voltát megbontják.

62. A bennük való hit a tulajdonságok

A tulajdonság a felrobbant összhangzó egész repeszdarabja. Ilyen értelemben magyarázza BÖHME is, főként a négy komplexióról szóló kis könyvében. BÖHME a vérmérséklet négy fajtájából indul ki. A vérmérsékleteket az elemekkel azonosítja és azt mondja: a kolerikus a tűznek, a szangvinikus a levegőnek, a flegmatikus a víznek, a melankolikus a földnek felel meg. A négy elem azonban az egyetlen őselem négy széttört szilánkjára, s így a négy temperamentum sem egyéb, mint az egyetlen alapvérmérséklet négy törtje. A négy temperamentum a megrongáltság négy alapjellegét mutatja. Az ember realizálásának feladata a négy temperamentumot ismét egyetlen egészévé egyesíteni. De (és ezt már többször ki kellett emelni) nem úgy, hogy az eredeti alapállásban (aranykor), hanem úgy, ahogy a kinyilatkoztatás alapján az alkímia tanítja: a quinta essentiában, az ötödik elemében, vagyis a megváltásban összeforrasztani.

63. téves értelmezésen nyugszik.

A tulajdonságot az értelmezi tévesen, aki abban a hiszemben él, hogy annak minden esetben pozitív üdvértéke van. Ezt a hibát a modern újkori úgynevezett természettudomány azzal követi el, hogy a minősítetlenség alapján értékkel. Tudomásul kell vennünk, hogy az abszolút értékrend (szám, súly, mérték) nem minősítetlen (vegyileg tiszta szellem), hanem igenis minősített -, ahogy az alkímia mondja: fermentált, vagyis van alapszíne. A tulajdonságokat annak, aki nem az emberi létezés fundamentális fermentációiból indul ki, félre kell értenie.

(Jegyzet: A fermentáció, vagyis festés, más szóval avatás (beavatás), a kinyilatkoztatás egyik legfontosabb szava. A görög nyelvben ez baptidzein. Tévesen úgy fordítják, hogy keresztelés. Tulajdonképpen avatást jelent. Avatni annyit tesz, mint festéssel, színnel átítatni. Vigyázat! Nem színteleníteni. Nem minőségtelessé és nem üressé tenni, hanem befesteni. És még egyszer vigyázat! A festék, (szín) nem a dologra kent felületes máz, hanem alapminőségének jellege és karaktere. Az emberi létezésnek van ilyen alapszíne és a keresztes beavatás (realizálás) nem egyéb, mint hogy az ember önmagát ezzel az alapszínnel átítatja. Ez az úgynevezett keresztes. Az avatás egyébként minden esetben valamely részbe való beavatás, ezért a keresztes a keresztesben nevet kap. A keresztes beavatás annyit jelent, hogy az ember nevéhez még a Megváltó nevét is elnyeri, mert a Megváltó fermentumával avatják.)

64. Mérték: Kicsoda milyen hatalom szolgálatába áll

A nehéz helyzetben most végre világosan látunk.

Az imént a tehetségről és a zseniről szólva merőben negatív álláspontot kellett felvenni. Most kitűnik, hogy a tulajdonságok értékelésében ez az elutasítás helytelen. A tulajdonság (tehetség, képesség, zsenialitás) értékét az határozza meg, hogy milyen hatalom szolgálatában áll. Ez csak más kifejezés arra, hogy az életképzetben milyen ösképpel függ össze, vagyis és végül, milyen képet valósít meg. A tehetség ha rongált és megzavart (bűnös, homályos, beteg) képet imaginál, rossz. Még abban az esetben is, ha mint tehetség káprázatos. Sőt ebben az esetben még sokkal rosszabb. Ebben az esetben a tehetség káprázatosan, de bünt, örületet és

betegséget realizál, vagyis éppen derealizál, vagyis a létezését egyre rongáltabbá, homályosabbá, bűnösebbé és betegebbé teszi. A zseni és őrület ilyen módon függ össze, de hozzá kell tenni, hogy a zseni és a betegség, a zseni és a bűn is. A pozitívum és a negatívum szolgálatában. A pozitívum negatívummal fermentálva. Mindig újra és újra meg kell győződni arról, hogy a realizálásban, az ember életképzetének középpontja milyen képet helyezett.

(Jegyzet: Fajoknak, országoknak, népeknek, sőt mozgalmaknak is van fermentumuk, vagyis létezésüknek alapjellege van, amely bőrük színén, vagy akár nemzeti lobogójukon megmutatkozik. A pápaság színe fehér-sárga. A francia lobogó piros-fehér-kék. A német lobogó fekete-sárga piros. A szocializmus fermentuma vörös. Az ember haj és szem és bőrszíne lényének fermentumát jelzi. Tudjuk, hogy a zenei és beszédhangok minőségét az alapszín határozza meg. A festészet ezek szerint a fermentálás művészete. Azt a színt, amit a festő realizál, a dolgok mélyéből hozza ki (VAN GOGH). A fermentum mindig értelem (logosz) jelenléte. Aki az orfikát csak távolról ismeri, tudja, hogy a létezés alapfermentuma a szám.)

65. Az emberismeret

Nem a pszichológia, hanem ezzel együtt a karakterológia, a fiziognómia és az egész antropológia minden részdiszciplínával együtt.

66. mai alakjában démonológia

Minősítetlen tehetség nincs. Olyan megvalósító gépezet és erő, amely remek teljesítményeket ér el, de attól, amit megvalósít, független, elképzelhetetlen. Minden tehetség fermentált képesség. Az emberiség bámulata, amellyel a tehetség merő tehetségszerűségét annyira csodálni tudja, meglehetősen alacsony színvonalú, hiszen DEMOSZTHENÉSZért éppen úgy rajong, mint a kardnyelőért, és az ügyes szélhámosért éppen úgy, mint SZENT FERENCÉrt. A létezés elemi erejének megnyilatkozása? Igen. Ténylegesen vannak kolosszális démonok. Az Ótestamentum Mammonról úgy beszél, mint valamennyi között a leghatalmasabbról. Ahogy a tulajdonságokat ma felfogják, az tulajdonképpen démonológia: tehetségnek neveznek olyan démont, amely az ember életképzetét megszállja és imaginál. E démonok egy része a hiteles üdvtervvel egybehangzó, más része az üdvtervvel ellenkező tevékenységet fejt ki, vagyis egy részük realizál, más részük derealizál. A modern tudomány, amely az anyagi (természeti) világon túl levő valóság iránt érzéketlen, és csak egyetlen értékelése van, vajon valamely tehetség életpozitív vagy életnegatív - a természettudomány arról, hogy a tehetségekben tulajdonképpen az imaginációt megszálló, nagyobbára parazita démoni lények rejtőznek (igen gyakran pszeudomorfózisban, vagyis olyan átalakzatban, amely az ellenkező maszkot hordja, mint amilyen jellegű működést fejt ki), nem tud. Példa az átalakzatokra a vallás, a politika, a művészet, a tudomány, az erkölcs és a szociális hétköznap területén bőven akad. A démon hatalma akkor válhat végzetessé, ha az életképzet középpontjába kerül. A történet legtöbb úgynevezett zsenije tulajdonképpen megszállott, és benne - a középpontból - valamely démon imaginál. Ezek az intelligenciának, vagy a testi erőnek, vagy az ügyességnek, vagy az aszkézisnek, vagy a szívós céltudatosságnak, vagy egyébnek nagy magatartásai (mahamudra), amelyeket a szutra szörnyetegnek nevez.

67. amelynek alapja az összetévesztés

Az összetévesztésről a 47. szutra beszélt, oly módon, hogy az éber azonosítást az összetévesztéstől elválasztotta. Ha azonosítok, alapul a látást veszem, ha összetévesztek,

alapul a látszatot veszem. A látszat (májá) és az összetévesztések homályos zűrzavara az örület (avidja) eredménye.

Ilyen fundamentális összetévesztésen nyugszik az a felfogás, amely szerint a modern természettudomány a tehetséget (tevékeny, realizáló tulajdonságot) megéri és értékeli. A felfogást az jellemzi, hogy a legnagyobb mértékben tudattalan (megzavart, homályos), mert a tulajdonságban a démonikus természet tevékenységét nem veszi észre. A mértéket ismerjük. Tudjuk, az dönt, hogy kicsoda milyen hatalom szolgálatában áll. Nincs minőségtelen létezés, de minőségtelen tulajdonság sincs. A tulajdonságot pedig minden esetben valamely hatalom minősíti. Ezt a hatalmat a hagyomány démonnak nevezi, s mivel alkalmasabb elnevezés azóta sem kínálkozott, el kell fogadni. A modern emberismeret azt hiszi, hogy a tulajdonságok természeti erők. Ennek az összetévesztésnek beláthatatlan következményei voltak és vannak. Ezek egyike, hogy az ember, mivel tulajdonságainak valódi arcát (nevét) nem ismeri, az ezek fölött való befolyást elvesztette. A tulajdonság uralkodik az emberen, nem az ember a tulajdonságon. A mértéktelen hatalomhoz jutott tulajdonságot szenvedélynek nevezik. A szenvedélyek (kivételes hatalomhoz jutott démonok) szerepe, hogy az ember életervében (üdvtervében) saját abszolút autokráciájukat valósítják meg. A szenvedély által kormányzott élet eredménye azonban minden esetben csőd.

(Jegyzet: Az újabb kori életervek láttán az embert nem felháborodás, nem harag, sokkal inkább szájalom fogja el. Akár egyéni, akár közösségi életervről (állam, nép, vallás, osztály stb.) legyen is szó, a terv építőjének az építés elemei valódi természetéről sejtelve sincs. Tudjuk, hogy SCHWARZ BERCHTOLD, a középkori dilettáns alkímistaként, faszemet és salétromot kevert össze és azt hitte, hogy ebből arany lesz, de a keverék felrobbant. A külső természet elemeinek ismeretét megszerezték ugyan, de a belső természet elemei fölül való tudatlanság elképzelhetetlen arányt öltött. Kénnek, salétromnak, faszénnek megfelelő elemeket kevernek össze és amikor a készítményről kiderül, hogy puszkapor, meg vannak rendülve. A belső természet ismeretében ma körülbelül ott tartunk, ahol a külső természet ismeretében SCHWARZ BERCHTOLD. Ha másutt nem is, a nagy közösségek életervének megalkotásában e dilettantizmus megrendítő. A pneumatikus erők természete fölül való végzetes tájékozatlanság. A legtöbb esetben az elemek összetételéből, éppen úgy, ahogy a glicerin, a salétromsav és kénsav összekeveredéséből a robbanás (összeomlás, csőd, bukás) pillanata papíron kiszámítható. Így éri a modern korban egyik kolosszális csőd a másikat. Senki sem eszmél fel arra hogy a pneumatikus erők természetének ismeretére vonatkozóan is legalább olyan szolid bázisra lenne szükség, mint amelyet a fizikában, a kémiában és a biológiában oly magától értetődőnek tartanak.)

68. ennek következménye az eltárgyasítás,

A partialobjektívációról az első részben már volt szó. Mikor a létezés teljes egésze jelenlétét az ember realizálni nem képes, a létezés számára darabokban válik esedékessé, s e projektált szilánkokat hívjuk tárgyakká. A szubjektumnak (személy) megfelelő teljes és egész objektum nincs. Mert minden objektíváció okvetlenül partialobjektíváció. Amikor az ember alapállásáról lebukik, éberségét elveszti. Látszatok között él és összetéveszt, s az önmaga fölött való uralmat, mivel azokat nem ismeri fel, démoni hatalmaknak engedi át. Ezen felül még azt is hiszi, hogy ez így természetes. Az emberi lét ép egysége széttöredezettségének eredménye a tárgyban való látás. Ezért lehet objektum-komplexusról beszélni. Mert ha a hibás magatartást felszámolom, a szövevény megoldódik, nincsenek többé tárgyak.

69. az eldologiasítás,

az előbbi egzakt következménye. Példa: a nyelv. Azt mondjuk: cseresznye, vagy alma, vagy sajt, vagy kenyér. Az eldologiasítás azt mondja: áru. Az eldologiasítás a valóságot elszínteleníti (fermentumától megfosztja), sokszerű és gazdag minőségét elveszi, és ezzel degradálja. Végző cél: a valóságot szakrális voltától megfosztani.

70. a személytelenség,

az eldologiasítás utolsó mozzanata, mikor az ember is dologgá (tárggyá) válik.

71. és megszólíthatatlanság.

A démonok mágikus lények. Szellemük oly mértékben rongált, hogy a szót nem értik, sőt a szó ébresztő hatalmától félnek. A démonok ilyen értelemben állandóan örültek. Démoni megrongáltság jelenléte minden esetben megállapítható ahol valaki a szótól fél, elzárkózik és elkülönül és határokat emel és kapcsolatokat megszakít és falat épít, vagyis amikor kísérletet tesz arra, hogy a létezését egyedül önmagában élje. Valaki minél erősebb démoni megszállás alatt él, a szó iránt annál kevésbé tud megnyílni. A személytelenné vált ember megszólíthatatlan és meggyőzhetetlen és rábeszélhetetlen. Nem tud kapcsolódni. Az uralkodó démoni szenvedély a létezés közösségéből kitepi. Nem hozzáférhető. A szenvedély rögeszmét teremt. A rögeszme maszkká alakul. Régebben a démoni megszállottságot ráolvasással próbálták gyógyítani, mert a démont, ha megszólíthatatlan is, a szó ereje az egyetlen, amely el tudja őzni.

72. Ebben a helyzetben

- vagyis abban a helyzetben, amikor az ember a látszatok összetévesztése következtében a világot eltárgyasodva, eldologiasítva, személytelenül, s így végül is megszólíthatatlanul éli,

73. az ige nem beváltható.

A realizálás lehetősége megszűnt. Az ilyen eset ritka. Reménytelen eset pedig egyáltalán nincs. Mert ha valaki teljes egészében eldologiasítva és személytelenül és megszólíthatatlanul, kizárólag saját démoni szenvedélyétől megszállva, rögeszméjébe zárva, mint merő maszk élhetne, azt jelentené, hogy tökéletesen derealizált (valóságtalan) létezésben lenne, vagyis megsemmisülne. Bár különösen a legutóbbi korszakban ezen a területen a törekvések figyelemreméltóak, a negatív létezés megvalósításának lehetősége mégis egyre kisebb lesz. Mindenesetre olyan személytelenség és megszólíthatatlanság, amely realizálni többé nem képes, nincs. Ami gyakori, és pedig rendkívül gyakori, hogy éber életterv megteremtésének híján az emberélet elköltözéskor az üdvtől ugyanolyan távol (esetleg még távolabb) áll, mint a születés pillanatában.

74. A valóság egészének megismerése

- más szóval az életképzelet alkalmazása (realizálása)

75. csak a démonok kiűzése árán történhet.

A megismerés tevékenysége végeredményben exorcizmus. Miért? Mert az éberség (bűntelenség, egészség) alkalmazása. A démonok csak a világosságtól félnek. Ezért félnek a szótól. Ezért válnak személytelenné (dologgá), és teszik magukat megszólíthatatlanná. A

démonok kiűzését különösen a buddhizmus elsőrendően fontos tevékenységnek tartja, és ezen az alapon sokan azt hiszik, ez az egyetlen teendő. Ismét a létezés eredeti minőségtelenségéről van szó. Tibetben azt mondják, az embernek egy feladata van, leépíteni. Mindent leépíteni. A tulajdonosságokat, a tehetségeket, a képzeletet, a gondolkozást, az érzékelést leépíteni. Kiürülni. Az ürességet megvalósítani. De tudjuk, hogy a létezés eredetileg nem üres. Az, életképzelet sem fehér papír, hanem az őskép bélyegével él. A buddhista nirvánát nem mint a nemlétezőt és a semmit, hanem mint a létezés teljességét kell értelmezni.

A démonok kiűzésének legegyszerűbb és leghatásosabb módja az ellentétek felszabadítása. Az elv a következő: valamely tulajdonsággal szembe az ellentétes tulajdonságot kell helyezni. Vagyis minden démonikus hatalommal szembe az ellentétes démonikus hatalmat kell állítani. Negatívval szembe a pozitívval, pozitívval szembe negatívval. Betegséggel szembe egészséget, egészséggel szembe betegséget. Bűnnel szembe erényt, erénnyel szembe bűnt. Nem kell megijedni. Ha a két démon egymást egymás tükrében meglátja és felismeri, hatalmát mindkettő elveszíti. Elvégre a realizálás művelete nem valamely rész-erénynek, vagy rész-egészségnek megszerzésén, hanem az egész létezés birtokbavételén, múlik. A cél nem egyes tulajdonságok kifejlesztése. Aki ilyesmit kíván, valamit az egészből illetéktelenül kiemel, az egységet megbontja, dologiasít és személytelenít. Az összes tulajdonságot fel kell szabadítani. Ha pedig azok felszabadultak az egészben, helyüket az üdvtervben megtalálják. Az úgynevezett erények megőrzött realizálása az emberiségben kimondhatatlan bajok seregét idézte. CSUANG-CE a szenteket éppen olyan kártékonyaknak tartja, mint a gonosztevőket, mert a szent éppen olyan púp, mint a haramia. Az ellentéteket fel kell szabadítani (és nem elnyomni), hogy egymás világosságában egymást és önmagukat felismerhessék, helyüket elfoglalhassák és a szám-súly-mérték rendjében teremtett világban természetük szerint tevékenységüket kifejthessék.

Aki e ponton zavarban van, lapozza fel ismét a 37. szutrát, amelyben csaknem fölösleges részletességgel a kinyilatkoztatásnak a mélységek fölött való hatalmáról van szó. Ezek a mélységek (örvény, sötétség) megvannak, és a teremtésben mindig meg is lesznek. A teremtés nem a pietisták kiskatekizmusa alapján készült. A baj nem az, hogy az infernalis hatalmak megvannak, hanem az, hogy a világosságtól külön vannak, és így törvény- és rendellenes tevékenységet fejthetnek ki. A teremtés varázsvilágában (Wunderwelt) a felszabadított ellentétek élnek, és nem kell megrémülni attól, hogy a sötétség a világosságot elnyeli. Nem kell félni azért, mert a kinyilatkoztatás szava a mélységeken uralkodik.

76. Fontos, amit mindenki

A tehetségek és tulajdonságok elemzése befejeződött. Most annak megállapítása következik, hogy az üdv megszerzésében a tehetség privilégiumára nincs szükség. A tulajdonságokon túl levő világba kerültünk. Minden tulajdonsággal szemben az ellentétes tulajdonság (tükör) áll, amelyben minden tulajdonság önmagát meg- és felismerheti, és kvalitásához képest helyét elfoglalhatja.

(Jegyzet: Persze téved az, aki a tehetségek elutasításából arra következtet, hogy ezek alapján a létezés színvonalát leszállítja. A nagy ember (nagy teljesítmény mű, kivételes képesség, géniusz) jelentősége változatlanul fennáll. Mert a normálisat (ép, egészséges, tiszta, egész) nem lent, hanem igenis fent kell keresni. A géniusz, számunkra azért oly fontos, mert nagyságával a létezés valódiságáról ad ízelítőt. A szellemi-(kultúr-)nép ugyanúgy. A normális fent van, a kultúrnépben, a nagy emberben, a nagy művészen, a nagy teljesítményekben jelzett színvonalon.)

77. egyenlő eséllyel

Ha valamely tulajdonság nem privilégium, az üdv mindenki számára lehetővé válik, és csak egyre van szükség: megvalósítani.

78. elér

Nem az a fontos, amit valamely mértéktelenül megpuffadt képességgel érek el. Nem az a fontos, hogy nagy műveket alkossak. Nem az a fontos, hogy a világot meghódítsam. Mindez a tehetségek, vagyis a démonok dolga, mint az intellektus, a testi ügyesség, a begyakorlás teljesítményei. Kivételek és jelentéktelenek. A fontos az, amit minden ember egyenlő eséllyel elér. Tehetségeket nézve egymástól különböző feltételekkel indulunk. De az üdvt nézve egymással tökéletesen egyforma esélyünk van.

79. a normális ember ösképe

A megrongált létezésről túlon túl sokat volt szó. Tudjuk, hogy a hindu hagyomány az örületből, a héber hagyomány a bűnből, a görögség és a modern kor a betegségből indul ki. Ezek szerint a hindu hagyomány normális embere a felébredett (buddhi), a héber hagyomány normális embere az igaz ember (caddik), a görög és a modern kor normális embere az egészséges (kalokagathosz) ember. A korai kereszténység PÁL apostol nyomán a héber hagyományt átvette, és abban a hiszemben volt, hogy az Evangélium az igaz emberről szóló tanítás, ezek szerint imaginációjában a caddikot (PÁL apostolnál dikaiosz) helyezte. Később, főként a misztikusoknál a középpontban a felébredett ember áll. Többen, mint a skolasztikusok, a kérdést nem ismerik. A reformáció és kommunizmus ezen a területen is anarchiát teremt. A helyzetet ismét BÖHME menti meg (Vom dreifachen Leben des Menschen), amikor azt mondja, hogy a normális ember ösképet egyszerre három felől kell megközelíteni. A normális ember az igaz, az éber és az egészséges egyben. A normális ember a morál, az esztétika és a logika síkján is ép, testben, léleken, szellemben. Tulajdonságainak és tehetségeinek és képességeinek jelenléte nem rongáltságának aránytalansága (púp, démon) hanem a létezés gazdagságának elemi kitörése.

80. a kinyilatkoztatás adva van.

A normális ember ösképe (neve) a kinyilatkoztatásban van. Ezt az ösképet tehetségtől függetlenül minden ember teljesen egyenlő eséllyel elérheti. Tudjuk, hogy miért csak - és éppen csak a kinyilatkoztatásban van. Azért, mert az emberi lét megrongálódott (bűnbe esett, ébersége elhomályosult, megbetegedett), s így az ép létezés képét elvesztette. A felső hatalomnak (exouszia) kellett azt számára kinyilatkoztatnia, hogy ismét életképzetébe helyezhesse.

A szutra legelején említés történt arról, hogy a keresztény gondolkozás a hit és a jócselekedetek külön hangsúlyozásán megzavarodott és eltévedt. Most már azt is értjük, hogy miért. Aki a hit (tudás) elemét hangsúlyozza és emeli ki, a hindu hagyomány felé közeledik, mert a hitben az éberséget (vidja) kívánja realizálni. Ezt az álláspontot mágikusnak lehet elnevezni, mindjárt kitűnik, hogy miért. Aki a jócselekedet elemét emeli ki, a héber hagyomány felé közeledik, mert a jócselekedetben az igaz embert (caddik, dikaiosz) kívánja realizálni. Ezt az álláspontot etikusnak lehet elnevezni. A mágia és az étosz egymással tényleg szemben áll. A mágia tünemény, tűzijáték, amorális. Ezért a hindu hagyomány középpontjában a májá (káprázat) fogalma áll. Az étosz viszont doktriner, szigorú, színtelen,

kemény. Ha az ember a két gondolatot szemléletesen képzelel el, állítsa egymás mellé a hindu és a héber templomot: a tüneményes gazdagság sokszerűen színes varázsépületét és a kép szobor nélkül való szigorúan geometrikus, morális és puritán templomot. Ami ott él, az a mágia tüneménye; ami itt, az az étosz komor szigora. Ott a sok-sok ezer isten és istennő és démon és tündér és mítosz és legenda és költészet és éposz, itt egyetlen láthatatlan Isten, akinek nevét kimondani szakrilégium és terrorisztikus tilalom. - A mágia és az étosz.

A kinyilatkoztatásról tudjuk, hogy a hagyományok egységét megvalósította. Éppen ezért a kinyilatkoztatás óta a mágia és az étosz nem áll külön, hanem a logoszban találkozott. A logosz (a szó főhatalma, exouszia) egyiket se törölte el ("nem azért jöttem, hogy eltöröljem..."), hanem hogy a benne levő értéket megmentse és terménnyé tegye. A logosz, a mágia és az étosz középhelye. Középhelye úgy, hogy a logosz saját főhatalmának teljes fenntartásával magában egyesíti a mágiát és az étoszt, éspedig:

- a szónak minden esetben misztérium-jellege van, mindig megformál és teremt és alakít, amikor mond, elnevez, befest, felöltöztet, ábrázol; abban, amit kimond, elválasztja a világosságot a sötétségtől, a belsőt a külsőtől, a mélyet a felszíntől s azt, ami benne a mély, a sötét és a belső, azt betakarja, hogy azt, ami benne a világos és a külső és a felszín, kiemelhesse. Ezért a szó misztérium mert amit befed, azt feltárja, s amit feltár, azt befedi. A görög műstész annyit jelent, mint lefátyolozott, vagyis azt jelenti, hogy aki fel akar ébredni, az önmagát eltakarja. Aki intenzív emberiség-közösségben akar élni, az a magányba vonul. Aki az egészséget látni akarja, szemét behunyja. Ezért a szó: misztérium,

- de a szónak az a jellege is megvan, amit a görög alétheiának nevez. Az alétheia igazság, de fedetlenség is, takaró nélkül, ruha nélkül, álarc nélkül. Az alétheia átlátszóság is, mert az aléthész (az álarcatlan és fedetlen ember) tudja, hogy a dolgokat csak akkor látja a maguk eredeti transzparenciájukban, ha önmaga transzparenciává lett. És az alétheia nem egyéb, mint az ember és a dolog közös átlátszóságának tündöklő egybeesése. Aki aléthész, annak nincs titka, rejtenei, féltenei, takarni valója. Nyílt és fedetlen, és maga felé minden ajtót és ablakot kitar. Csak ha magamat átlátszóvá teszem, láthatom a világot a maga átlátszóságában. Ez az alétheia.

Nos, a logosznak mágikus és etikus természete abban nyilatkozik meg, hogy magában a misztériumot és az alétheiát egyesíti;

amit lefátyolozva látok, az nem egyéb, mint a teljes fedetlenség, és

amit fedetlenségemben látok, az nem egyéb mint a fátyollal letakart titok.

A logoszban nincs mágia nélkül étosz, és nincs étosz nélkül mágia. Amennyiben van, a mágia (egymagában) fekete (sötét) mágia, az étosz, (egymagában) életrontó (sötét) törvény. Mert a logosz a világosság, ami nem jelenti azt, hogy a sötétséget megszünteti, hanem azt, hogy a helyére teszi, a mélységbe, legyen ott misztérium, letakarva, fátyol alatt, mert az ember csak a misztériumban válhat átlátszóvá és fedetlenné. A megnyilatkozás elrejtéssel jár és az elrejtés megnyilatkozással, és ami megnyilatkozik, mindig a misztérium, és ami rejtve marad, mindig a transzparencia. Ezért mondja BÖHME, hogy a világ a tágra nyílt látó szemünk előtt fekvő titok. A hit és a jócselekedetek elválasztása a kinyilatkoztatás alapján nem érvényes. Ezt egyébként is az életképelet természetének megértésével mindenkinek be kell látni. Az imagináció középpontjába helyezett szó (ős-szó, logosz) az elválasztást megszünteti úgy, hogy a hit jelenlétét, vagy nem jelenlétét a megvalósítástól teszi függővé, és fordítva. Ezzel

most a kinyilatkoztatásban megadott szó (logosz) természetének megismeréséhez a kulcs adva van. Ebben a szóban van azonban adva a normális ember ösképe (neve) is. Ezt az ösképet tehetségtől függetlenül minden ember teljesen egyenlő eséllyel éri el.

81. Oly mértékben világosodik meg,

Ez az öskép (név) a kinyilatkoztatásban mindenki számára megjelent, és az, embertől függ, hogy azt imaginációjának középpontjában megerősítse, vagy pedig megzavarja. Ha megerősíti, önmagát (nevét) realizálja. Ha megzavarja, önmagát tovább rongálja, vagyis önmagát egyre bűnösebbé, örültebbé és betegébbé teszi.

82. amilyen mértékben megvalósul

A feladat: látni (megismerni: a valóság teljes egészét meg kell ismerni). Hogyan látok egyre világosabban? Úgy, ha a tükröt megtisztítom. A tükör megtisztítása a szem látásának megtisztításától nem választható el. Hogyan tisztítom meg a tükröt? Nem tévesztek össze, hanem azonosítok. Tehát:

ha bűnt követek el (örület, betegség), azt kell mondanom, hogy bűnt követtem el.

De: nem akarok bűnt elkövetni (az akarás megvan bennem, de a jó véghezvitele nincs). Mit tegyek akkor, hogy ne kövessek el bűnt?

1. bűnt követtem el

2. bűnös vagyok (éber azonosítás),

3. az éber azonosítás megindítja bennem az ellenfolyamatot (ellentétek felszabadítása). Mert az egyik tulajdonság a másikban keletkezik, az előbbi tulajdonság ízével (ezt nevezi BÖHME inqualierennek).

4. a bűntudat kellős közepében megjelenik az, erény,

5. erényes vagyok (éber azonosítás).

Általában azt hiszik, hogy a folyamat ezzel befejeződött. Nem. Mert ha a helyzetet így hagyom, az erény kellős közepében ismét megjelenik a bűn csírája, és ott vagyok, ahol voltam. Örökké csak a tévelygés egyikből a másikba. A kettőn kívül (felül) levő helyzetet kell fölvennem. Ez pedig:

6. bűnös is vagyok, erényes is (éber azonosítás)

7. tehát sem bűnös, sem erényes nem vagyok, hanem szabad.

8. szabad vagyok (éber azonosítás),

9. választásom van, és elhatározásom szerint cselekszem. Mert amit megfogok, az engem megfogott. Amíg magamon nem gondolkozom, a nem-gondolkozás fog (örület, avidja) engem. Amikor elkezdek gondolkozni, megfogom a világosságot és a világosság megfog engem. A derengő világosságban elkezdek látni (vidja: "...a látást kell tartanod alapnak a boldogságra"). Látom, hogy amíg a bűnt fogom, a bűn fog engem. Elereszteni. Amíg az erényt fogom, az erény fog engem. Elereszteni. Mert a bűnben erény csírázik, az erényben bűn, ahogy a nappal csúcspontján, amikor a nap delel, a világosság kellős közepében keletkezik egy kicsinyke kis sötét pont, ez, a pont egyre nő, egyre nő és a földön kiterjed, és nő a homály, és éjfélnél, az éjszaka kellős közepében keletkezik egy kicsinyke kis világos pont, ez a pont egyre nő, és ismét nappal lesz és dél. Ha a szabadságot fogom, akkor a szabadság fog engem, és akkor szabad vagyok. A játékon kívül állok, vagyis akkor léptem bele, mint komoly résztvevő. Ezért az egyetlen helyes, ha a szabadságot fogom.

83. A baj forrása

A második rész befejeződött, most a harmadik tétel kifejtése következik. Ez a tétel a következő: az összes lehetőséget birtokba kell venni. Ez a tulajdonképpeni realizálás. A részleges tárgyasodás (partialobjektíváció) hibája, hogy az önkényesen kiemelt résznek (tárgy, dolog) önkényesen túlzott jelentőséget tulajdonít (tulajdonság, magántulajdon), ezt az életképzetet középpontjába helyezi, s ettől a perctől kezdve a részt centrális fontosságúnak tartja. Az összes filozófia így keletkezett. A modern világnézetekről nem is szólva. De láttuk, hogy még a hagyományok is. Az Upanisádok a lélek homályából indulnak ki, és azt állítják, minden baj kezdete az örület zavara (avidja), ezért az éberséget kell helyreállítani (mágia). A héber hagyomány azt tanítja, hogy a baj az eredendő bűn, és az igaz embert kell megvalósítani (étosz). A modern tudomány a betegségből indul ki, és a test egészségét akarja realizálni. Mindez partialobjektíváció. Az imagináció centrumában nem az egész áll, hanem csak rész. A filozófia, akár idealizmusnak, akár realizmusnak, vagy akármi másnak nevezik is, szintén önkényesen kiemelt részt helyez a középbe. A világnézet, a szekularizált filozófia ugyanezt csinálja, de már nem is komolyan, csak éppen mert az ember hajléktalanul nem élhet. Nincs más megoldás, az összes lehetőséget birtokba kell venni. Az Upanisádokat is, a héber hagyományt is, a modern tudományt is, a filozófiákat és a világnézeteket is. Az életképzetet középpontjába az egészet kell helyezni. Das Wahre ist das Ganze. Az egész az igaz.

84. a szégyentelen életéhség

Mondjuk így: a baj oka a kísérlet, hogy az ember önmagában az egészet leélje. Hogy a létezését magántulajdonná tegye, a maga számára lefoglalja, és onnan ha mást könyörületből nem is zár ki teljesen, de mindenkinek csak éppen annyit juttatva, amennyit pillanatnyi királyi kedvében jónak lát. Ez az a sátáni atrocitás, amelyről a szutra legelején szó volt. Minden időben volt, de ma különösen seregestől van ember, akire jellemző, hogy mindent maga akar csinálni. Szégyentelenül ráveti magát mindarra, ami a természet varázsvilágában (Wunderwelt) mint a fenség tündöklése (Glanz der Majestat) megnyilatkozik, mindent megszaglász, megnyúlkál, megnyal és szopogat, csen és dugdos, falánk és mohó, mindig éhes és liheg, futkos, kutat, turkál, kotorász, mintha az övé lenne, de mintha mégsem az övé lenne, mert hinceg vele, s ugyanakkor tagadja is, jogot formál rá, mégis titokban csinálja, elveszi, de rossz lelkiismerettel, telezabálja magát és kihányja, tisztának vallja magát, és nem tud aludni. A démon minden esetben itt csúszik meg. A létezését összetéveszti az étellel. Azt hiszi, hogy ez itt az egész. A démon hibás helyezkedés. Az étellel szemben, az üdvnek háttal áll.

A szégyentelen életéhséget minden esetben, azonnal és csalhatatlanul fel lehet ismerni. Hogyan? Úgy, hogy az, aki életéhségben szenved, nem tud különbséget tenni önmaga és más ember között (összetéveszt), nem tud különbséget tenni a szellem tisztasága és tisztátalansága között egészség és betegség, éberség és örület között (mindig és mindig összetéveszt). Ezért az, aki életéhségben szenved, nem a közvetlen valóságból él, hanem minden esetben más emberből. Abból, amit más a valóságból már a maga számára feldolgozott és realizált. Aki életéhségben szenved, parazita. Más lényre tapad, és a létezés nedveit belőle szívja. De nem tud különbséget tenni a tisztaság és a tisztátalanság között sem. Ez az ember az, aki más leveleit felbontja, de naponta négyszer fürdik. De nem tud különbséget tenni a betegség és az egészség között sem. A bűn és a tisztátalanság és az örület számára éppen olyan izgalom és szenzáció, mint a betegség, amely mindig újabb és újabb maró ájulatoskat szállít, és amely oly elbűvölően kínos (morbid). Az életéhség éppen ezért szégyentelen (tisztátalan, örült, beteg), mert tekintet nélkül arra, hogy milyen eredetű, csak azért, mert életíze van, felfalja. Az

irtózatossá ebben az, hogy mindig éhesebb lesz, mindig mohóbb és ingerültebb és szégyentelenebb és sóváragóbb és türelmetlenebb és elvetemültebb.

BAADER a következőket mondja: az életéhségben szenvedő ember hajszája, mint a kígyó mart meg, reménytelen. Akármennyit és akármilyen fal fel, üres marad és minden tette tantaluszi értelmetlenségben elenyésszik. Nincs számára béke, írja HÉNOCH. Amit elér, mindig csak látszat. A valóságot nem éri el soha. Nem tud megállni (szabad lenni).

Induljunk ki BÖHME Tündöklő Fenség meghatározásából. BÖHME ezzel kapcsolatban a létezésbe olyan mélyre nyúl, amilyen mélyre a kinyilatkoztatáson kívül csak a zsoltárok nyúlnak. A Tündöklő Fenség kiragyogása. Ez a dicsőség, amelyet szemtől szemben csak az angyali karok látnak és értenek, és éppen ezért nem is tudnak mást, mint e dicsőséget énekelni. Ez az éberség legmagasabb foka. A legjobban a zsoltárok tudása és látása hasonlít az angyali karok énekéhez. "Nem nekünk". "Nem értünk és nem számunkra". Az életéhségben az a szégyentelen és a szégyenletes, hogy az emberben az angyali tiszta tapintat elhomályosul és azt kezdi hinni, hogy minden számára van itt, sőt az övé. Semmi sem az övé. Ő saját maga a legkevésbé. Ő maga is a Tündöklés Varázsvilágának egyetlen sugara. Semmiféle önhatalmú jogot a teremtésben senki semmire nem támaszthat. Ez itt nem az ő tulajdona. Ezért oly megalázó és szomorú, oly kiábrándító és arcpirító olyan embert látni, aki elementáris tisztességét elveszti, és nekiáll dúskálni és garázdálkodni, és azt a kérdést, hogy kinek, miért, hogyan adták, fel se teszi. Nincs türelme, és nincs szemérme ahhoz, hogy megvárja, míg részét kiosztják, vagy esetleg megkapja azt, aminek nagyságától és szépségétől megittasodott, az egészet.

De ha így van, vagyis ha a teremtés, a föld, a világ, az élet nem az emberért van, hogyan lehet és szabad, sőt kell az egészet birtokba venni? Úgy, hogy a birtokbavétel távolról sem jelenti az eltulajdonítást, főként nem azt, hogy más elől zsebre vágja. Az egész létezést teljes egészében birtokba kell vennem, de a birtokbavételnek az a különös természete van, hogy ha meg akarom tartani, azonnal elvesztem. A létezés így van megkonstruálva. Amit mindenki úgyis tud. Csak örületében azt hiszi, hogy nincs úgy az, ami úgy van. A létezést minden lehetőségével birtokba kell vennem, és az, hogy a továbbiakban mi történik, nyitva marad. Ha odaadom, valószínűleg megkapom. De semmiképpen sem kapom meg, ha azzal a hátsó gondolattal adom oda, hogy megkapjam. Az, pedig biztos, hogy ha meg akarom tartani, elvesztem. Arra vonatkozólag pedig, hogy amikor az egészet birtokba veszem, miként az enyém és én miképpen vagyok az egészé, a 86. szutra mindjárt végleges választ fog adni.

(Jegyzet: a modern világ válságának egyik felületi jelensége a kapitalizmus és a szocializmus világa. A szocialisták a kapitalistákat azzal vádolják, hogy nem közvetlen saját munkájukból, hanem mások munkájából élnek. A szutra nyelvén ez annyit jelent, hogy a tőkés a démoni parazita egy neme, aki nem a valóságból, hanem más ember életéből táplálkozik. Ez a vád helytálló és igaz. A tőkés minden esetben szégyentelen életéhségben szenved, és a maga számára más által realizált valóságot foglal le. Végül is más ember lényére tapad és a létezés nedveit abból szívja. Elvetendő.)

A szocializmus legalább ilyen lényeges érv alapján szintén elvetendő. Mert ha a kapitalista a létezést magántulajdonnak tekinti és ez rossz, a szocialista abban a hiszemben van, hogy a létezés köztulajdon. A világ és a teremtés az emberiségé, a rend csak azon múlik, hogy a helyes osztozkodás elvét megtaláljuk. Így persze a zsvány gondolkodik. A létezés és éppen ezért a föld, a világ, az élet, a javak nem az ember és nem az emberiség számára készültek. A szocializmus az életéhség szégyentelen mohóságával a származás kérdését nem is teszi fel. A

világ, mint a közös zsákmány, amit - persze az úgy nevezett igazság elve alapján, mintha igazság ilyen esetben számba kerülhetne - csak fel kell osztani.)

85. amelynek rejtett arca a halálvágy.

A szégyentelen életéhség olyan démoni aktivitás, amelynek célja a létezés elemészése, többnyire más elől, mivel önmaga élni nem tud, ájultságból más ember életnedveit kiszívja. Ha még meghízna. De mindig üresebb lesz és mindig ájultabb. A hagyomány nem győz eleget beszélni erről hogy ami csak élet, az halál. Aki létének súlyát a földi életbe veti, a halálban él. A merő életnek halálarca van. Hogy többet kapjon, a mértéket átlépi és nem tudja, pontosan annyival kap kevesebbet, mint amennyivel többfelé kezét kinyújtotta. De már nem tud eszmélni, és ha tudná se tudja, csak mint lidércnyomás a sejtelem, hogy ebből nem lesz semmi. Önrombolás persze nincs más megrontása nélkül. S ezért az ilyen ember nemcsak saját magát emészti el, hanem magával sodor mindenkit, akit csak elér. Aki a halál vízből ivott, mondja BAADER, mindig szomjazni fog.

86. Először belehelyezni,

A realizálás műveletének legelső mozzanata. Belehelyezni, természetesen a normális ember öskéjét, éspedig, természetesen, az életképzelet középpontjába. Hogyan történik ez?

A műveletet BÖHME úgy hívja, hogy Anzündung des rechten Lebens (a helyes életterv begyújtása). Minden további lépés e mondat sikerétől függ. Az életképzeletre vonatkozólag a kérdést gyakran feltették és felteszik, hogy természete szerint a tudat felszíne fölött, vagy alatt fekszik-e. E kérdésre adott válasz: az életképzelet pontosan a tudat és a tudattalan határán fekszik, úgy hogy mindkét irányban állandóan nyitva van, és a képeket alulról és felülről egyforma érzékenységgel befogadja. Elhanyagolt életrendben az imagináció teljes egészében a tudat alá merülhet, és éberségét elvesztheti. Ebben az esetben az embernek afölött, hogy milyen képeket fogad be, nincsen befolyása. Az álom azután a befogadott képeket többnyire sugallt értelmezésben, a tudatnak visszadobja. Az életképzelet azonban nem is nagy fáradsággal tudatunkból kiemelhető. Arra kell gondolni, hogy az életképzelet azt az összetett tevékenységet folytatja, amit az agy-szív-gyomor-szexus egyben. A befogadást is (táplálkozás, érzékelés, nemi aktus), az emészteést is (megértés, magzat kihordása) és a szülést is. A belehelyezés mindig egybeesik a befogadás aktusával. Ezért az imagináció aktivitása nemcsak maszkulin, vagy csak feminin, hanem kétnemű (androgün). A belehelyezés és megfogamzás jelképe az alkímiában a királyfi és a királylány (megtermékenyítő és megtermékenyülő) tánca. Ez a táplálék (érzéki benyomás, termékenyítő mag) befogadása. A sikeres belehelyezést arról lehet felismerni, hogy hasonló kielégültséggel jár, mint a jóllakás, vagy szerelmi ölelés.

Az életképzelet, mondjuk, a pneumatikus anyagcsere középpontja. Amit befogad (amivel táplálkozik, ami megtermékenyíti), azt mindig kívülről (felülről) kapja. De azzá, amit kapott, önmaga átalakul (transzmutáció). Az imagináció nem hímnemű és nem nőnemű, hanem androgün. Önmagának adja azt, amit befogad. Mag és petesejt. Ezért nemcsak az erotikus aktusnak nemcsak a táplálkozásnak, nemcsak az érzékelésnek felel meg, hanem mindegyiknek. És ezért egy neme a teljes értékű öscselekvésnek, ami nem egyéb, mint theurgia (divináció). Az imaginációban válik a kép élőlényé. A mámorban. A bevetés és befogadás együttes mámorában. Az ember táplálékává alakul át. Amit eszel, azzá leszel. Az imagináció centrumában a kettő eggyé válik. Megvalósul. Minden valóság a mágia és az aktivitás közvetítése (de potentia ad actum). A kép ezért nemcsak bennem van, hanem én is a

képben vagyok. Ezért mondja PLATÓN, hogy az ember a megismerés mámorában a megismerttel azonosul (noészisz noészeósz). A gondolat a gondolat gondolata, mondja JOYCE. (The thought is the thought of the thought.) De a tett is a megtett tevékenysége. (Il n'agit pas, on le fait agir.)

Az életképzetel befogadó (önmagába belehelyező) aktusában mindig három mozzanat van:

1. A képet teremtő (creatio) (hímnemű-spermatikus),
2. a képet formáló (formatio) (nőnemű-megtermékenyülő),
3. a képet kihelyező (factio) (androgün-pneumatikus).

Ez a három momentum egyterű és egyidejű és egymástól el nem választható. A nyelvben a három aktivitás jele a hímnem, a nőnem és a semleges "nem". Semleges, nem azért mert az valóban semleges (nem nélküli), hanem azért, mert az ember számára az androgün létezés lehetősége megszűnt. Ezért a nemek egysége (ősneműség) az emberben terméketlenséggé változott. A fizikában az, atommagot kénytelenek neutronnak (semlegesnek) nevezni, mert nincs töltése. A neutron nem valódi, hanem ál-androgün (hermafrodita) nem mind a két nem felé nyílt, hanem mindkét irányban zárt (terméketlen). Az androgün ember realizálása a végső feladatok egyik legnagyobbika, akiről a Jelenések könyve azt írja: mikor a kettőből egy lesz, az emberi pneuma visszanyeri primordiális egységét, amelyet a bukás kettétört. A vegyileg tiszta (steril) pneuma gondolat ezért csaknem szakrilégium számba vehető. A pneuma nem nemtelen (hermafrodita), hanem mindkét nem hatalma fölött egyben rendelkezik. Ezért a pneumatikus aktusban egyszerre megtermékenyítő és megtermékenyülő vagyok (noészisz noészeósz), amikor megismerem, a megismert is megismer engem, amikor cselekszem, a tett cselekszik engem, tehát BAADER megfogalmazása helyes: cogitor ergo cogito, gondoltatom, tehát gondolkozom.). Amikor tehát az imaginációba a normális ember képét befogadom, akkor a normális ember képe fogad be engem, s amikor gondolom, az gondol engem, és az bennem van, és én benne vagyok. A Primordiális létaktus (theurgia) androgün természetét az ember egyedül életképzetelében őrizte meg, minden valószínűség szerint azért itt, mert a primordiális létaktus felé vezető út az életképzetelen keresztül vezet, nem vissza, hanem (időben) előre, vagyis nem az aranykor, hanem a megváltás irányába.

87. azután várni,

Ha a befogadás aktusa megtörtént, várni kell. Nincs két ember, akinél a kristalizációs idő tartama egyforma. Ha a befogadás momentuma csaknem minden esetben megrázkódtatással jár, igen fokozott álmotvékenységgel, válságokkal, víziókkal, elragadtatásokkal, a várakozási időszak a legtöbbször üresnek és terméketlennek tűnik, sok esetben vigasztalannak és elhagyatottnak. A misztikus irodalom a várakozásnak sok, igen mély leírása fölött rendelkezik (Szt. TERÉZ, SEUSE, SAN JUAN DE LA CRUZ). A várakozás sok esetben azért olyan hosszadalmas, mert az ember a befogadással járó gyönyör-elragadtatáshoz (mennyország-élmény) tapad, és arról nem tud lemondani. A tizenhetedik században a kvietizmusnak (Soledad) nevezett irányzatot is az jellemzi, hogy a befogadást végrehajtotta, de az imagináció entuziazmusába szédült, és onnan nem akart kilépni. Mint az asszony, aki a megtermékenyülés gyönyörétől megittasodik, és gyermekét nem akarja megszülni (a terhesség mámor). Az entuziazmus állapotának fenntartása minden esetben helyesnek bizonyult. A megtermékenyülésben az ember létezésének hőfoka magasabb, és ennek szándékos állandósítása jó. Az ember a mámor melegében valósul át (transzmutáció). Az alkímia nem győzi hangsúlyozni, hogy az arany készítéséhez (őskép megvalósításához) tűz kell és tűz kell és tűz. A befogadott képet a sulphur (lélek őstüze) hevíti ki.

88. de nem tétlenül

A mennyország csábításának nem szabad áldozatul esni. A hagyomány tudása e tévedésről felvilágosítást nyújt. Az Upanisádok azt mondja, hogy a mennyországba az ember erényeiért kerül de csak bizonyos ideig tartózkodhat ott, aztán vissza kell térnie, mert szabadságát nem szerezte meg. Az üdvöt nem szabad összetéveszteni a mennyországgal. Ugyanezt mondja ORPHEUSZ, ezt mondják a tibetiek és egyiptomiak is. Aki tétlenül a mennyország gyönyöreinek magát átadja, az az utat a megvalósuláshoz éppen csak elkezdte, és a legelső csábításnak (kísértés) nem tudott ellenállni. A megvalósulást tökéletesen félreérti aki azt hiszi hogy itt egyéni örök boldogság megszerzéséről van szó. A megvalósítás theurgia. A gondolat kifejtése a 95. szutra magyarázatában mindjárt elkövetkezik.

89. és valamely gyakorlat ajánlatos.

Nem megtartani. Semmit sem megtartani. A legkevésbé az üdvöt. A szó-gondolat-tett körforgást egy pillanatra sem leállítani, hanem azt, ami az életképzetben mint üdvterv a személyes életre vonatkozóan megjelenik, azt más emberre azonnal alkalmazni. A fogamzás csak akkor helyes (normális, törvényes), ha az imaginációban élő képet az ember kivetíti (projekció). Amit az ember kapott, azt adásban kell megsokszoroznia. Ezért valamely gyakorlatot feltétlenül alkalmazni kell. A befogadás aktusa túlnyomórészt mágikus természetű. A mágia azonban éthosz nélkül tünemény. Az álom, ha az ember a mennyország élményére tapad, rendesen a színház képével él, ezzel azt jelzi, hogy az ember merő nézővé vált, s a létezés számára színielőadás. Ha az ember csak élvező (csak fogyasztó) és az egyetemes üdvtevékenységből (termelésből) magát kivonja, tüstént démoni parazitává lesz. A mágikus folyamatba etikus rendet kell helyezni. Ezért az alkalmazott gyakorlat legyen morális természetű.

90. A válságponton ügyelni

Aki azt hiszi, hogy a sötétség hatalmai az, ember megvalósulását szívesen és türelemmel nézik, téved. Itt elsősorban nem a várakozási időszakban oly gyakori kísértésekről van szó. Az elhatározó választás még nem történt meg, és addig minden függőben áll. A sötétség hatalmai (Orkus, alvilág) erejüket a válságra tartják fenn, és ez a realizálás döntő mozzanata (metanoia).

ROSENSTOCK a helyzetet a következőképpen írja le: a mennyország boldogságának varázsképét a pneumatikus hatalmak az emberiségbe, mint a földbe a magot, elszórják, csaknem meggondolás de talán válogatás nélkül, és ez a látomás az emberben úgy hat, mint a határtalan lét betörése a tér és idő kényszervilágába. A senkiföldjén történik, a művészek álmaiban, a rajongásban, azokban, akik az eszmékben hisznek. A teológusok és filozófusok, akik a transzcendentálistól oly sokat beszélnek, szintén ide tartoznak. Ez a Grálkastély. A túlhan. De csak az sikerülhet, ami e földi lét törvényeit elszántan és tudatosan magára veszi. Csak az nőhet magasra, ami gyökeret vert. Annak, ami először felülről lefelé sugárzott, mint a villám, egyetlen hatalmas pillanatban, annak alulról fölfelé kell nőnie, és visszatérni. Nem egy kezdet van, hanem kettő. A befogadás az első, a második a lassú növekedés.

Ez a válság. *Vis eius integra, si conversus fuerit in terram (Tabula Smaragdina)*. Ereje teljessé válik, ha a föld felé visszafordul. A befogadás a megtermékenyülésnek, a visszafordulás a szülésnek felel meg.

Hogy semmi félreértés ne legyen, még egyszer: amikor az életképzelet a normális ember mágikus látomását magába fogadja és magát a látomással azonosítja, az történik, amit BÖHME követői centrálismeretnek neveznek azért, mert az embert felismerése létezésének középpontjára (a valóság egészének megismerésére) vonatkozik. Ez a centrálismeret azonban minden esetben átalakulással történik, amikor az ismerő a megismerttel azonosul, és ez az egész dolog lényege: az ismeret és a cselekvés egysége, vagyis megvalósulás (átvalósulás, transzmutáció). Ebben az aktusban az ember összes rejtett erői megmozdulnak, mert visszavonhatatlan elhatározás előtt áll. Megmozdul a világosság, de a sötétség erői is. Ez az a mozzanat, amit a teológia úgy hív, hogy a szó tetetöltése. Ez az, amikor a pneuma leszáll, megtermékenyít, és most a megtermékenyült visszafordul. És elkezd a világot magával együtt fölemelni (si ascendit a terra - ha a földről visszafordul). Ami a pillanatban szóhoz jut, az éppen a sötétség, amelynek létét a fordulat gyökerében veszélyezteti. Az embert csaknem minden esetben elragadja. De kiderül, hogy a sötétség csak távolról félelmetes. Az embert elragadja, s végül is, ha az ember nem ijed és nem hátrál meg, nem tud vele mit kezdeni. A válságpontra egyetlen varázsszó van, amely minden helyzetet megment s ez: Legyen meg a Te akaratod! A sötétség erre hatalmát veszti. BAADER azt mondja, hogy ezzel a szóval minden infernális erőt az alvilágba lehet taszítani.

A hagyomány azt tanítja, hogy a teljes értékű ember az, aki kétszer született (dvidzsa), először test szerint, aztán szellem szerint. A realizálás középpontja ez a második születés. Az ige leszáll, az emberben megfog, és az ember önmagát (a kisdedet) világra hozza, másodszor, nem az élet, hanem az üdv jegyében. A második születés értelme és igénye az emberiségből elveszett, s ennek következményei különösen akkor tapasztalhatóak, amikor az ember a művészet, a gondolkodás, a tudomány, az államvezetés, a papság területén az avatatlanok garázdálkodását látja.

91. Három fokozat van

Ez a három fokozat: a koncentráció, a kontempláció és a meditáció. A három között világosságban, hőben és színvonalban van különbség. A koncentráció az életképzeletben káprázó látomások közül azt, amelyre szüksége van, kiválasztja és megállítja. Többnyire a középpontba helyezi. A kontempláció a látomás helyét tudatosan rögzíti oly módon, hogy látását reá irányítja, vagy ami ugyanaz, önmagát a látomás sugárzásába helyezi. A kép és az ember között a kölcsönhatás megindul. A meditáció lassan és óvatosan mindent, ami nem a látomáshoz tartozik, leválasztja és elkülöníti, végül az elkülönített elemeket a középpont köré csoportosítja és rendezi.

A színvonalban, hőfokban és világosságban való fokozatok eksztatikus fokozatok. A koncentrációban az eksztázis a kép hatalmának, varázsserejének felismerésében kimerül. A kontemplációban a látomás mágikus erejébe tudok merülni. A meditációban a látomással magam azonosítani tudom.

92. Próbaidőt alkalmazni

Ez merő praktikus tanács.

Ha a behelyezés elég mélyre történt, az ember a várakozási idő alatt nem lankadt el, és valamely alkalmas gyakorlatot folytatott, a válság eredménye minden esetben ugyanaz, s ez a megkettőződés. Eleinte fölöttébb kínos és kényelmetlen. Kettészakítva lenni. Rendesen az egyik fél férfi, a másik nő. Az világos, ez, sötét. Ha az ember álmait figyeli, a két ember

tulajdonság-katalógusát meg tudja szerkeszteni. Végül is az alkímiának itt is igaza van. A két elem (két ember) nem más, mint a primordiális teremtés két őseleme, a víz és a tűz (es-majim), és ezért ez a kettő, mert az ég (az üdv) e két elem egysége (samajim) a tűzvíz. A kettő egyelőre külön él, sajátos drámai dialogikában, amelyet most már nem lehet és nem is szabad a sötétség-világosság ellentétes szembenállásával összetéveszteni. A tűz-ember a megváltott pneumatikus lény; a víz-ember a teremtett, természetes ember, az animális lény. Az előbbi a férfi, az utóbbi a nő. A próbaidőt, amit ajánlatos alkalmazni, az ember begyakorolja, hogy kivétel nélkül minden esetben a pneumatikus ember iniciatívájára cselekedjék. A művelet elég nehéz. Az ember önmagával (az animális lényvel) szemben ne legyen szigorú (főképp kegyetlen), de ne legyen engedékeny sem. A szigor ahhoz a tigrisaszkezishez vezet, amit a középkorban használtak, igazán nem sok eredménnyel. Az engedékenység pedig elzúllásához vezet. Az ember legyen generózus. A nagylelkűség a két lény között levő viszonyt kedvezően temperálja. Az animális lény (aki magát rendesen a testtel azonosítja) abban a félelemben él, hogy a pneumatikus lény előle az üdvet elveszi. Az az ostoba hiedelem, hogy a test a bűnök fészke, és a hústömeg a földbe rothad, mialatt a szellem a gyönyörökben dúskál, a két elem között levő viszonyt elmérgesíti. A pneumatikus lénynek meg kell győznie a testet arról, hogy az, üdvből a test is megkapja részét és ha az átvalósulás (megvalósulás) sikerrel befejeződik, a test is megszabadul. Az ember szellem-lélek-test, és soha semmiféle létezés színvonalán nem lesz és nem lehet más, mint szellem-lélek-test. Amiről a realizációban szó van, hogy a rongált szellem-lélek-testből ép-éber-egészségeset kell készíteni. Ha az animális (testi, természetes) embert erről sikerült meggyőzni, a pneumatikus kezdeménynek nem fog ellene szegülni, sőt készségesen engedelmeskedik. A tűz áthatja a vizet, kifejtheti teljes erejét és a víz nem fog ellenállni.

A próbaidő alkalmazása a következőképpen történik: az ember bizonyos időt (eleinte napot, napokat, később hosszabb időszakot - de negyven napnál több sohase legyen) tűz ki, amely idő alatt bizonyos feladat teljesítésére önmagát fokozott ellenőrzés alá veszi. Ennek sohasem szabad a büntetés vagy a sanyargatás jellegét öltenie, és sohase legyen merő tilalom (negatívum). Ha az ember negyven napig nem akar húst enni, negyven napig egyen gyakrabban mézet, vagy olyan ételeket, amelyeket kedvel. A próbaidőn az a fontos, hogy az elemek összműködését (integrálódását) próbálgassa egészen addig, amíg rájön, s azok milyen ponton egyeznek és tudnak kapcsolódni. A szellem sohasem helyettesítheti a lelket, és a lélek a testet. A mesterek azt mondják, hogy a szellem csak primitív lélek és negatív test, a lélek negatív szellem és primitív test, a test negatív lélek és primitív szellem. A negatív és primitív pólusokat úgy kell összegegzíteni, hogy a teljes egység megvalósulhasson. Ebben az esetben mindhárom helyére kerül, teljes hatalmát kifejtheti, vagyis szabad. Ilyesmi soha másként, mint tevékeny kísérletezéssel és próbálkozással nem sikerülhet. Ezért kell próbaidőt alkalmazni.

93. Technikát mindenki maga csinál

Régebben, a hagyomány korában e technikai eljárások az embert készen várták. Ilyen volt a többi között a dhjána (a kínai csan, a japán zen). A dhjána olyan realizáló metódus, amelyet az emberi élet minden területén alkalmazni lehetett. Dhjána-módszerrel meg lehetett tanulni vívni vagy kendőt készíteni, ruhát varrni, halászni, nyelvet tanulni, szónoklatot tartani, képet festeni, vagy földet művelni. A dhjána alapelve (gyakorlata), hogy az ember a pneumatikus kezdeményező lényt a cselekvésből kivonja, nézővé, szemlélővé, irányítóvá, bíróvá teszi meg: az animális ember pedig nem tesz egyebet, mint a láthatatlanból irányító szellemi lény utasításait pontosan és egzaktul végrehajtja. A dhjána hallatlan előnye, hogy az ember cselekvésében (munkájában) a mozgató erő nem valamely ösztön, vagy szenvedély (démon),

amely vak és indulatos, baromi és értelmetlen, hanem minden esetben a világos pneuma. Az ember, mint a dhjána tanítja, ha dühösen vív, rosszul vív. Csak az küzd helyesen, aki ellenfelére nem haragszik. Ez a távlat.

A dhjána minden esetben alkalmazható. De technikát mégis a leghelyesebb, ha az ember maga csinál. Az alkímia erre vonatkozólag tanácsokat bőven nyújt. Az európai úgynevezett morálgyakorlatai mind használhatatlanok. Többnyire az ellenkező eredményt érik el, mint amit kívánnak, (amire példa az egész európai nevelés: jó állampolgárt akar készíteni, és a becsvágyó gonosztevőt ébreszti fel).

A technika kialakítása a második születés után következő időszak nehéz feladata.

94. Vigyázat! Álalakzatok

Az álalakzatok megkülönböztetése (diakriszisz pneumatón) a várakozási idő és a kísérletezés feladata: A befogadás hevében és a válság elhatározó pillanataiban a megkülönböztetést nem az ember, hanem helyette felsőbb, pneumatikus hatalom végzi. A megkülönböztetés nem a felülről lefelé, hanem az alulról fölfelé való növekedés munkája. Helytelen lenne azt mondani, hogy a jót és a rosszat kell elválasztani. Miért? Mert az egész valóságot meg kell ismerni, és minden lehetőséget birtokba kell venni, hogy az emberben a létezés teljes egésze éber és tisztán, épen és egészségesen esedékesé válhasson. Rossz az, amit helytelenül alkalmazok (nem a helyén). Ezért a legfontosabb tudás az alkalmazástan (realizálás).

A realizáció azt tanítja, hogy az ember életét irányító hatalom nem az értelem és nem az ész és nem a tudatos elhatározás és nem az ösztön, hanem az imaginációban lakó hatalom, a mámor (Begierde), amely a mágikus képet befogadja és azt aktív (testi) valósággá teszi (realizálja). Imagination, das wesenschaffende Potenz macht magische Gestalt leibhaft. Reálisnak nevezzük azt, ami a mágiából (látomás) indul ki és aktívvá lesz. Wirklich ist, was wirkt. Ami valóságos, az minden esetben a potenciából a tényleges jelenlétbe való utat megteszi.

Ezért határtalan fontossága van mindannak a képnek (látomás), amit az ember imaginációjába befogad. Mert a kép az életképelet permanens mámorában tüzet fog (megfogamzik) és önmagát testi valósággá (aktívvá) teszi. A realizáció azt tanítja, hogy nem a tudaton és nem az észen kell kezdeni, hanem a látáson (- a látást kell tartanod a boldogság alapjának), mert amit az ember életképeletével lát (megcsodál), az benne megfogamzik, és azt a képet az imagináció testbe öltözteti, és minden látomásnak az emberben olyan bélyege marad eltörölhetetlenül, amilyen bélyeg marad a gyermekben, ha a terhes anya valamit megcsodál. Életünket az életképelet látomásai irányítják, és éppen ezért, mivel életünk nem egyéb, mint látomásaink visszképe, a megvalósítást (élet-, üdvterv elkészítése) az életképeletben kell kezdeni.

Az alkímia az emberi létezés ezen alaptevékenységét tingálásnak nevezi. A tingálás a tinktúrából származik. Tinktúra a merő ideális és a merő reális lét között a középben álló élő vízió. Háromféle tinktúra van: égi, földi és infernális. Amilyen tinktúrát az ember életképeletébe fogad, olyan lényt fogan, és abban az alakban (lényben) szüli ma át nem az életre, hanem az üdvre. Tingálni tehát annyit jelent (BÖHME alapján és BAADER szerint), mint valamely lényben elrejtett tinktúra életének megnyitásával, azt más egzisztenciába átvezetni. Annyit jelent tehát, hogy életképeletem megvalósító (megtestesítő) hatalmán keresztül valamely látomás alakjaira magamat átvalósítani.

Tudjuk, hogy a tinktúra minden esetben szó (logosz, kép, öskép, szám, fermentum, látomás). Az álalakzatok megkülönböztetése tehát mindig szavak megkülönböztetése. Tinktúráik szerint a szavak égiek, földiek és infernálisak. Amiről most, ebben a percben tudást kell szerezni, hogy az infernális szavakat miről lehet felismerni. Az infernális szavak a tulajdonképpeni álalakzatok. Az infernonak végeredményben nincs szava, helyesebben a szóhoz való viszonya negatív. Az infernális hatalom nem tudja magát exponálni (kihelyezni, azonosítani). Csak más kifejezés ez arra, hogy az infernális szó soha nem tud testet öltetni (nem tud realizálódni), és éppen ezért soha nem lehet személyes. Minden esetben arról ismerhető fel, hogy nincs tartása. Ez a szó áltat és ravaszkodik és rágalmaz és csábít és hízeleg és hengeg és fennhéjáz és hazudik és másít és elken és elburkol és gyanúsít és tagad és piszkol, mindezt azért, hogy önmagát elrejtse, vagyis elrejtse, hogy szava tulajdonképpen nincs. Ezért, mert nincs szava, nincs magja, nem kép, hanem álkép, nem látomás, hanem káprázat, nem arc, hanem maszk, nem alázatos, hanem megalázkodó, nem színes, hanem kimázolt, nem átlátszó, hanem üres. Inferno minden esetben jelen van, amikor a szó nem beszél ("...vagyok, aki vagyok"), hanem éppen nem beszél, hanem gyanúsít, kihív, csal, áltat, leplez, piszkál, rágalmaz, elken (nem vagyok, aki nem vagyok). Ha az ember arra kényszeríti, hogy magát exponálja (azonosítsa), eleinte megpróbál zórzavart csinálni, a dolgokat összekeveri, homályba takarja, mázol, ravaszkodik. Végül az egészet otthagya, és eltönik.

Egész életünk tele van álalakzatokkal. Ezeknek realitásértéke nincs. Megvalósíthatatlanok. Vagyis nem valóságként, hanem káprázatként tarthatók fenn. Nem mint arcok, hanem mint maszkok. Nem mint számok, hanem mint a nulla. Hatásuk csak egyetlen helyen és csak egyetlen ponton van: az életképzetben. Sehol másutt. Itt terjesztik a sötétséget, a tévedéseket, az összetévesztést, az ájultságot, az ingadozást, a hitlenséget, a gyávaságot, az irigységet, az indulatokat, és akadályozzák a megvalósulást. Az infernális tinktúra olyan - az ideális és reális lét között - középen álló vízió, amely soha sem az ideálisba felemelkedni, sem a reálisba belépni nem tud, ezért marad káprázat, maszk, álkép, pszeudosz, homály, fölfelé is, lefelé is negatív; ezért nem látomás és kép, hanem álalakzat. A beszédet alapsengéséről (fermentumáról, számáról) azonnal fel lehet ismerni, hogy abban a beszélő viszony a szóval pozitív (személyes), vagy negatív (személytelen). A felismerés ismertetője az, hogy: pozitív (személyes), ha a szót magamra nézve kötelezőnek ismerem el (azonosítok), negatív akkor, ha a szóból magamat kiviszem és csak másra tartom érvényesnek, magamra nem. Ebben az esetben tartásomat elvesztem, nem tudok beszélni, kezdődik a hengegés, a nagyozolás, a gyanúsítás, a denunciálás, hogy ezt eltakarjam, bevetem az indulatokat, hogy ezt letagadjam, hazudok, és hogy ezt igazoljam, erőszakhoz nyúlok. - És kész az inferno.

Az álalakzatok megkülönböztetése (diakrizisz pneumatón) egészen szoros kapcsolatban áll a démonológiával, mivel minden álalakzat démoni búvóhely. Az álalakzatok tenyészhelye a turba, vagyis a káprázat (avidja). Semmi ok sincs arra, hogy az ember ezektől megijedjen. A felszámolás módja: az összes határok felfüggesztése, és az egész vonalon a szabadság érvényesítése. A szabadságban a nem szabad lény nem érzi jól magát és oda húzódik, ahol ismét szolgálhat. Ott is van a helye. Az alvilágban, ahol a sötétben a parancsot kell teljesítenie, és panaszkodik. A tehetségek igen nagy része ide való.

95. Nemcsak az ember

Egyetlen fontos dolog van, ahogy BAADER mondja: az ember önmaga mágikus látomása számára ne szőnjön meg állhatatosan tükörként élni, a látomást felfogni, hogy a még meg nem nyilatkozott bölcsesség (Sophia) a kedély mélyéből kibontakozhasson. Csak ha ez a látomás az életképzetben folyamatosan él és tevékeny, szerezhethet az ember tapasztalatot arról a

mőveletről, ahogy a szó önmagát az emberben megvalósítja (kimondja). A bölcsesség (Szophia) természete mindig mágikus (meg nem nyilatkozott).

A szó ezt a mágiát úgy bontja fel, hogy aktívvá teszi. Ezt hívjuk realizálásnak. És ezért mondjuk hogy a teremtő hatalom a szó, mert a meg nem nyilvánultat tevékenyvé teszi.

Az ember primordiális őslátomása önmagáról (a normális ember) sokkal több mint az egyetlen én. A teljes létezés jelentlétéből indultunk ki, és az összes határokat felfüggesztettük. A realizálás nem maradhat egyéni mű, és ha mégis az marad, rossz. De nem maradhat emberi mű sem. A realizálásnak az egész természetre ki kell terjednie. BAADER azt mondja, hogy az ember bönbeesésével az egész természetet megrontotta és magával rántotta a bönbe, az örületbe és a betegségbe. A realizálás ilyen megrontott természetben nem teljesülhet. Az egészséget újra vissza kell emelni. Ez az, amit kultúrának hívnak. Amit, persze, eddig kultúrának láttunk, nem volt sokkal több, mint a rongáltság kiterjesztése. A valódi kultúrának exorcizmussal (a démonok kiűzésével) kell kezdődnie. Az élet elemésztése helyébe vissza kell hozni az életről való gondoskodást. Ehhez csak annyit, hogy: szabadság és üdvözült (eleutherosz) ugyanaz a szó. Vagyis: a természetnek is van üdvakarata, de ez az ember kezében van.

(Jegyzet: PÁL apostol (Róm. 8:19-21): a természet is sóvárogva várja Isten fiainak megjelenését. Mert a természet nem a maga jószántából, hanem a Teremtő ama reményt nyújtó végzéséből vettetett a mulandóság alá, hogy az enyészet rabságából maga is megszabadul, és Isten dicső fiainak szabadságában részesül.)

96. Fontos a tulajdonságok

Tudjuk, hogy a realizálás fermentálás útján történik. A fermentum szín, de nem olyan szín, amit valamire kívülről kentek fel, hanem az a szín, ami valaminek tinktúráját jelzi. A szín ezek szerint szám, vagyis hang, végül is értelem (logosz, szó). A tulajdonságok, ha az exorcizmus megtörtént, vagyis amikor a templomból (életképzetet) a kufárokat (démonok) az ember kiűzte, a tulajdonságok nem démoni búvóhelyek többé, hanem a létezés fermentumai (számok). A realizálás pedig, mondja BAADER, a számok rendje szerint történik. A tulajdonságokkal szemben a kinyilatkoztatás óta más álláspontot foglalunk el, mint amilyet régebben a hagyomány őskori emberisége elfoglalt. Akkor a tulajdonságokat hierarchiában, vagyis a törvény értékrendjében értették meg. Ami a régieknek a hierarchia volt, az ma nekünk a szabadság. Ezért a régiek kasztrendszerben éltek, mi az egyenlőség igényével és követelésével élünk. A régiek fennhatóság alatt éltek, mi testvériségben akarunk élni. A tulajdonságokat a régiek lépcsőfokokként rendezték, mi a tulajdonságokat önértékük szerint szervezzük.

A szabadságnak a tulajdonságokra való helytelen alkalmazása anarchiát teremt. Ebben az anarchiában élünk ma. Miért? Mert nem a szabadságot alkalmazzuk, hanem a szabadság átalakzatát. Ezért van társadalmi válság. Az emberen belül a tulajdonságok fejtelenségének, esetleg egyetlen tulajdonság (tehetség) mértéktelen hatalmának, a közösségekben az emberek fejtelenségének, esetleg egyes emberek (zsarnokság) mértéktelen hatalmának felel meg. Mert ami kint van, ugyan az, mint ami bent van. A valódi közösség a szabadságjegyében valósul meg, ahogy az emberben a tulajdonságok rendje is a szabadság jegyében valósul meg. Olyan gondolkozóknak, mint NIETZSCHE, aki a tulajdonságról szóló jó és rossz babonáját véglegesen eloszlatta, és a tulajdonságnak jón és rosszon túl levő természetét kimondta, sokat köszönhetünk. A szabadság azt jelenti, hogy a gazdagodás és a sokszerű kibontakozás vezet

az egységhez. Az egyre egyénibb (személyesebb) embereken nyugszik a közösség teljes egysége. Az ember tulajdonságaiban minél árnyaltabb és sokszerőbb és változatosabb (differenciáltabb), annál teljesebb és egészségesebb integráltabb).

A megvalósítás száma az Egy. Minden realizálás az egy felé halad, és pedig a számok rendje szerint. De ahhoz, hogy valami (valaki) egy lehessen, lényének minden nyílt és rejtett lehetőségét ki kell bontania, vagyis minden lehetőséget birtokba kell vennie. Distinguer pour unir, ahogy SAINT-MARTAIN írja. Végül is minden tulajdonságnak tehetséggé, s minden tehetségnek géniusszá kell lennie. Ha a tehetség (tulajdonság) nem démon búvóhelye, hanem géniusz háza lesz, a sokszerőség kibontakozásában az egység megvalósul.

97. egészének

A tulajdonságok egészének, vagyis kivétel nélkül minden tulajdonságnak az emberen belül és a közösségben minden egyénnek. A természetben minden lénynek és minden erőnek és a szellemvilágban minden értelemnek és hatalomnak. Mert ez az egész. Az egész az igaz. Das Wahre ist das Ganze.

98. monumentális felszabadítása,

Ez a felszabadítás monumentális aktus. Monumentalitása abban van, hogy a világ (a teremtés) nem merev mű (nem, mint amilyen a benne mőködő törvény - és nem a szükség, nem a gép, nem az ananké), hanem éppen a legnagyobb mértékben rugalmas, és a világ az erőbevetés irányába mindig annyit tágul, amennyi és amilyen értékő erőt (tulajdonságot) bevet. A világot a démonok szökítik le, és a géniuszok tágítják ki. Ez a világ itt sokkal nagyobb, mint ahogy hisszük és látni véljük. Ha tulajdonságainkat be tudnánk vetni, akkor látnánk csak, hogy milyen határokat tudunk áttörni. De a szükség (kényszer) csak a szabadságnak enged. Ezt már tudjuk. Ha az ember a szükségben (törvény, predesztináció, fátum) megáll, szabadságáról, a tulajdonságok monumentális felszabadításáról lemond, nem tesz egyebet, mint önmagát szabadságvesztésre ítéli. Abban a pillanatban meg van fogva, mert életképzetében a szükség hatalma kezd imaginálni. Ezt a mozzanatot mindig fel lehet ismerni, és pedig csalhatatlanul, arról, hogy a szükségben (leszökölt létezésben) elkezd félni. Ez már démoni hatalom jelenléte. Mert a demont sokszorosan úgy határozzák meg, hogy a szabadságtól való rettegés. De abban a pillanatban, amikor az ember a szükségét áttöri, önmagát felszabadítja és a létezés kitégul. Mindig a szabad tevékenység irányában tágul és rugalmasan enged. Ez a felszabadítás (felszabadulás) monumentális volta és ez a mozzanat sohasem jelentkezik igen intenzív mámor nélkül. Minden felszabadulás természetes megnyilatkozása az ujjongás. A monumentális tevékenységnek az emberre (összes tulajdonságokra), a közösségre (minden egyénre), a természetre (lényekre, erőkre, hatalmakra, értelmekre) ki kell terjednie.

99. mert az előzmény és következmény

Az ember ahhoz ér el, amiből kiindult, vagyis nem indulhat ki másból, mint a célból, amit el akar érni. Az előzmény és a következmény egymást fedi. Abból indultunk ki, hogy a létezés minden emberben állandóan és teljes egészében esedékes. Az egész mindenkinben és mindig aktuális. Ha nem így lenne, ilyesmi, hogy realizálás (megvalósítás) szóba sem kerülhetne. Az élet akkor sikerül, ha az üdvtervet felépítettem és megvalósítottam.

100. a szabadság.

A megvalósítás (megvalósulás) személyes mű, de ez a személyes mű a közösséget építi és a közösség a természetet és világot. Ezen belül minden határ immorális (őrület, betegség). Ilyen immorális határ az emberiséget fajokra és népekre és nemzetekre és vallásokra és osztályokra bontani. Az egyetlen morál a szabadság. Az egyetlen közösség az emberiség (az Egyház). Az Egyházzal tudjuk, hogy Isten országától nem választható el.

Az Egyházat a szabad ember építi szabadságával és szabadon. De az Egyházat építenie kell a történet szigorában mindenkinek kényszer és szükség parancsára, ha negatívan is, akármennyire nem akarja. A helyzet ma az, hogy e negatív építő erők túlsúlyban vannak. - Birodalmamat az én ellenségeim építik, ellenem, ezért lesz az jól megépítve.

Szentendre, 1950. október 19.